”Om man tittar på medelåldern i branschen är den 58 år. Var femte lantbrukare står inför ett ägar- eller generationsskifte. Det måste bli mer gynnande att ta över en gård annars kommer vi få en brist på lantbrukare när de äldre slutar och då får de yngre en ännu längre startsträcka.”

EMILIA ASTRENIUS WIDESTRÖM ORDFÖRANDE LRF UNGDOMEN 8

ODLING

Prisade baljväxter 12

Posttidning B
20674560

JORDBRUKSAKTUELLT

Affärsnytta för oss som jobbar med jord och skog

ja.se
70 500 ex • Nr 20 • 24 oktober 2018

Framtidsyrke: Lantbrukare

FOTO: CAROLINA WAHLBERG

TEMA UNG FÖRETAGSAMHET

Felicia Fredriksson, Matilda Persson Berg, Erik Samuelsson och Elias Lilja går första året på Naturbruksgymnasiet Kalmar inriktning lantbruk. De delar alla drömmen om att en dag ta över gården hemma eller på annat sätt jobba inom branschen. 6-7

LIVSMEDEL

Värnar lokala samarbeten

På Ica Maxi Eurostop Örebro vill man ha in fler varor från lokala aktörer. Något som ger en konkurrensmässig fördel till butiken. 20-21

DJUR

Omfattande kartläggning

En ny rapport från LRF visar hur lantbrukare påverkas ekonomiskt av torkan, beroende på djurslag. 18

Mindre antibiotika

Allt fler länder inom EU minskar på sin användning av antibiotika till djur. Tyskland och Nederländerna är några av dem. 3

MARKNAD

Utsatt läge för dansk gris

Höga priser på foderspannmål och ett smågrispris under 300 danska kronor pressar grisproducenterna. 35

NYTT NUMMER!

WOLF HJULLASTARE

WL80
4WD. 2018 års modell. Yanmarmotor.
Tandad skopa, pallgafflar och snöskopa ingår.
Snabb leverans. Massor av tillbehör finns att beställa.

Kika in på vår hemsida:
www.sveamaskiner.se

139 900 kr
exkl. moms

SVEAMASKINER
FIBERVÄGEN 1, MÖLNLYCKE • 0707-55 66 44 • www.sveamaskiner.se

JORDBRUKSAKTUELLT

Jordbruksaktuellt är en rikstäckande och oberoende tidning som delas ut till samtliga svenska lantbruk. Tidningen trycks i 16 lokala varianter! Därmed kan vi erbjuda lokal, regional och rikstäckande annonsering.

Vem får Jordbruksaktuellt?
Jordbruksaktuellt delas ut med Postens tjänst ODR Lantbruk (oadresserad reklam) till gårdar där det yrkesmässigt bedrivs jordbruk, skogsbruk, djurhållning eller frukt- och trädgårdsodling. Kontakta oss om du uppfyller dessa kriterier och ändå saknar tidningen.

Utgivare: Jordbruksaktuellt Sverige AB
Adress: Boställsvägen 4 702 27 Örebro
Organisationsnr: 556611-2156
Telefon: 019-16 61 30 Fax: 019-16 61 45
E-post: info@ja.se Internet: www.ja.se

VD och ansvarig utgivare
Stefan Ljungdahl 019-16 61 34 stefan@ja.se

Prenumeration 019-16 64 67 annica@ja.se
Prenumeration 24 nummer 496:- + moms

Annonser
Maria Sandberg 019-16 61 36 maria@ja.se
Pernilla Sjösten 019-16 61 40 pernilla@ja.se
Elisabeth Merin 019-16 64 66 elisabeth@ja.se
Mats Olson 019-16 64 61 mats@ja.se

Produktion & formgivning
Claes Berggren 019-16 61 33 claes@ja.se
Malin Strandli 019-16 61 31 malin@ja.se
Michael Fredricsson 019-16 64 69 michael@ja.se

ISSN 0345-5718
Tryck Bold Printing
Distribution TS-kontrollerad 70 500 ex

Redaktion

Carolina Wahlberg
019-16 61 35
carolina@ja.se

Erik Brink
070-600 45 48
erik@ja.se

Madeleine Rapp
019-16 64 60
madeleine@ja.se

Björn Schubert
070-683 94 62
bjorn.s@ja.se

Kommande nummer

NR	UTGIVNINGSDAG	TEMA	MATERIALDAG
21	7/11	Internationellt	29/10
22	21/11	Energi & Hållbarhet	12/11
23	5/12	Maskin & Odlingsstrategi 2019	26/11

LEDARE

Dumma energiskatter är ett gift

DE FLESTA POLITIKER OCH PARTIER är eniga om att energiskatterna är ett nödvändigt och effektivt styrmedel för att styra energianvändningen mot mer miljövänliga energislag. Med dagens beskattning är det i hög grad ”fake news”.

Dieselpriset har stigit kraftigt till följd av samtidigt kraftigt försvagad svensk krona, stigande oljepris och förra regeringens automatisering av energiskattehöjningar, vid var årskifte. Nyligen nådde dieselpriset 17 kronor. Det slår hårt mot det mesta inom de gröna näringarna som politikerna och miljörörelsen säger sig värna.

Om energiskatterna på drivmedel syftade till att styra konsumtionen mot mer miljövänliga bränslen skulle skattesatserna sättas så att biodrivmedel blev billigare för konsumenterna. Så är inte fallet, tvärtom. Politikerna har insett att det saknas ekonomiska incitament för biobränslen och har därför lagstiftat om så kallad reduktionsplikt. Det innebär att bränsleleverantörerna tvingas blanda i en allt högre andel biobränslen i de i fossila bränslena. För närvarande är en vanlig blandning sju procent biobränsle i diesel. År 2030 är målet att det ska vara krav på 50 procents inblandning. Var allt det biobränslet ska komma ifrån är skrivet i stjärnorna.

FÖR LANTBRUKET ÄR DET DYRARE att använda rena biobränslen än i huvudsak fossila bränslen. Det blir effekten då fossila bränslen omfattas av ”skattebefrielse för energi- och koldioxidskatt på bränsle som du förbrukat i jordbruk, skogsbruk eller vattenbruk”. För exempelvis HVO har det inte debiterats koldioxidskatt och därför blir det inte tal om återbetalning. Eftersom biobränslen är dyrare att framställa än fossila och ändå beskattas så pass högt, så blir de dyrare för lantbruket än fossila bränslen.

Eftersom lantbruket i Sverige betalar betydligt mer skatt för drivmedel än branschkollegorna i många länder vi har frihandel med, finns det ingen reell möjlighet för företagarna att ta ytterligare merkostnader för fossilfria drivmedel. Det skulle med stor sannolikhet ge en ytterligare minskning av produktionen i svenskt lantbruk.

VÅRA HÖGA ENERGIKOSTNADER slår även hårt mot svensk produktion av biobränslen. Föga förvånande importeras de flesta biobränslen idag. Politikerna misslyckas även med att stimulera till ökad biobränsleproduktion i Sverige. Även den mest miljövänliga svenska produktionen slås ut av internationellt sett för höga energiskatter.

Konsekvenserna av de höga och skeva svenska energiskatterna för de gröna näringarna bör vara uppenbara för var politiker och även för miljöorganisationer. Varför vill de inte se mer svensk produktion av biobränslen?

Svensk livsmedelsproduktion drabbas också hårt av de höga energiskatterna. Den lilla skattebefrielsen för energi- och koldioxidskatt är bara en rännil i en flod av energiskatter. Livsmedelsimporten ökar. Det går inte att blunda för energikostnadernas betydelse i livsmedelsproduktionen.

NÄR DETTA SKRIVS har vi ingen ”riktig” regering. Det ser tyvärr mörkt ut för att bilda en både stark och handlingskraftig regering. Men mycket kan hända på kort tid. Av den kommande regeringen måste vi kräva tydliga svar på hur de gröna näringarnas energibehov ska kunna tillgodoses till en internationellt konkurrenskraftig kostnad, i närtid!

INGA HAR MER ATT VINNA på att använda mer svenska biobränslen än de gröna näringarna, men det måste politiskt skapas rimliga förutsättningar.

STEFAN LJUNGDAHL

Kom och träffa oss på Elmia lantbruk,
24–26 oktober 2018.

I år är temat smart lantbruk, något som ligger oss på J-O Brink varmt om hjärtat. Passa på att ställa frågor om hur vi kan hjälpa dig att utveckla din verksamhet. Vi bjuder på förfriskningar och tilltugg.

*Vi ses i monter **D02:71**, 24–26 oktober.*
Varmt välkommen!

BRINK
För framtidens lantbrukare

Exklusiv partner till KEENAN

jobrink.se J-O Brink Sverige for_framtidens_lantbrukare

Användningen av antibiotika i djuruppfödningen minskat med 20 procent sedan 2011.

FOTO: EMMA SONESSON

Användningen av antibiotika minskar i EU

Både Tyskland och Nederländerna är exempel på länder inom EU som kraftigt minskat sin användning av antibiotika till djur senaste åren. Det visar en ny rapport.

Tysklands minskade användning av antibiotika gör mycket för helheten, menar Christina Greko veterinär och antibiotikaexpert vid Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA.

FOTO: CAROLINA WAHLBERG

Enligt årets Europeiska läkemedelsmyndigheten EMA, har användningen av antibiotika i djuruppfödningen minskat med 20 procent sedan 2011. I alla fall i de 25 EU-länder som studerats under tiden. Det skriver DN som tagit del av rapporten.

– Överlag när jag tittar på rapporten så går det åt rätt håll, många länder minskar sin användning. Det ser ut som om man har tagit tag i problemen, säger Christina Greko, veterinär och antibiotikaexpert vid Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA till DN.

TYDLIGA SKILLNADER

I dag är totalt 30 länder med i statistiken och rapporten visar på tydliga skillnader mellan länderna. Cypern använder mest, 453,4 milligram per kilo djur, på andra plats kommer Spanien med 362,5 milligram och sedan Italien med 294,8.

– Cypern ligger numera väldigt mycket över alla andra. Men de producerar lite, det de exporterar till oss är mest haloumi och feta och där tror jag inte att antibiotika är ett större problem, säger Christina.

STÖRSTA PRODUKTIONEN

De flesta länder har enligt rapporten minskat sin användning. Tyskland med 58 procent sedan 2011. Tyskland är enligt Christina det land inom EU som har den största produktionen av djur så deras minskning betyder mycket för helheten.

BÄST I KLASSEN

Sverige använder 12,1 milligram och generellt använder de nordiska länderna minst antibiotika av EU-länderna. Norge använder minst med 2,9 milligram och Danmark mest på 40,8 milligram. Men även Danmark arbetar för att minska mängderna.

FLERA FAKTORER

Skillnaden mellan olika länder beror på flera faktorer. Sverige har arbetat för en minskning i 30 år och har slutat att rutinmässigt behandla i förebyggande syfte. I många andra länder i Europa får veterinären en stor del av lönen, från att sälja medicin.

MADELEINE RAPP
madeleine@ja.se

Följ oss!
facebook.com/jordbruksaktuellt
twitter.com/jordbruksaktuellt

Vi ses på Elmia!

Besöker du Elmia lantbruk 2018? Missa då inte att komma förbi Jordbruksaktuellts monter.

Vi på Jordbruksaktuellt finns självklart med på Elmia lantbruk mellan den 24 till 26 oktober. Ni hittar oss i monter B01:45.

Kom och hälsa på i vår monter och prata om tidningen; kanske har du något spännande uppslag som vi kan fördjupa oss i, eller kanske vill du bara diskutera en text i det senaste numret?

Som vanligt kommer vi att ha med oss vår lilla butik där du bland annat kan handla de populära ”Bondetröjorna”. I år kommer Jordbruksaktuellt att skänka tio kronor för varje rosa tröja, body eller mössa som vi säljer till bröstcancerfonden. Så passa på att uppdatera garderoben, med något som passar både till arbete och fest, samtidigt som du stödjer forskningen mot cancer.

I november kommer vi att köra en liknande kampanj via vår webbshop, men då är det blåa tröjor som gäller och då går tio kronor per tröja och body till förmån för forskning på prostatacancer.

Förutom att hänga i vår monter kommer det som vanligt att finnas en massa spännande saker att kolla in; som djurutställningar, nya maskiner, spännande utställare och intressanta föredrag.

Vi ses på Elmia Lantbruk i monter B01:45!

FAKTA

Elmia Lantbruk 2018

Var:
Elmia, Jönköping

När:
24-26 oktober,
09.00-17.00

Antal utställare:
över 300

Årets tema:
Smart lantbruk

Det är oss ni kommer att träffa i Jordbruksaktuellts monter B01:45. Vi ses! FOTO: MADELEINE RAPP

Arla stänger Boxholms mejeri

Ostproduktionen av Boxholmsost kommer att flytta från Östergötland till Östersund. Därmed ska Arla spara 14 miljoner kronor årligen.

För att spara pengar kommer all tillverkning och försäljning av Boxholmsost att flytta från Boxholm till Östersund. FOTO: BOXHOLMOST

De 23 medarbetarna är informerade och förhandlingar med facket har inletts både på nationell och lokal nivå.

– Att behöva ta till så här drastiska åtgärder med en nedläggning, som drabbar både människor och en liten ort som Boxholm, är självklart mycket tråkigt. Det är viktigt att påpeka att vi i Boxholm har duktig och engagerad personal som producerar en god ost. Men Arla måste följa utvecklingen och anpassa vår verksamhet efter det som skapar mest värde för våra ägare, mjölkbönderna. Detta har varit framgångsreceptet för kooperativet Arla i över 100 år, och så kommer vi att fortsätta driva verksamheten, säger Erik Bratthall som är presschef för Arla Sverige, i ett pressmeddelande.

SAMMA OST

Produktionen kommer att fortsätta som vanligt på mejeriet i Boxholm under nästan hela 2019, men under hösten kommer produktionen att börja flyttas till Östersund.

Enligt Arla kommer den klassiska Boxholmsosten att fortsätta att tillverkas med samma recept på mejeriet i Östersund. Anledningen till att osttillverkningen flyttas till just Östersund är att kapaciteten där har ökats under året.

Mjölken från närliggande gårdar som använts till Boxholmsosten kommer efter stängningen av mejeriet att användas på mejerierna i Linköping och Kvibille.

FYRA MILJARDER

Bakgrunden till nedläggningen är det förändrings- och effektiviseringsprogram som Arla inledde i början av året. Fram till år 2020 ska totalt fyra miljarder sparas inom hela kooperativet. Arla skriver att målet med sänkta produktionskostnader är att kunna betala ut ett högre mjölkpris till ägarna. Men exakt hur mycket mer som mjölkbönderna kommer att få ut går enligt Erik Bratthall inte att sia om.

– Som alla vet går mjölkpriset lite upp och ner. Vad vi gör är att vi rustar Arla för att kunna höja mjölkpriset. Men var det slutar det vet man inte. Hela konkurrensen på ostmarknaden är stenhård. Vi måste producera en ost som konsumenterna vill och har råd att köpa. Allt det hänger ihop. Om vi inte kan betala ett så högt mjölkpris att våra ägare inte klarar av att investera och driva sina gårdar, så blir det ingen mjölk. Om vi inte säljer tillräckligt med produkter så gör vi inga pengar i kooperativet. Allt hänger ihop i en enda stor cirkel, säger Erik till Jordbruksaktuellt.

Vad är nästa besparingssteg?

– Det vet vi inte. Vi tittar på verksamheten för att få den så effektiv som möjligt och tar beslut allt eftersom. Målet är att rusta Arla för framtiden. Så att vi klarar av konkurrensen och att vi producerar de varor som konsumenter efterfrågar, säger Erik och utvecklar:

– Allt som vi gör det gör vi för att säkra ostproduktionen i Sverige. Det är inget att sticka under stol med att Arla också importerar ost. Det gör vi för att en stor mängd konsumenter efterfrågar den här osten. Om inte vi importerar osten då skulle någon annan garanterat fylla det hålrummet. Men köper man Arlaosten, så tjänar de svenska Arlabönderna på försäljningen. Det är därför det även funkar att köpa en importerad Arlaost om man vill stödja svenska bönder.

CAROLINA WAHLBERG
carolina@ja.se • 019-16 61 35

BSL strautmann

Blanda olika foderkvalitéer och öka foderutnyttjandet

Stationära
Bogserade
Självgående

EMILY

Strö med lastmaskin

Bäst

- sikt
- räckvidd med lastaren
- användarvänlighet med elstyrning
- underhåll, allt drivs med hydraulmotorer
- total ekonomi, låser ingen traktor
- finns också med P.T.O. drift

MURSKA

220 M

Krossar spannmål, ärtor m.m.

- Mycket tyst gång
- Valsarna är fjäderbelastade och kugghjulsdrivna
- 4 kw elmotor
- Startar med material mellan valsarna
- Fungerar i automatiserade system
- Kapacitet 600 -1500 kg/h

THALER

Tysk kvalitetsmaskin byggd och konstruerad för hög driftsäkerhet med hög komfort.

Stor lastmaskin i litet format

Utrustningspaket 2226, 2238 och 2848

- Stora däck
- Hydraulpump 60 l/min
- 2 extravikter bak
- Stolsvärme
- Elmanövrering främre hydrauluttag

Ord.pris **24 900:-**

Kampanj! 7 900:-

Närlant

Filarevägen 8
703 75 Örebro
Telefon 019-603 60 60

www.narlant.se
info@narlant.se
Priserna är exkl. moms

AximaHäggbergs AB Motala 0141-711 90, Norrköping 011-10 04 30
Kisa 070-233 89 13, Gamleby 0493-226 60, Björnhult 0491-700 14
B Larsson Maskin & Traktor AB Romakloster 0498-507 15
Söderberg & Haak Öst AB Kalmar 0480-44 45 50, Frödinge 0492-402 20

TEMA UNG FÖRETAGSAMHET

Från sex till

Årskurs ett med inriktning lantbruk på Naturbruksgymnasiet Kalmar har fått ett uppsving. I år lockade de 25 elever, jämfört med endast sex stycken förra året.

– Det är verkligen positivt! Från sex till 25 är många procent. Det känns jättekul! säger Dan Lundberg, lärare i ekonomi och teknik.

Vad kan det bero på?

– Det har vi också frågat oss. Men jag vet inte. Lite kanske det beror på att elevkullarna håller på att öka igen. Men inte så mycket, säger Dan och fortsätter:

– Det har varit mycket uppmärksamhet kring jordbruket. All uppmärksamhet är bra uppmärksamhet. Förhoppningsvis sprider det sig att vi har en bra utbildning.

När Jordbruksaktuellt besöker skolan har ettorna bara gått fem veckor in på terminen. Men många är redan frälsta.

– Det känns väldigt bra, säger Felicia Fredriksson, från Segerstad på Öland.

– Det är en väldigt rolig linje, tycker Matilda Persson Berg, från Arbelunda på Öland.

– Vi gör väldigt mycket praktiskt, vilket är kul. Och så har vi en bra klass, fyller Felicia i.

För henne var det dock inte helt självklart att det skulle bli den här utbildningen.

– Jag ville gå här, men mina föräldrar tyckte inte det, så jag valde något annat först. Men sedan bytte jag ändå. Jag tycker om djuren och maskiner. Det är det här som jag vill göra.

SJÄLVKLART VAL

Matilda visste tidigt att hon skulle välja den här utbildningen.

– Jag är uppväxt på gård så det har alltid varit självklart för mig att gå på den här skolan. Jag har en massa syskon och ingen av dem har valt lantbruksutbildning så mina föräldrar blev överlyckliga att jag valde det här, säger Matilda, vars föräldrar driver mjölkgård på norra Öland.

Erik Samuelsson är också uppvuxen på gård. Hans familj har en köttdjursuppfödning i Lönneberga.

– Jag har varit med min pappa mycket och blivit mer och mer intresserad därifrån, säger Erik.

JOBBAT EXTRA

I klassen har de flesta lantbruksbakgrund, men det finns även elever som inte har föräldrar i branschen.

– Men man är ju här för att lära sig, säger Elias Lilja från Ålem.

Han är själv inte uppvuxen på en gård. Men han har jobbat extra på en gård sedan han var yngre med både mjölkning och maskinkörning.

– Så genom det har jag fått mer och mer intresse för lantbruket, säger Elias.

INGEN ERFARENHET

Felicia, Matilda, Erik och Elias tillhör samma arbetsgrupp och en gång i veckan har de ett ladugårdspass. Ibland börjar de klockan sex på morgonen och ibland blir det kvällsmjölkning.

Just i dag är det tredje gången som gänget är med i ladugården. Erik hade ingen tidigare erfarenhet av att mjölka när han började på utbildningen.

– Det var spännande, men lite svårt i början. Sedan handlar det om att få upp tempo när man väl har lärt sig, säger Erik.

På skolan används en mjölkgrop till korna. Matilda är van vid robot sedan innan och Felicia är van vid både grop och robot.

– Det var ett tag sedan man mjölkade för hand. Men det är roligt och fint att man kommer så nära korna när man får mjölka i gropen, säger Matilda.

SAMARBETE MED GÅRD

Sedan september 2015 arrenderas ladugården och jordbruket på skolan av Kläckeberga gård, via Kalmar kommun.

– Sedan samarbetar vi så att eleverna får arbeta i ladugården och ute i jordbruket. Jag tycker att det fungerar jättebra och det hoppas jag att ni också tycker, säger Dan Lundberg och vänder sig till Christer Olsén och Patrik Davidsson som jobbar i ladugården. De instämmer.

Förutom det praktiska arbetet på skolan görs besök ute på gårdar som driver andra typer av jordbruk som till exempel köttdjur och potatisodling. Några elever var bland annat med och hjälpte till att skörda sötpotatis på Torslunda försöksstation. Potatisen skulle sedan säljas av en Ica-handlare i Borgholm.

30 VECKOR

Eleverna på lantbruksinriktningen får totalt 30 veckors praktik; två veckor i ettan och resterande i tvåan och trean. Eleverna har stort eget inflytande över var de ska göra sin praktik.

– Vi har jättemånga bra företag över hela Sverige som eleverna kan vara på, säger Dan och fortsätter:

– Vi har till och med haft elever som varit i Kanada och USA.

Vid jul i ettan får eleverna välja om de vill inrikta sig mer mot djur eller maskin. Och i år två träder inriktningen i kraft.

LÄSA VIDARE

Christer Olsén, som är ladugårdsförman, menar att Naturbruksgymnasiet Kalmar är en bra grund inför många framtida yrken inom den gröna näringen.

– Det finns en lite felaktig bild bland lärare och syokonsulenter över vad man kan bli här. Det är startbrädan till så mycket annat, inte bara lantbrukare. Det kommer sällan fram, säger Krister.

Genom att läsa en extra kurs i engelska, svenska och matte kan eleverna få grundläggande högskolebehörighet, för att till exempel läsa vidare till lantmästare på Alnarp, något som många vill göra. Man kan läsa ytterligare kurser på skolan för att få behörighet till agronomutbildning på Ultuna.

– Ja, jag tänker nog läsa vidare, säger Felicia.

Matilda håller med och berättar att hennes mamma gick på Ultuna.

– Det rekommenderar jag. Det är både roligt och nyttigt, säger Dan.

TYDLIGA MÅL

Även om eleverna som Jordbruksaktuellt pratat med nästan precis påbörjat sin utbildning har de tyd-

Elevantalet på lantbruksinriktningen på Naturbruksgymnasiet Kalmar har ökat från sex till 25 elever. Fyra som är nöjda över sitt val av utbildning är Felicia Fredriksson, Matilda Persson Berg, Erik Samuelsson och Elias Lilja. De drömmer alla om att i framtiden jobba inom branschen, helst med mjölkkor eller andra djur. FOTO: CAROLINA WAHLBERG

– Jag har jobbat mycket med mjölkkor hemma i ladugården. Jag känner mig väldigt nöjd med utbildningen, säger Felicia Fredriksson, som är hemmahörande på Öland.

– Det är roligt att mjölka och att vara med djuren. Men det är lite jobbigt med morgonmjölkning, för jag är så morgontrött. Men jag kommer att vänja mig, säger Erik Samuelsson.

– Jag tycker att korna är det roligaste! Jag vet inte vad det är, men någonting är det. Det är mycket roligare än att sitta i en maskin, säger Elias Lilja som trivs kanon på utbildningen.

TEMA UNG FÖRETAGSAMHET

25 elever

Naturbruksgymnasiet Kalmar

Var: Smedby utanför Kalmar

Vad: Naturbruksgymnasium med inriktningarna; lantbruk, häst/ridsport, djursjukvård/djurvård och skog. Skolan har riksintag. Skolans huvudman är Hushållningssällskapet Kalmar-Kronoberg-Blekinge.

Aktuellt: Ökat upp elevantalet från 30 till 50 elever i årskurs ett. Lantbruksinriktningen ökade från sex till 25 elever. **Ägare:** Fastigheten ägs av Kalmar kommun. Jordbruket och marken arrenderas av Kläckeberga gård, där eleverna får praktisk utbildning ett par dagar i veckan.

– Att få vara i ladugården, att vara med korna och mjölka det är det roligaste hittills, säger Matilda Persson Berg. Hon är van att arbeta med kor och har gjort det mycket hemma på familjens gård på norra Öland.

Här syns nästan hela LIM18, gänget som om några år kommer att vara en del av framtidens gröna näringar. FOTO: ANDERS MÅRTENSSON

liga drömmar och mål inför framtiden.

– Jag vill vara bonde och helst ha en egen gård med mjölkkor, säger Felicia.

– Och ja, jag vill ta över gården hemma, säger Matilda.

Även Erik skulle vilja ta över gården hemma och bygga ut med dikor.

– Och jag vill också jobba inom lantbruk, helst med djur på något sätt, säger Elias.

Är lantbrukare ett framtidsyrke?

– Det är ett yrke som hela tiden förändras. Så man måste vilja utvecklas, säger Felicia.

– Det försvinner väldigt många lantbrukare. Men jag vill vara med och bidra till att yrket finns kvar i framtiden, säger Matilda.

Dan Lundgren är lärare i bland annat teknik och ekonomi. Han tycker att det är jätteroligt att elevantalet har stigit på lantbruksinriktningen.

CAROLINA WAHLBERG
carolina@ja.se

– Jag tror att man har varit mer positiv i lantbruket. Till exempel vände mjölkpriset. Vi får hoppas att torkan inte påverkat negativt framöver. Alla vet att det finns jobb efter skolan. Men jag hoppas att några kommer att läsa extrakurserna så att man får behörigheten till lantmästare. Jag tror att det kommer att bli ett gäng i klassen, säger Tova Johansson som är rektor för skolan, som svar på varför elevantalet ökat så. På bilden syns även Christer Olsén och Elias Lilja.

TEMA UNG FÖRETAGSAMHET

– Det var de nya spröda skotten som tog mest stryk i torkan. Likadant är det med oss unga företagare i lantbruket. Vi är många som nu går på ren vilja, för torkan har slagit hårt mot den som saknar buffert från tidigare år, har investerat hårt och sitter på stora lån, skrev Emilia tidigare i ett debattinlägg i tidningen Dagens Samhälle. FOTO: LRF UNGDOMEN

Det krävs bättre dialog med politikerna

För att långsiktigt satsa på svenskt lantbruk krävs också att man stöttar de unga företagarna inom branschen. Det menar Emilia Astrenius Wideström ordförande LRF Ungdomen.

Inom LRF Ungdomen verkar man för bättre villkor för unga lantbrukare och för ständigt en dialog och lobbyverksamhet i Sverige. Emilia upplever att förståelsen för yrket från politikernas håll har blivit bättre på senare tid men önskar fortfarande att dialogen vore mycket större än vad den är i dag. Både för att man ska lyckas locka unga att välja ett arbete inom de gröna näringarna men också få dem till att stanna när det blir tufft.

– Den spontana känslan är att politikernas intresse för de här frågorna har ökat. Man vill hjälpa unga lantbrukare på ett annat sätt än tidigare. Sedan hoppas jag att politikerna börjar lyssna mer på den unga generationen om vad som krävs för att de ska bli kvar, säger Emilia.

LÅNGSIKTIGA MÅL

Det behövs fler unga lantbrukare som vågar satsa på branschen och för det krävs det långsiktiga mål och ett förenklat regerverk. Emilia vill bland annat se en förenkling av skattereglerna som underlättar ägar- och generationsskiften och sänkta sociala avgifter som enligt henne skulle göra det enklare att anställa.

– Vi på LRF Ungdomen gjorde nyligen en undersökning med Länsförsäkringar Skåne. Det visade att dålig lönsamhet och brist på startkapital är det som hindrar många unga. Det är en känsla vi haft hela tiden. Men genom undersökningen fick vi det bekräftat, säger Emilia.

HAR INTE RÅD

Genom undersökningen uppskattar man även att det behövs en kapitalinsats på mellan två och fem miljoner kronor för att ta över en gård. Något som unga lantbrukare helt enkelt inte har råd med. Enligt Emilia är det för unga landsbygdsbor lika svårt att bli med gård som det är för unga stadsbor att köpa en lägenhet i Stockholms innerstad. Detta är också ett problem för branschen.

– Om man tittar på medelåldern i branschen är den 58 år. Var femte lantbrukare står inför ett ägarskifte eller generationsskifte. Det måste bli mer gynnande att ta över en gård annars kommer vi få en brist på lantbrukare när de äldre slutar och då får de yngre en ännu längre startsträcka. Så det är ju absolut en faktor som kan påverka det mesta. Om ingen tar över så läggs det ju ned, säger Emilia.

YTTERLIGARE UTMANING

Årets torka innebär ytterligare en utmaning för unga lantbrukare som oftare saknar buffert än de som varit verksamma längre och kanske har investerat hårt för att lyckas. Men trots motgångarna menar Emilia att branschen behöver anstränga sig mer för att även lyfta de positiva sidorna med yrket om man ska lyckas locka fler unga att satsa.

– Det krävs en form av attitydförändring. Även fast vi inte sett vidden av torkans konsekvenser helt kommer det en tid efter denna. Man ska inte ljuga, men vi måste lyfta fram de positiva effekterna med vad det innebär att vara grön företagare. Exempelvis friheten och kreativiteten som kommer med att vara företagare och att vi är avgörande för att bekämpa just klimatförändringarna och fixa maten. Vi måste se över om vi kan hitta andra sätt att driva företag på och göra det till ett mer tillgängligt yrkesval och samtidigt se över vad politiken kan göra för att unga företagare ska stanna och verka på landsbygden.

FAKTA

Förslag på åtgärder:

Emilia föreslår ett antal åtgärder för att stimulera ung företagsamhet inom lantbruket och samtidigt ge svenskt lantbruk en chans att utvecklas.

Anpassa och förenkla skattereglerna så att de underlättar ägar- och generationsskiften.

Öka jämställdheten mellan olika företagsformer. Både enskilda firmor och aktiebolag behövs.

Sänk de sociala avgifterna så att det blir lättare att anställa.

MADELEINE RAPP
madeleine@ja.se • 019-16 64 60

TEMA UNG FÖRETAGSAMHET

Våga lämna över till nästa generation

I det vanliga näringslivet byts vd:ar ut med jämna mellanrum. Om resultaten faller eller om tillväxten inte sker i den takt som önskas så är det ofta vd:n som byts ut som ett första steg i en organisationsförändring. Detta för att man ska få in nya färska ögon som kan föra företaget vidare in i framtiden.

I LANTBRUKSFÖRETAG sker detta mer sällan, speciellt i mindre företag där majoriteten av medarbetarna är personer inom familjen. Ofta ser man då griniga sjuttioåriga gubbar som gnäller på omvärlden, tycker att allt är åt pepparn men ändå vägrar att släppa kontrollen och lämna över till nästa generation. En generation som med rätt motivation och som om de får förtroende att leda företaget in i en ny tid, hade kunnat göra underverk. Det finns även många exempel på där överlämnandet skett på papprет men där föräldrarna lägger sig i så mycket att det praktiskt taget är de som fortfarande bestämmer.

Väntar man för lång tid med ett generationsskifte riskerar man istället att förlora den fördelen som finns med just en ung och driven entreprenör. Det kan låta hårt att säga det men min mening är att äldre personer passar bäst i rådgivande positioner, inte operativa. Där kan deras kunskaper och erfarenheter göra nytta, men i dagens extremt dynamiska och snabbt skiftande företagsklimat har äldre generationer svårt att hänga med på det operativa planet. Där behövs unga alerta personer som fort kan ta till sig av ny teknik, se skiftningar på marknaden och agera snabbt när det behövs.

Som jag skrev innan så är förtroende något som är viktigt för att en ung person ska kunna utvecklas och våga föra företaget framåt. Därför är det så viktigt att låta personen testa nya saker och inte som överlåtare klanka ned på de idéer som dyker upp. Bidra istället med den kunskap du har som är relevant för att dessa nya idéer ska kunna utvecklas och gå vägen.

Det finns väldigt många drivna ungdomar där ute och det är dessa som är framtiden. Så även inom jordbruket. När de har studerat, testat sina vingar på andra håll och fyllt på sin erfarenhets- och idébank, var inte rädd att släppa taget. Tänk lite mer som man gör i andra typer av företag. Det kommer vi alla gynnas av.

VIKTOR ÅNÖSTAM
Agronomekonom år 5

TEMA UNG FÖRETAGSAMHET

De satsar nytt med stallbygge

Robert och Maria Gralvik har finputsningarna kvar på bygget av ett dikostall med 80 platser. Tack vare att de blev beviljade bidrag i Projekt Romeo fick de möjlighet att köpa in en simmentaltjur som ger en lovande start för deras nya besättning.

Robert och Maria Gralvik bygger nytt dikostall och fasar ut mjölkdjuren på Roberts föräldragård. I vintras fick de åtta kalvar, i år blir det nio. De räknar med omkring 40 kalvningar till nästa vintersäsong och drygt 75 när besättningen är uppbyggd. FOTO: PÅR ANDERSSON

För fyra år sedan tog Robert och Maria Gralvik, båda drygt 30 år, över Roberts föräldragård i Stickeboda utanför Holmsjö i östra Blekinge. Då började också planerna på ett nytt dikostall att ta form.

Roberts pappa Roland har drivit gården och en mjölkbesättning sedan 1975. I det gamla stallet finns 28 mjölkningsplatser. Roland driver fortfarande mjölkningen och hjälper till med annat på gården. Robert och Maria övervägde att fortsätta med mjölkdjur, men valde att lägga ner det alternativet.

MODERNT TILL OMODERNT

– När pappa tog över renoverade han mjölklagården som då blev modern för den tiden. Men djuren är uppbundna, vid varje mjölkning blir det hundratals knäböj, det är trångt och lågt i tak, det har blivit omodernt med tiden, säger Robert.

En fortsättning med mjölkkor på gården skulle kräva renovering och installation av mjölkrobot. Men det hade också medfört att den bästa åkermarken närmast ladugården hade fått offras som bete, vilket i sin tur skulle gett problem med foder.

Därför satsar Robert och Maria på köttdjur, även om båda betonar att det inte är någon stress med att avveckla mjölkdjuren.

– Pappa har hållit på med detta hela livet och det är det roligaste han vet, säger Robert.

– Detta är en generationsgård och är mer än bara ett jobb. Det finns mycket känslor kring det också. Köttdjuren blir vår grej och då blir det en smidig övergång, säger Maria.

ANVÄNDA BLANDRASER

När stallet är helt klart och besättningen är uppbyggd, ska det bli drygt 75 kalvningar om året. Djuren ska betäckas inne i stallet för att undvika flyttar av tjurar på sommaren. Kalvningarna ska koncentreras till december.

– Vi ska prova att göra dikor av blandraserna och se hur det funkar. Alla mjölkdjur som nu är betäckta, är det med köttrastjur. Vi har även 15 renrasiga hereforddjur och har haft en herefordtjur i två år. Hans avkommor ska få träffa Romeo i vinter. Kalvarna efter Romeo blir alltså hälften simmental, en fjärdedel hereford och en fjärdedel mjölk, förklarar Robert.

Simmentaltjuren Romeo är född på våren 2017 och kom till gården vid årsskiftet. Bakgrunden är Projekt Romeo, ett samarbete mellan Sveriges Nötköttsproducenter, LRF och McDonalds. Lantbrukare har fått ansöka och bidrag till 100 tjurar ska delas ut. Syftet är att få fram mer svenskt nötkött tack vare fler dikor på gårdar runt om i landet. Ett av kraven som ska uppfyllas är att antalet kalvningar i respektive besättning ska öka med 20 stycken på två år.

– Eftersom vi börjar från noll så var det ett gynnande läge för oss, säger Robert.

BRA BIDRAG

Ökningen ska bestå under tre år och totalt ge minst 60 kalvningar. Hälften av alla som fått bidrag till en Romeotjur är, precis som Robert och Maria, under 40 år.

Bidraget är på 25 000 kronor och det är upp till den som ansökt och blivit antagen att själv hitta en stambokförd och försäkrad tjur.

– Tjuren som vi köpte kostade 27 500 så vi betalade alltså 2 500 kronor för honom. Utan bidraget hade vi fått köpa en tjur med sämre stamboksvärden, en billigare helt enkelt, säger Robert.

STRESSIG TID

Stallbygget har gått enligt planen även om det har varit stressigt ibland. I vintras köpte paret ett antal djur som skulle levereras den 29 december. Länsstyrelsen besiktigade och godkände den ena halvan i stallet den 28 december. Fler djur var beställda till slutet av januari och med någon enstaka dags marginal blev stallet slutbesiktigat innan djuren levererades.

– Vi har stressat och slitit som djur och mitt i allt har två nära anhöriga gått bort, så det har varit mycket på en gång, säger Robert.

En del arbete har paret gjort själva, till exempel dragning av el- och vattenledningar. I övrigt har man använt sig av lokala entreprenörer och Byggstyrkan AB från Ljungbyholm.

– Det har fungerat väldigt bra. De har varit samarbets-

TEMA UNG FÖRETAGSAMHET

och Romeotjur

Bidraget från Projekt Romeo gjorde att Robert och Maria kunde köpa en stambokförd simmentaltjur och lägga en bra grund till sin dikobesättning. Tjuren Romeo och tre mjölkraskvigor som är betäckta ungefär samtidigt har fått inviga stallet lite i förtid.

– Det känns bra att ha kvigorna hemma när de ska kalva och vi har ingenstans där det passar att släppa Romeo just nu, säger Robert.

villiga och tillmötesgående och det har aldrig varit något tjafs. Vi är också jättetacksamma för all hjälp från släktingar och andra kontakter. Det är verkligen ingen självklarhet och utan all ideell hjälp hade detta nästan varit omöjligt, säger Maria.

KÄRLEK TILL GÅRDEN

Det var inte helt självklart att Robert och Maria skulle ta över gården. För tio år sedan jobbade Robert som elektriker och Maria är utbildad tandhygienist. Paret har tre barn som är mellan fyra år och ett halvår. Maria är uppväxt på landet, men har ingen direkt erfarenhet av lantbruk sedan tidigare.

– Du var väl lite osäker på om du ville ta över, även om du alltid har varit den som har hjälpt till här mest och så, säger Maria och tittar på Robert.

– Det var först när vi hade träffats som han mer och mer kom fram till att det var hans dröm att ta över. Kärleken till gården var väldigt stark och den har nog funnits i honom alltid. Och för min del är det också en sorts dröm att jobba med lantbruket. En livsstil, fortsätter hon.

Jag frågar om de någon gång mitt i stallbygget och övertagandet har börjat ångrat sig. Har ångesten slagit till?

Hallen är 36 gånger 31,2 meter. Inkluderat en personaldel med dusch och fikarum är hela byggnaden 1 176 kvadratmeter. Liggbåsen ger plats till 80 djur. Foderbordet är fem meter brett.

När planeringen inför bygget började 2014 växte det skog där stallet står i dag. Vintern 2015 avverkades skogen, i oktober 2016 påbörjades schaktningsarbetet och i juni 2017 anlände byggfirman. Till nyår ska allt vara klart.

– Ja, i något år har det väl hållit på, svarar Robert skämtsamt och skrattar.

Maria fyller i:

– När det har varit som mest stressigt brukar jag säga: ”Okej, då säljer vi gården och flyttar någon annanstans”. Det är ju alternativet och vi brukar ganska snabbt komma fram till att det vill vi inte. Självklart är det mycket ibland, vi är ju mitt i livet och lever vår dröm.

– Jag längtar till jul och nyår. Då är fodret färdigt, djuren inne och stallet klart, säger Robert.

PÄR ANDERSSON
redaktionen@ja.se

Robert Gralvik är släktens femte generation på gården på backen i Stickeboda. Till gården hör knappt 200 hektar, varav 25 hektar är jordbruksmark och resten mestadels skog. Robert och Maria arrenderar även cirka 50 hektar jordbruksmark.

Halmen som Robert och Maria lyckats köpa in ska användas till foder, men det kommer ändå inte att räcka i vinter. Sommarens andraskörd blev obefintlig och tas i stället i mitten av oktober när tredjeskörden normalt bärgas.

YOUREX®
BILELEKTRISKA RESERVDELAR
SE VÅR WEBSHOP www.yourex.se
Yourex marknadsför det mesta inom bilelektriska reservdelar och andra reservdelar mm för Bilar, Lastbilar, Traktorer/Entreprenad, MC/ATV och Marin mm.

90-600-0518 Generator 24V-55A 1398:-
Passar: Många Volvo, Volvo BM-modeller.

90-355-0564 Generator 12V-70A 1 098:-
Passar: Många Valmet, MF-modeller.

90-900-3114 Generator 12V-45A 798:-
Passar: Många traktormodeller med Lucas generator, Ford, MF, Case m.m.

91-575-1369 Startmotor 12V-3.0kW 1798:-
Passar: Många Valmet, Zetor, Ursus traktorer m.m., Bosch-ersättningstyp.

91-600-1137 Startmotor 24V-4.0kW 1 898:-
Passar: Volvo BM många modeller m.m.

LU LRS 212 Startmotor 12V-2.8kW 1 298:-
Passar: Många Ford, Case traktorer m.m.

94-604-0137 Torkarmotor 24V 888:-
Passar: Volvo, BM, Traktorer m.m.

95-604-6834 Kupéfläktmotor 24V 798:-
Passar: Många Volvo/BM-modeller.

95-900-4350 Fläktmotor 24V 888:-
Passar: Många äldre traktormodeller.

85-500-0877 998:-
12/24V, 72W, 5400 lm, 6000K, EMC, IP67 L446mm x B96mm, D80mm.

85-500-0700 498:-
Arbetslampa LED 48W, HD-typ, mått: 125 x 125mm, E-märkt.

85-500-0748 138:-
Arbetslampa LED 27W, mått: UD 116mm.

För mer information se yourex.se. Alla priser är exkl. moms. På vår webbplats hittar du reservdelar för fordon och marin. Vi säljer även våra produkter över hela landet via bilverkstäder och reservdelsbutiker.

Tel 08-735 81 60 www.yourex.se E-post: helpdesk@yourex.se

Nordisk Råvara tog hem Änglamarkspriset 2018

Baljväxtodlarna Nordisk Råvara tog hem Coops Änglamarkspris 2018, där temat för årets pris var hållbar matglädje. Vinnarna utsågs av Änglamarksjuryn och svenska folket.

Anna Erixon, Tomas Erlandsson och Gunnar Backman arbetar tillsammans på Nordisk Råvara och tog tillsammans emot Änglamarkspriset 2018 under årets prisutdelning.

FOTO: COOP

Nordisk Råvara arbetar enligt Coop med ett av världens mest klimatsmarta livsmedel, baljväxten. Företaget förvaltar och utvecklar de svenska smakerna genom att varva traditionella grödor med nya och arbetar med odlingen på ett hållbart sätt som håller jordarna friska, enligt Coop.

– Vi ville premiera en organisation som sprider matglädje men med omtanke om vår planet i fokus, och här är Nordisk Råvara helt rätt. Ett innovativt företag som blickar framåt i både traditionsbundna samt nya sädesslag, med odling i Sverige på ett hållbart sätt, säger Anneli Bylund, tf hållbarhetschef Coop Sverige i ett pressmeddelande om prisutdelningen.

NYSTARTAT FÖRETAG

Nordisk Råvara är ett litet företag med tre anställda och grundades 2016. Företaget samarbetar med ett trettiotal odlare som är inriktade på att odla baljväxter på ett hållbart sätt för miljön. Tomas Erlandsson, vd på Nordisk Råvara är glad över utmärkelsen.

– Det känns helt otroligt och det ger en enorm motivation att bli uppmärksammad som ett litet företag. Vi kommer ju inte från branschen men har jobbat med landsbygdsutveckling i många år. Vi vill ta tillvara på kulturarvet av grödor som finns i Sverige och minska importen av livsmedel i Sverige genom att producera svensk mat, säger han, till Jordbruksaktuellt och fortsätter:

– Vi var förvånade att vi bara var nominerade. Väldigt omtumlande att vi vann, det hade vi inte räknat med. Vi är ett nystartat företag och man sitter i sin vardag och sliter och blir nästan förvånade att folk känner till en. Vi riktar oss främst till kockar i framkant och arbetar med skolmat och har inte en så bred exponering.

GYNNAR JORDBRUKET

Nordisk Råvara har enligt Tomas ambitionen att lyfta fram de råvaror som finns i Sverige och som lämpar sig för att odla i vår del av världen. Linser och andra typer av baljväxter är exempel på grödor som funnits i Sverige länge men där man ser en ökad produktion även global sett.

– Världsproduktionen av linser har ökat med 50 procent under en treårsperiod. Vi har odlat linser här i hundratals år och i vårt företag arbetar vi med tre sorters linser, säger Tomas. Enligt honom är baljväxter bra för växtföljden och en typ av gröda som gynnar jordbruket i stort.

–Det är ju sådan mat vi behöver äta. Det är det som driver mig. Den här utmärkelsen är ju en boost i att fortsätta och ger oss en möjlighet att jobba vidare på det sättet som vi gör, säger han.

HÅLLBARA LÖSNINGAR

Änglamarkspriset har delats ut av Coop sedan 2001. Syftet med priset är enligt företaget att lyfta fram goda initiativ inom hållbarhet och att premiera en person eller organisation som driver på för gröna och hållbara lösningar inom mat och matproduktion. Det kan vara allt från en produkt eller idé, till en maträtt.

MADELEINE RAPP
madeleine@ja.se • 019-16 64 60

Finalisterna 2018

De sex finalisterna till Änglamarkspriset 2018 var:

- Hållbara Restauranger: Ett nätverk för restauranger och leverantörer som vill ge gäster möjlighet att hitta restauranger som arbetar aktivt med hållbarhet.
- Paul Svensson: Tv-kock och författare med ett brinnande engagemang för hållbarhetsfrågor. Grundare av restaurang Retaste, som förädlar råvaror som annars skulle blivit svinn.
- Nordisk Råvara: Hållbart jordbruk som arbetar genom att blanda traditionsbundna odlingssätt med nya sädesslag, med fokus på svenska smaker.
- Wapnö: Gården som tar globalt ansvar för klimatet på hemmaplan och satsar på framtidens hållbara kantbruk och livsmedelsproduktion.
- Nutrient: Foodtech-bolaget som utvecklar nya klimatsmarta matalternativ utan att kompromissa kvalitet och smak
- Bee Urban: Bee Urban erbjuder levande miljötjänster i stadsmiljö i form av bikupor, trädgårdar för biologisk mångfald, takjordbruk och utbildningspaket inom ekosystemtjänster och urban hållbarhet.

KÄLLA: COOP

Bättre hantering av kväve med hjälp av skörderester

Det går att förbättra kvävehushållningen på ekologiska gårdar genom att lagra skörderester och tillföra dem till rätt huvudgröda på våren.

Att använda sig utav skörderester, genom att lagra dem över vintern och sedan tillföra dem till rätt huvudgröda på våren, kan vara ett bra sätt att förbättra kvävehushållningen på ekologiska gårdar utan djur eller stallgödsel. Det skriver Greppa Näringen i ett utskick.

JÄMFÖRDE METODER

Att tillföra tillräckligt med kväve på ekologiska gårdar utan djurhållning kan vara en utmaning. Men i ett odlingsförsök på Lönnstorp försöksgård utanför Lund provades olika metoder där man använde skörderester för att tillföra kväve till grödorna. De tre metoderna som testades var att;

1. Ensilera skörderester och sedan röta dem och tillföra rötresten till grödor i växtföljden som inte är kvävefixerade.
2. Att ensilera skörderester och fördela dem till olika grödor i växtföljden.
3. Att låta skörderesterna vara kvar i marken.

De sex olika grödorna som användes i växtföljden var; korn/ärt, liner/havre, vitkål, rödbeta och råg. Den sjätte grödan var en gröngödslingsvall. När den ordinarie grödan inte fanns under vintern såddes istället olika vintergrödor som oljerättika, vitklöver och rajgräs.

VARIERANDE KVÄVEUPPTAG

I de ovanjordiska växtdelarna, alltså inte i rötterna, varierade det totala kväveupptaget mellan 140 och 180 kilo N per hektar och år. 23 till 40 kilo av detta kom från kvävefixering. Som medeltal för hela växtföljden kom 110 till 114 kilo N per hektar från marken.

INTE MYCKET SKILLNAD

Enligt forskarna bakom studien skiljde sig kväveförsörjningen från marken inte mycket mellan de tre metoderna för skördeåterföring. Mängden kväve i ätbara växtdelar varierade mellan 40 och 60 kilo N per hektar bland grödorna. Mest kväve fanns i rågskörden och minst i blandningen ärt/havre. Inte heller denna kvävefraktion påverkades nämnvärt av vilken metod som användes.

TROLIG KVÄVEFÖRLUST

Att kväveupptaget från marken inte blev större för icke-kvävefixerade grödor där rötrester tillfördes än för de andra metoderna berodde enligt Greppa Näringen troligtvis på att ammoniumkoncentratinen i rötresten var låg. Kväveinnehållet i rötrester var lågt i jämförelse med de färska skörderesterna som lämnades på fältet och i jämförelse med ensileringsmetoden. Detta tyder på en kväveförlust vid ensilering och hantering av rötrester. Förlusterna hade kunnat minskas genom direkt injicering av rötresterna i jorden.

Att återföra skörderester kan hjälpa till att hantera kvävet på ekologiska gårdar utan djur. FOTO: CAROLINA WAHLBERG

BÄTTRE ALTERNATIV

Större överskott av kväve ska normalt undvikas för att minska förluster till miljön, men om alternativen är stark kvävebrist eller underskott menar Greppa Näringen att relativt sett är det bättre med ett ökat överskott.

TIDPUNKTEN AVGÖRANDE

Genom försöket kunde man se att kväveöverskottet var lägst när skörderesterna lämnades på fältet och högst när skörderesterna återfördes i rötad form. På en ekologisk gård utan djur blir det alltså strategiskt viktigt att avgöra var i växtföljden eventuella kvävekällor från biomassa ska tillföras. Att samla in och lagra skörderester över vintern, kan minska läckaget utav kväve jämfört med att låta dem ligga kvar i fält eller brukas ner.

Här kan du läsa mer om studien: bit.ly/2EkiDfB

MADELEINE RAPP
madeleine@ja.se

Vi visar traktorerna på Elmia Lantbruk.

Vi är otroligt stolta över att det är just vi som säljer CLAAS traktorer till svenska lantbrukare och vi vill gärna berätta mer om dem. Därför fyller vi vår monter på Elmia Lantbruk med traktorer. Kom och käka våfflor och prata traktor med oss.

Vi ses på Elmia Lantbruk 24-26 oktober 2018 i monter A02:14.

Swedish Agro MACHINERY
info@sa-machinery.se
046-25 25 55

CLAAS

Minskat antal produkter och anställda

Lönsamheten för Gefleortens mejeri är fortsatt låg. För att uppnå det långsiktiga målet att ändå ha kvar mejeriet i Gävle kommer en hel del förändringar att ske framöver.

Trots ökade insatser för att förbättra försäljningen av Gefleortens mejeriprodukter är lönsamheten svikande. FOTO: THINKSTOCK

När Gefleortens mejeri såldes till Arla 2017 skrevs en långsiktig strategi och målsättning att mjölkbönderna skulle få ett konkurrenskraftigt avräkningspris, att varumärket Gefleortens skulle finnas kvar och utvecklas på mejeriet i Gävle.

Men trots att man gjort insatser på marknadssidan för att öka försäljningen av de lokala mejeriprodukterna, är försäljningen svikande och resultatet negativt. Därför har en förändringsprocess sats i gång.

BEHÅLLA BASSORTIMENT

För det första kommer antalet produktionsartiklar att minska med omkring hälften. Men Gefleortens mjölk, Dalamjölk, fil, grädde, naturell CF och mild naturell yoghurt kommer även fortsättningsvis att finnas kvar i sortimentet.

– Det behövs helt enkelt förändringar för att vi ska kunna skapa förutsättningar för att mejeriet ska kunna behålla bassortimentet, säger Magnus Lindberg mejeri-chef Arla Gefleortens, i ett pressmeddelande.

20 TJÄNSTER

I och med detta kommer även antalet medarbetare på mejeriet i Gävle att minskas med 20 tjänster. Förhandlingar med facket har inletts.

– För att kunna nå lönsamhet på mejeriet behöver vi göra förändringar både i sortimentet och i produktionen. Jag är angelägen om att vi gör allt detta i full öppenhet. Mejeriet behöver helt enkelt sänka sina kostnader för att kunna överleva. Det är dock ett tråkigt besked att ge till mina medarbetare, säger Magnus Lindberg mejerichef på Arla Gefleortens.

CAROLINA WAHLBERG
carolina@ja.se • 019-16 61 35

Uppfödning av Frilandsgris sker enligt Hälsingestintan på öppen betesmark. Suggorna grisar utomhus med tillgång till hyddor. Slakten kommer inte att ske i det mobilaslakteriet utan på KLS tillsvidare. FOTO: HÄLSINGESTINTAN

Hälsingestintan börjar med Frilandsgris

Hälsingestintan utökar sitt sortiment och lanserar nu Frilandsgris från Solgården utanför Kristianstad.

Hälsingestintan har hittills fokuserat på nötkött men breddar nu alltså sortimentet med griskött.

– Med all den positiva respons vi får från uppfödare och konsumenter för vårat gårdsmärkta nötkött har vi sett en efterfrågan för ytterligare köttslag med samma kvalité och omsorg för djuren. När vi kom i kontakt med Solgården som är uppfödare av utegrisar såg vi att deras synsätt på köttproduktion stämde väl överens med Hälsingestintans värderingar och kvalitetskrav, säger Mats Markgren, som är Hälsingestintans vd, i ett pressmeddelande.

ORDINARIE SLAKTERI

Hälsingestintan är kanske mest känt för sitt mobila slakteri, som möjliggör slakt på gården där djuren växt upp. Slakteriet kan i dag dock bara ta hand om nötkreatur, och Mats Markgren skriver i ett mejl till Jordbruksaktuellt att grisarna från Solgården tills vidare kommer att slaktas på KLS. ”Vi har sedan tidigare utrett förutsättningarna att starta ett gårdsslakteri för gris, men vi vill avvakta utvecklingen tills vidare. Det är lite för tidigt att vara mer specifik än så i dagsläget.”

Hälsingestintan kommer att sälja drygt hälften av det kött som Solgården producerar och produkterna dyker upp hos företagets återförsäljare och detaljister under hösten.

EMMA SONESSON
emma@ja.se • 0736-50 49 83

Tuffare antibiotikakrav i offentlig upphandling

Hållbarhetskriterierna för kyckling och kalkon har reviderats av Upphandlingsmyndigheten. Därmed kan hårdare krav på minskad antibiotikaanvändning ställas vid upphandling, något som kan gynna svensk produktion.

– Utgångspunkten när vi reviderat produktgruppen kyckling och kalkon har varit drivande och tydliga krav som är relevanta ur miljö- och djurskyddssynpunkt. Målet är att användningen av antibiotika ska minimeras, säger Helena Robling, hållbarhetsspecialist på Upphandlingsmyndigheten, i ett pressmeddelande.

De nya uppdaterade hållbarhetskriterierna följer kraven på djurhållningen i Sverige i större utsträckning än tidigare.

”Hållbarhetskriterier kan dock aldrig garantera att endast svenska produkter köps in eftersom syftet med kriterierna är ökad miljö-och djurskyddshänsyn oavsett produktionsland.”, skriver Upphandlingsmyndigheten.

FLERA NIVÅER

Hållbarhetskriterierna har tre olika nivåer.

Basnivån innebär att antibiotika endast ska användas till sjuka djur. Det ska även finnas en handlingsplan för minskad antibiotikaanvändning.

Inom de högre nivåerna finns det dessutom en maximal nivå för användningen av antibiotika, vilket enligt Upphandlingsmyndigheten gynnar de uppfödare som arbetar med förebyggande åtgärder och minskar sin totala antibiotikaanvändning.

Via kriteriebiblioteket på Upphandlingsmyndighetens hemsida finns det förslag på bevis som kan användas, för att säkerställa att leverantörerna lever upp till kraven. Exempel på bevis kan vara ett kontroll- eller djurhälsoprogram, Svensk Fågel-medlemskap eller IP certifiering på Sigillnivå.

Det finns även en mall för leverantörförsäkran, där leverantörer av kyckling och kalkon kan fylla i kriterier och bevis.

Svensk Fågels vd Maria Donis hoppas att de nya kraven kring antibiotikaanvändningen ska komma de svenska uppfödarna till gagn.

FOTO: SVENSK FÅGEL

– Nytt för i år är att vi ger förslag på hur uppföljning av kraven kan göras. I många fall rekommenderar vi stickprovsuppföljning men ibland kan en produktmärkning vara tillräckligt bevis. När det gäller de nya kriterierna för antibiotika krävs dock underlag från leverantör som i sin tur behöver begära ut dessa från slakterierna, förklarar Helena Robling.

ÖKA ANDELEN SVENSKT

Arbetet med att se över kriterierna har gjorts i nära samråd med en grupp upphandlare, leverantörer, expertmyndigheter och branschorganisationer, däribland Svensk Fågel.

Enligt Svensk Fågels vd Maria Donis är de nya kraven en framgång, även om det inte gick hela vägen med att ställa kravet på den totala uppfödningen när det gäller antibiotikabehandlingar.

– Vi har haft våra experter i djurvälfärd och djurhälsa som medverkat i arbetet och nivån på kriterierna ligger avsevärt närmare de svenska reglerna i dag. Nu gäller det att kommun och landsting samt övrig offentlig sektor tillämpar kriterierna och följer upp att man uppfyller kraven. Justeringarna i kriterierna är oerhört viktiga för att stärka möjligheten för de svenska bönderna och livsmedelsproducenterna att kunna leverera och öka andelen svensk kyckling till skolor, äldreomsorg och sjukvården, skriver hon i ett mejl till Jordbruksaktuellt.

De uppdaterade hållbarhetskriterierna angående antibiotikaanvändingen kan gynna svenska kyckling- och kalkonuppfödare i offentlig upphandling.

FOTO: CAROLINA WAHLBERG

CAROLINA WAHLBERG
carolina@ja.se • 019-16 61 35

Lantmännen klimatbantar sina foder

En branschgemensam insats gör det möjligt för foderfirmor att minska miljöpåverkan av foder, något som Lantmännen nu satsar på.

Att minska fodrens klimatbelastning är en del i Lantmännens mål att minska utsläppen för organisationens produktion och därmed bidra till en hållbar animalieproduktion.

Beräkningen av olika foders påverkan på miljön möjliggörs genom att olika aktörer i branschen, via föreningen Foder & Spannmål, uppdaterat och kompletterat en nationell databas för de vanligaste svenskproducerade foderråvarorna.

Med en uppdaterad databas blir det möjligt att inkludera klimatvärdet i optimeringen av foder.

– I dag kan vi i vårt receptoptimeringssystem omedelbart se hur nya receptformuleringar påverkar klimatet. Därmed kan vi ta hänsyn till detta redan från början då vi utvecklar och optimerar nya recept. Samtidigt skall vi alltid komma ihåg att fodereffektivitet, det vill säga mängden foder per producerad enhet kött, ägg eller mjölk, alltid är en grundförutsättning för en klimatsmart animalieproduktion, säger Håkan Nordholm, produktchef på Lantmännens foderenhet, i ett pressmeddelande.

För grisfoder visar beräkningarna på en minskning i klimatpåverkan med upp till tio procent. Motsvarande siffra för nötkreatursfoder är upp till 30 procent.

EMMA SONESSON
emma@ja.se

Ett foders klimatvärde är ett mått på hur mycket växthusgaser fodret orsakar under sin totala livslängd. Klimatvärdet beräknas via livscykelanalys som bland annat tar hänsyn till de enskilda foderråvarornas klimatvärde, transporter samt energiförbrukningen vid själva fodertillverkningen.

FOTO: CAROLINA WAHLBERG

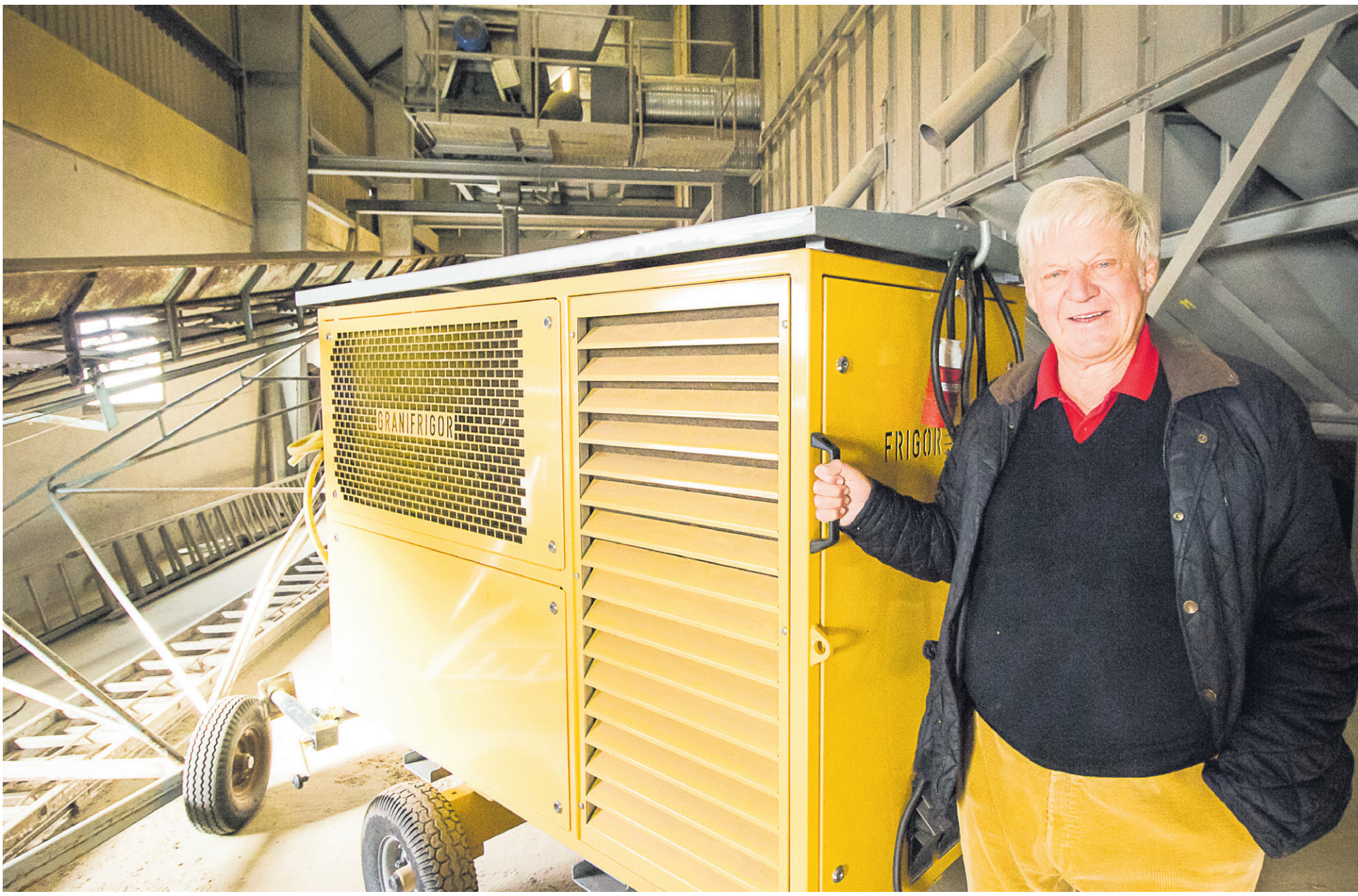

Kylmaskin säkrar spannmålskvaliteten

När den gamla spannmålskylmaskinen på Karlsfälts Gård utanför Ystad hade gjort sitt, investerade man genast i en ny. Valet föll på en GRANIFRIGOR KK80 Europe från KALLAND Technology. Sommarens värme gjorde att det var upp till bevis direkt för kylmaskinen.

– Den är helt automatisk, kyler verkligen bra och sparar oss mycket energi, säger Olof Bengtsson.

– Sonen tar hand om jordbruket numera. Jag passar bara upp vid spannmålstorken, säger Olof Bengtsson.

GRANIFRIGOR:s modell KK80 Europe kan kyla upp till 120 ton spannmål per dygn om temperaturen ska ner till 10 grader. FOTO: KALLAND TECHNOLOGY AB

Karlsfälts Gård byggdes av August Ganslandt och stod klar 1905. Olof Bengtsson tog över gården 1966 och idag bor sonen Erik i huset.

Olof driver Karlsfälts Gård tillsammans med sonen Erik. Gården har varit i släktens ägo sedan 1927 och Erik är fjärde generationen. I dag brukas över 1 000 hektar, gården har en grisbesättning med 200 Hampshiresuggor och en fårbesättning med 200 tackor.

På fälten odlas spannmål, raps, vitklöver och gräsfrö. En stor del säljs som utsäde till Skånefrö och man säljer också foderspannmål som köps tillbaka som färdigfoder till grisarna.

LAGRA LÄNGE

I år gav spannmålsskörden på Karlsfälts Gård ungefär 50 procent mindre än under ett normalt år. Under en varm sommar som i år är det extra viktigt att kyla spannmålen till önskad temperatur efter varmluftstorkningen, men Olof säger att kylmaskinen gör ett klanderfritt arbete och sköter sig helt själv.

Han går fram till två silos som rymmer 1 000 ton var på gårdsplanen.

– Vi kyler våra silos en i taget tills där är ungefär åtta grader. Då kan man lagra spannmålen hur länge som helst. När båda är i rätt temperatur kan vi kyla båda samtidigt om det har stigit några grader efterhand. Vi har en sådan här anläggning på en annan gård också, men den har vi inte använt i år, säger han.

INGEN VARMGÅNG

Karlsfälts Gård hade även tidigare en kylmaskin som var riktigt modern när Olof köpte in den för, som han tror, ungefär 30 år sedan. Det var ingen tvekan om att han skulle köpa in en ersättare när den gamla var uttjänt.

- Utan kylmaskin hade vi aldrig kunnat lagra våt spannmål i väntan på torkkapacitet som vi gör i dag. Dessutom hade vi varit tvungna att köra om spannmålen i torken om det hade blivit varmgång. Med en kylmaskin vet vi att det inte kommer hända, säger Olof.

- Alternativet till en kylmaskin är att röra om hela tiden och det kostar mycket pengar. Förr körde man ut spannmålen ur silon och in i en annan. Det tog mycket tid och energi och kylde inte ner så värst mycket heller, fortsätter han.

GRANIFIGOR:s modell KK80 Europe kyler upp till 2 500 ton på tre veckor, enligt företagets egna uppgifter. Maskinen är helt automatiserad, vilket Olof Bengtsson bekräftar när han beskriver hur maskinen fungerar.

– Man startar den enligt programmet, den ska värma upp sig i tolv timmar först tror jag. Sedan anger vi temperaturen och kör igång kylningen med den. Det är egentligen det hela, säger han.

Olof Bengtsson upptäckte kylmaskinen GRANIFRIGOR från Kalland Technology på Borgeby Fältdagar. Nu har maskinen kylt spannmål på Karlsfälts Gård i två säsonger och Olof är nöjd med investeringen.

FOTO: PÄR ANDERSSON

Karlfälts Gård odlar spannmål, raps, vitklöver och gräsfrö på omkring 1 000 hektar.

Gården säljer mycket utsäde till Skånefrö.
– I år ville de ha det tidigt, berättar Olof Bengtsson.

Maskinen väger 710 kilo och flyttas enkelt mellan olika spannmålsanläggningar.

– Vår förra kylmaskin skulle besiktigas en gång om året och det var minst sagt joxigt. Den här behöver inte besiktigas, den innehåller inte så mycket kylmedel så att det behövs. Vi byter filter på den, det är i stort sett allt som behöver göras.

STORT BEHOV

Kylmaskinen gör att Olof och de andra på Karlsfälts Gård inte behöver bekymra sig om uteluftens kvalitet när spannmålen ska kylas.

– Vi vill inte vara beroende av luftens förhållanden, det är spannmålen alldeles för värdefull för. Den nya kylmaskinen har gått här två säsonger nu och jag är absolut nöjd. Det finns många torkanläggningar som hade behövt en sådan här i dag, säger Olof Bengtsson.

PER ANDERSSON
redaktionen@ja.se

bonnet.se LANTBRUK PÅ NÄTET

FÅNGSTGRIND
Art.nr: HAP300
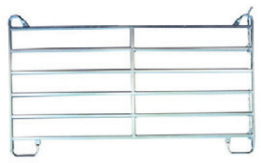
Fångstgrind med kedjor 3,0 m
Fångstgrind med låskedja och fotbåge.
Specifikation
Total höjd (med övre ögla): 1,7 m
Längd: 3,0 m
Tjocklek: 5 cm
Vikt: 40 kg
Vid köp av 10 grindar, 820:-/st
890:-

FODERHÄCK
Art.nr: P11

Foderhäck till nötdjur 12 foderplatser
Rund galvaniserad foderhäck för nötdjur med öppna sidor och 12 foderplatser.
Specifikation
Diameter: 230 cm
Foderplatser: 12 st
Trepunktsfäste
Köp 3 st och få 15% rabatt
4.595:-

PLANERINGSSKOPA
Art.nr: Planeringsskopa SMS/TRIMA

Planeringsskopa med SMS/TRIMA
Planeringsskopa som är förstärkt i botten med förstärkningsstål som gör skopan stabil och driftsäker.
Specifikation
Höjd: 565 mm
Djup: 1160 mm
Skär: 17 mm
Godstjocklek: 10 mm
Finns i bredder:
• 130cm
• 150cm
• 180cm
• 200cm
• 220cm
• 240cm
• 260cm
6.360:-

SNÖKEDJOR

Art.nr: C1693409
Dimension:
16.9-34
Specifikation:
• Stående brodd
• Tjocklek brodd 9 mm
• Vikt: 80-145 kg
Traktorkedja Brodd 9 mm
Vår storsäljare! Perfekt allroundkedja för körning hemma och på vägarna runt din gård. Vriden länk med stående brodd och utmärkt passform. Till samtliga par snökedjor medföljer en extra sektion för att garantera passformen - oavsett däcktillverkare. Kedjorna säljs i par
Hitta din dimension på bonnet.se
5.839:-

VATTENKOPP E300

Transformator värde 1.369:- på köpet
Robust, eluppvärmd vattenkopp i aluminium och rostfritt material som håller vattnet på en temperatur av ca 12°C. Garanterat frostfritt vatten året runt. 24 V. Jättebra till häst och mycket populär.
DeLaval E300 har en unik konstruktion. E300 är en flottörho, där den inre rostfria skålen fungerar som
Specifikation
Mått: Höjd 240 mm
Diam 335 mm.
Anslutas av behörig elektriker
4.243:-

SNÖSLUNGA 302CC

Specifikation:
Motor: 4-takt
Kastlängd: 15 m
Mycket för pengarna!
Art.nr: SL302
10.500:-

På bonnet.se hittar du flera modeller och alternativ
Följ oss på Facebook och Instagram!
Använd QR-koden och ta del av andra bonnet-produkter.

Ni har väl inte glömt vintern 2017/2018? - LÄGG ER BESTÄLLNING I TID!

Bonnet är ett webbaserat företag som säljer vedsäckar & vedmaskiner, ATV-vagnar, frontlastarredskap, slitdelar, byggskivor & plywood, snökedjor, slirskydd med mera på nätet.
Vi satsar på bra kvalité till rätt pris och snabb kundservice.
Alla priser är exkl. moms.
Fraktfritt inom Sverige vid beställning över 3.000 :-
bonnet.se 011-19 08 60 info@bonnet.se facebook.com/bonnet.se

Alla påverkas ekonomiskt

I rapporten Lantbrukets Lönsamhet beräknar LRF Konsult de ekonomiska konsekvenserna för branschens olika grenar efter torkan.

LRF Konsult beräknar att torkan fått ekonomiska konsekvenser för samtliga inriktningar inom jordbruket. FOTO: ELIN FRIES

I rapporten har LRF Konsult presenterat en prognos för lönsamheten inom driftsinriktningarna växtodling, griskött, mjölk och nötkött efter torkan under sommaren 2018.

– Det ekonomiska läget på grund av torkan är bekymmersamt med fleråriga effekter för många av företagarna. Det gäller lantbrukets samtliga produktionsinriktningar. Vi har aldrig prognostiserat så svaga resultat som vi ser nu när vi sammanställt denna rapport. Däremot är det stora variationer mellan företag och i olika delar av landet om hur torkan har påverkat lantbruksföretagarna, säger Jimmy Larsson, Segmentschef Skog och Lantbruk på LRF Konsult i ett pressmeddelande.

Årets torka kommer enligt LRF Konsult även ge effekter under 2019, men dessa är än så länge svåra att beräkna kvantiteten av. Av rapporten har man också kunnat konstatera att läget till viss del är svårbedömt eftersom det finns stora variationer mellan företag och över landet.

Faktorer som också påverkar situationen är att svenska kronan under året har försvagats mot både dollar och euro. Sedan årsskiftet har växelkursen sjunkit med åtta procent mot euro och 12 procent mot dollar. Det ger fördelar för exporten men drabbar importberoende verksamheter. Även bränslepriserna ligger på höga nivåer, vilket också påverkar situationen.

VÄXTODLING

Skördarna i landet bedöms vara 30 till 40 procent lägre än normalt och avsalupriset på spannmål och växtodlingsprodukter bedöms bli cirka 30 procent högre än föregående år. Hanteringskostnaderna vid utskeppning av spannmål brukar vid normala år ge lägre priser inom Sverige, men bristsituationen medför en dubbel effekt genom att spannmålspriset inom Sverige först stiger motsvarande den normala hanteringen och vid export och sedan tillkommer hanteringsmarginalen vid import.

MJÖLK- OCH NÖTKÖTT

För mjölkbönderna är grovfoderförsörjningen den största utmaningen enligt LRF Konsult. Till

Kverneland introducerar iXtrack T-serien: Nya exakta, enkla och effektiva sprutor. Utvecklingen har fokuserat på en kort, låg och kompakt konstruktion i kombination med intelligent elektronik och enkel användning. iXtrack T har behållarvolymer på 2600 och 3200 liter.

ELMIA LANTBRUK 24–26 OKTOBER 2018
Kverneland Group finns i monter A01-13

Återförsäljare

Agro-Maskiner Gotland AB
TINGSTÄDE 0498-27 23 50

Bröderna Pettersson i Havdhem AB
HAVDHEM 0498-48 14 00

Fagerströms Maskin AB
VIMMERBY 0492-100 75, 070-717 67 88
GAMLEBY 0493-600 56, 070-980 97 65

MaskinGruppen AB
FÄRJESTADEN 0485-50 35 00

WHEN FARMING MEANS BUSINESS
kverneland.se

utav torkan

Skördarna i år beräknas vara betydligt lägre än normalt.
FOTO: CAROLINA WAHLBERG

Nötköttsföretagen står liksom mjölkbönderna inför problem med foderbrist.
FOTO: MADELEINE RAPP

Osäkerheten bland grisföretagen ger även obalanser på smågrismarknaden.
FOTO: EMMA SONESSON

följd av detta bedöms mjölkproduktionen minska till följd av sämre kvaliteter på foder. Nötköttsföretagen står inför en liknande problematik med foderbrist samt långa slaktköer till följd av foderbristen. Effekterna av höstens upprop om att välja mer svenskt kött för att öka efterfrågan kommer först att visa sig längre fram.

GRISKÖTTSFÖRETAG

Även för grisföretagen har behovet för att köpa in foder ökat. Slakten har ökat med 1,5 procent under det första halvåret och de stigande foderpriserna gör att fler producenter överväger att sätta in en ytterligare slakt efter julslakten. Osäkerheten inom branschen ger även obalanser på smågrismarknaden.

Sammantaget beräknar LRF Konsult att effekterna av årets torka medför ökade produktionskostnader för 2018 jämfört med 2017 och att detta gäller överlag för branschens olika produktionsinriktningar. Effekterna beräknas till motsvarande:

- Växtodlingsföretag – 80 öre per kilo spannmål
- Mjölkföretag – 50- 60 öre per kilo mjölk
- Grisköttsföretaget – 1,5 -2,0 kr per kilo kött
- Nötköttsföretaget – 3,0 – 3,5 kr öre per kilo kött

TA FRAM HANDLINGSPLAN

– Som lantbrukare gäller det nu att få koll på sitt nuläge och ta fram en handlingsplan med åtgärder för hur man ska agera framåt för att kunna fortsätta sitt företagande. Det gäller också att och ha en kontinuerlig dialog med samarbetspartners som foderleverantörer, slakterier och finansiärer för att hålla verksamheten rullande och klara likvideten. Det finns även framtagna jordbruksstöd, bland annat har Jordbruksverket subventionerat ekonomisk rådgivning kraftigt, säger Stefan Nypelius Affärsrådgivare LRF Konsult.

Rapporten Lantbrukets Lönsamhet görs av LRF Konsult en gång i halvåret och baseras på företagens resultat som följs för de olika driftsinriktningarna växtodling, griskött, mjölk och nötkött. Resultatet redovisas som värden på svenska medelgårdar och tar hänsyn till aktuell och prognostiserad omvärldsinformation som bland annat Jordbruksverket, Radobank och USDA. LRF Konsult planerar att kontinuerligt följa situationen efter torkan.

FAKTA

Resultatet i korthet

Sommarens torra och varma väder har påverkat jordbruksföretagen mycket med allvarliga ekonomiska konsekvenser som följd. Det gäller lantbrukets samtliga produktionsinriktningar.
Spannmålsskördarna beräknas vara 30 - 70 procent lägre än normalt och grovfoderbristen är stor. Lantbruksföretag med nötkreatur och lamm minskar sina besättningar vilket leder till långa slaktköer.
De dåliga skördarna medför att Sverige övergår från att exportera spannmål till att bli beroende av import.
LRF Konsult har aldrig prognostiserat så svaga resultat som vid sammanställningen av denna rapport.
Som lantbrukare gäller det nu att få koll på sitt nuläge och ta fram en handlingsplan med åtgärder för hur man ska agera framåt för att kunna fortsätta sitt företagande.
KÄLLA: LRF KONSULT

MADELEINE RAPP
madeleine@ja.se • 019-16 64 60

Söker efter fler lokala

Ica Maxi Eurostop i Örebro har redan i dag samarbete med flera lokala aktörer i närområdet. Men butiken, som är en av de största mataffärerna i stan, välkommar fler lokala producenter till butiken.

Närke kött AB levererar bland annat närproducerad rostbiff till Ica Maxi Eurostop Örebro. FOTO: MADELEINE RAPP

– Dels så vet vi ju att det finns otroligt många duktiga producenter häromkring som vi gärna skulle vilja hjälpa och dels ser vi en fördel, konkurrensmässigt för vår egen del, att kunna erbjuda våra kunder mer lokala produkter. Det finns ett konkurrensvärde i det, säger Lucas Normark som är butikschef på Ica Maxi Eurostop Örebro.

ÖKAD EFTERFRÅGAN

På senare tid har de märkt av att kunderna efterfrågar allt mer närproducerat. Genom att tillhandahålla fler lokalproducerade produkter, tror Lucas att butiken även blir mer attraktiv för kunderna att handla i.

– Sen är vi ju en stor aktör och vi kan hjälpa lokala företag att utvecklas i den här regionen och det är ett plus för alla, säger Lucas.

OLIKA LEVERANTÖRER

I dag samarbetar butiken både med större leverantörer som levererar till butiken under större delen av året, men också mindre leverantörer med mer nischade produkter, som inte kan leverera lika stora volymer eller lika ofta. Alla typer av lokala aktörer är av intresse, men det finns en del riktlinjer som butiken valt att arbeta efter.

– Om det är en ren råvara, ska den vara odlad i närområdet för att klassas som närproducerad. Men handlar det om en förädlare, exempelvis en tillverkare av rapsolja, så är det viktigaste att den är svensk, men självklart ett plus om den kommer härifrån. Sedan kan ju exempelvis ett rosteri, så som Örebro rosteri, som tillverkar kaffe också räknas som en lokal aktör, även om de köper sina bönor från Sydamerika. För oss räknas det fortfarande som en lokal aktör eftersom det inte finns någon svensk variant. Men vi kan inte sätta lokalt på en korv som produceras i Örebro, men med kött från exempelvis Danmark, förklarar Lucas.

ÖNSKAR SAMARBETE

Sedan en tid tillbaka står Örebro Reko-ring med jämna mellanrum ute på Ica Maxi Eurostops parkering för att sälja sina närproducerade varor till sina egna kunder.

– Vi tycker att det är positivt att de hittar ett sätt att få ut sina produkter. Men vi skulle önska ett tightare samarbete. Vi ser ju gärna att de passar på att plocka in sina produkter hos oss när de ändå är här, säger han.

VILL DISKUTERA

Lucas planerar att bjuda in aktörerna bakom Rekoringen i Örebro till ett lunchmöte framöver, för att man ska få möjlighet att diskutera eventuella samarbeten. Han upplever ibland att en del lokala producenter, särskilt de lite mindre, verkar avvaktande inför att ingå ett avtal med Ica.

– Jag tror att det finns en del funderingar på vilka krav det finns om man ska leverera till Ica, och bakåt i tiden har det funnits hårdare krav. Men de har man släppt på i dag, säger Lucas.

OLIKA LÖSNINGAR

Ett samarbete med Ica kan se väldigt olika ut. Det finns möjlighet att leverera till flera butiker, eller till en enskild butik och sedan kan Ica-butikerna själva styra vilka leverantörer man vill köpa av.

– Många är också oroliga över att det ska förhandlas pris. Så vill jag bestämt säga att det inte är. Vi är öppna för en diskussion. Producenten sätter själv sitt pris men vi kan komma med lite feedback på vad vi tycker. Kanske anser vi att producenten i ett fall kan ta lite mer betalt för en vara för att verkligen få betalt för sitt hantverk, eller så kanske vi anser att en produkt ligger för högt i jämförelse med liknande varor, säger Lucas och fortsätter:

– Som jag ser det är en producent duktig på att ta fram och odla grejer. Vi är duktiga på att sälja saker. Det är vi experter på. För det gör vi hela dagarna. Så jag tror att vi har en hel del input som vi kan skicka till producenten och där kan pris vara en sådan grej.

SE MÖJLIGHETERNA

Samarbetet med lokala aktörer kan se olika ut för olika Ica-butiker, men enligt Lucas finns det många goda exempel på lyckade samarbeten runtom i landet. Han vill framförallt uppmuntra fler lokala aktörer runt Örebro eller i närområdet att se möjligheterna som finns med ett samarbete och att ta kontakt om man har en vara som man vill få hjälp att nå ut med.

– Hör jättegärna av er. Man får en chans att leverera till ett ställe och vi är väldigt öppna med att man får komma ut och träffa kunderna och berätta om sina produkter.

Känner du till några lyckade eller mindre lyckade samarbeten mellan lokala producenter och matbutiker där du bor? Tipsa oss på redaktion@ja.se

Lucas Normark som är butikschef på Ica Maxi Eurostop Örebro välkommar fler lokala aktörer att sälja sina varor i butiken.

I nästa nummer av Jordbruksaktuellt: Läs om Margaretelund Lantbruk som levererar potatis till Ica Maxi Eurostop Örebro under hela året!

MADELEINE RAPP
madeleine@ja.se • 019-16 64 60

samarbeten

Champinjoner direkt från Hallsberg är en annan lokal produkt som går att hitta i butiken.

Ölen från Närke kulturbryggeris räknas också som en lokal produkt.

Purjolök, morötter och potatis är bara några av de lokalproducerade grödor som går att hitta bland frukt och grönt.

OPTIMERA DITT LANTBRUK OCH

FÖRENKLA DIN VARDAG!

DATAVÄXT levererar lönsamma och tidsbesparande helhetslösningar för precisionsodling för det moderna lantbruket. Med egen mjukvara, ledande GPS-teknik och gedigen branschkunskap skräddarsyr vi optimerade, märkesoberoende helhetslösningar. Vi utvecklar kontinuerligt nya produkter och nya funktioner, med support i särklass som gjort oss till marknadsledare inom digitaliserad växtodling.

Boka ett kostnadsfritt gårdsbesök med oss för att se hur vi kan optimera *just din gård!*

TRIMBLE GFX-750 + EZ-PILOT

– EN FRAMTIDSSÄKER GPS-INVESTERING

Marknadens enda Android-baserade system för dig som vill ha en lättanvänd autostyrning – med fältkartefunktion, internetuppkoppling och DataVäxt växtodlingsapp direkt i displayen.

Bluetooth
Android
ISOBUS
Wifi

PAKETPRIS: 79.000:-

monterat och klart, inkl. utbildningsdag!

(Gäller monteringar gjorda före 2018-12-14. Kontakta oss för mer info om utbildningsdagens datum.)

datavaxt.se | 0514-65 02 00

FÖR EFFEKTIVA LANTBRUKARE DATAVÄXT

Länsstyrelsen Västra Götaland väljer vego

Fokus på vegetariskt med möjlighet att komplettera med svenskt naturbeteskött och fisk från hållbara bestånd. Det är länsstyrelsen Västra Götalands nya matriktlinje.

Länet har som mål att till år 2030 vara fossilfritt och ser nu en omläggning av riktlinjerna för vilken mat de serverar i organisationen som ett steg mot det målet. Totalt har Länsstyrelsen cirka 900 medarbetare på åtta olika platser, som arrangerar möten och konferenser.

MEST VEGETARISKT

Vid dessa sammankomster och andra representationer har Länsstyrelsen tidigare serverat ekologiskt och mat från trakten. Nu uppmanas de till att servera vegetariskt och använda till exempel svenskt naturbeteskött, viltkött eller hållbar fisk som komplement.

– Vi behöver vända på mattriangeln så att inte köttet är basen längre. Och vi vill uppmuntra den livsstil som finns just nu med mer ekologiskt och vegetariskt, säger landshövding Anders Danielsson, i ett pressmeddelande.

GRIS OCH KYCKLING?

Jordbruksaktellt kontaktar Svante Sjöstedt, klimatstrateg på Länsstyrelsen, för att ställa några fler frågor.

Enligt många kartläggningar är kyckling- och griskött mer klimatsmart per enhet näringsämne än vad många vegetariska alternativ är. I pressmeddelandet kan man tolka det som att ni inte ska servera gris och kyckling mer. Är det korrekt uppfattat och hur motiverar ni det?

– Riktlinjerna är tänkta att styra åt flera håll samtidigt vilket alltid är knixigt. Av klimat och hälsoskäl vill vi minska mängden kött då det oftast ger mer klimatpåverkan, samtidigt som vi vill gynna biologisk mångfald och även en giftfri miljö för den delen.

– Att vi specifikt exemplifierar kött som gynnar biologisk mångfald med naturbeteskött är för att det ger stora naturvärden. Det ska inte tolkas som att gris och kyckling inte får ätas. Dels har de alternativen lägre klimatpåverkan, och här blir då skrivningen om att välja ”närproducerat och ekologiskt så långt det är möjligt” viktig då det gynnar lokala företag, minskar giftanvändning och gynnar ett mer hållbart lantbruk. Jag känner till att kyckling- och griskött kan ha lägre klimatpåverkan än vissa vegetabiliska proteiner, så det är komplext och helst hade man vilja styra detaljer ännu mer, men det ska också vara möjligt att tillämpa för medarbetarna i länsstyrelsen vilket också i praktiken avgör i hör hög grad den efterlevs och gör verklig skillnad.

Länsstyrelsen Västra Götaland kommer att fokusera på vegetarisk mat framöver.

FOTO: CAROLINA WAHLBERG

Är det helt säkert att ekologiska alternativ är mer klimatsmarta än konventionella?

– Jag är inte rätt person att svara på det med säkerhet, men som jag skrivit ovan så är även andra mål som en giftfri miljö viktiga. Kanske svaret allt oftare blir ja på din fråga nu när till exempel Krav kräver även klimatåtgärder som att använda fossilfria bränslen för att bli certifierade. Jag är medveten om att det finns många bra konventionella jordbrukare, vilket också är en viktig fråga och där länsstyrelsen i sitt arbete med landsbygdsutveckling vill stödja bådadera att öka miljöprestandan. Miljömärkning som till exempel Krav är dock ett enkelt sätt när man väljer ett i flera avseenden mer hållbart alternativ.

Tycker ni att importerat vegetariskt är mer klimatsmart än inhemskt animaliskt?

– Importerat vegetariskt är inte alltid mer klimatsmart än inhemskt animaliskt, men ”närproducerat så långt det är möjligt” ingår i våra riktlinjer. Som jag sagt tidigare så blir riktlinjerna lite grova för att i huvudsak styra rätt håll. I en önskeframtid skulle vi kunna klimatberäkna all mat vi beställer med mer nyanser, vi samarbetar nära med RISE som har den typen av data så det kanske inte är en omöjlig tanke.

CAROLINA WAHLBERG
carolina@ja.se • 019-16 61 35

EMMA SONESSON
emma@ja.se • 0736-50 49 83

Effektiva och robusta slagklippare vikt 781 kg, 70-110 hk

MASCHIO GIRAFFA slagklippare kan arbeta i alla lägen: bakom traktorn, på sidan av traktorn, 90° upp och 65° ned. 2,10 m arb. bredd.

Växellådan är monterad vid sidan av maskinen.

Se mer MASCHIO modeller: www.slagklippare.se

Missa inte ett bra erbjudande på andra MASCHIO kampanjmodeller!

FURBA BRAVA TIGRE BISONTE BUFALO

Kontakta din återförsäljare:

B. Larsson Maskin & Traktor AB • Romakloster 0498-507 15

axima • Floby 0515-421 80 • Erikstad 0530-512 50 • Grästorp 0514-107 49 • Färjestaden 0485-215 11 • Lidköping 0510-221 70 • Kungälv 0303-150 80 • Munkedal 0524-133 57 • Skövde 0500-48 20 70 • Jönköping 036-30 82 72 • Vetlanda 036-30 82 72

Givmild donation möjliggör ny forskning på mjölkkor

SLU har totalt fått 9,3 miljoner kronor till två forskningsprojekt inom mjölkproduktion. Bakom den stora donationen står tiftelsen Seydlitz MP Bolagen.

– Forskning inom mjölkproduktion är ett av Stiftelsens tre huvudsyften och mjölkkor låg vår stiftare, Werner von Seydlitz, varmt om hjärtat. Därför är vi glada för att kunna stötta angelägen forskning inom det området till gagn för våra mjölkkor, säger Stiftelsens ordförande Mats Landén, i ett uttalande.

4,8 miljoner kommer att gå till ett fyra-årigt forskningsprojekt om juverinflammation. Det är den vanligaste sjukdomen bland mjölkkor och något som både skapar ekonomiska förluster och orsakar djuren obehag. Därför är det ett viktigt ämne att forska på menar SLU.

– Vi är mycket tacksamma för den här privata finansieringen av en tjänst. Den storslagna donationen ger oss en unik möjlighet att satsa på en ung forskare inom juverinflammation som kan bidra till att säkra den framtida kompetensförsörjningen inom området, säger docent Bodil Ström Holst, chef för den aktuella avdelningen vid SLU.

Professor Sigrid Agenäs är glad över den stora donationen till forskning på mjölkkor.

FOTO: JENNY SVENNÅS-GILLNER, SLU

4,5 miljoner kronor kommer dessutom att gå till ett tre-årigt projekt om nya djurhållningssystem för mjölkkor.

– Den här generösa finansieringen gör det möjligt att göra en satsning på ett flerårigt projekt med syfte att fortsätta utvecklingen mot än mer hållbara och naturliga sätt att hålla våra mjölkkor. Fantastiskt med forskningsmedel från en privat givare, som vi med stor tacksamhet tar emot, säger professor Sigrid Agenäs, SLU.

CAROLINA WAHLBERG
carolina@ja.se • 019-16 61 35

FAKTA

Stiftelsen Seydlitz MP bolagen

Stiftelsen har bildats på initiativ av Werner von Seydlitz där uppdraget har formulerats i hans testamente. Stiftelsens ändamål ska genom årligt finansiellt stöd främja forskning och utbildning inom skogsvård och skogsbruk i södra Sverige, teknikutveckling, forskning och utbildning avseende verktygstillverkning samt forskning och utbildning inom mjölkproduktion och djur- och foderhållning.

KÄLLA: SLU

Alla priser på denna sida är exklusive moms och gäller endast på lagertraktorer och lagermaskiner. Reservation för mellanförsäljning samt tryckfel. Vissa produktvariationer kan förekomma mellan anläggningarna. Maskinerna på bilderna kan vara extrautrustade.

24-26 OKTOBER

ELMIA LANTBRUK

VI FINNS I VÅRA LEVERANTÖRERS MONTRAR!

axima HÄGGBERGS

ENGAGEMANG • TILLGÄNGLIGHET • TRYGGHET

NEW HOLLAND TC4.90 RS 15 FOT SKÄRBORD - KAMPANJ!

Driftsäker och smidig tröska med klassledande kapacitet och komfort. Motor: 6,7l, 6-cyl, 175 hk, T4B miljömotor. Tankstorlek: 5000 lit, tömnings-kapacitet: 72 lit/sek. Just nu bjuder vi på följande: Nya HarvestSmart hytten med lägst ljudnivå 74 Dba AC, Värme, Luftstol, Passagerarstol, kylbox, vatten-haltsmätare.

AXIMAPRIS: 1 195 000:-

ENDAST 2 KVAR, RÄNTEFRITT T.O.M 1/7 2019.

NEW HOLLAND CX5/6 SERIEN *258-340HK*

Mellanklass-tröska med kapacitet i toppklass. Du får också minsta vändradien på marknaden och riktig diffspärr bjuder vi på.
Vår mest sålda modell i den här serien är 5.80 och den körs vanligtvis med 20 alt. 22 fot.
Motorstyrkan är 258 hk och spannmålstankens volym är 8300L.

BOKA VÅRA DEMOTRÖSKOR I CX 5- OCH 8-SERIEN - KONTAKTA DIN SÄLJARE

NEW HOLLAND CX7/8-SERIEN *340-489HK*

Kapaciteten är ännu högre och exempel på innovationer enligt nedan gör bäst till ännu bättre! Opti-Fan (variabel rensfläkt som drivs hydrauliskt, ingen frötillsats behövs) Opti-Clean (variabel sållåda med motgående rörelse på förberedningsplanet, klarar lutningar upp till 20 grader) Opti-Speed (variabel skakardrivning, hastigheten anpassar sig när man kör uppför eller nedför) Intellicruise light (farthållare med minne till 2 lagrade hastigheter.) SmartSuite (hytt, unik ergonomi och marknadens lägsta ljudnivå 73dba).

NEW HOLLAND CR-SERIEN *449-700HK*

CR10.90, Världens mest produktiva skördetröska, nu 700hk. Se den på New Holland Days! Twin-Rotorteknologin är över 40 år. Tekniken är mycket väl beprövad världen över och det unika systemet klarar urtröskningen av alla grödor på ett mycket skonsamt och effektivt sätt. Exempel på detta är världsrekordet på vetetröskning samt sojabönor.

BOKA VÅRA DEMOTRÖSKOR I CR-SERIEN - KONTAKTA DIN SÄLJARE

NEW HOLLAND ROLL BALER 125 COMBI

Modern, driftsäker och mycket lättkörd press som gör välformade balar. Drop-Floor för att enkelt frigöra material vid eventuellt stopp är standard. Snittrotor i hardox med 20knivar.
Pick-up bredd: 2,3m, Balmått: 1,25m

AXIMAPRIS: 689 000:-

NEW HOLLAND PHV5875H-XLD-KFJ

Hydraulisk tiltbreddsreglering 12”- 20”.
Hydraulisk 1:a tilta, minnescylinder, EG-förplogar, knivrister och skivrist på sista skäret. 85 cm kropps-avstånd = kräver mindre lyftförmåga.
NY XLD vändskiva, optimal för svenska förhållanden.

KONTAKTA OSS FÖR MER INFORMATION OCH PRIS

NEW HOLLAND W80

Kompakt hjullastare från New Holland.
75 Hk, AC, luftstol.
130 liter hydraulpump.
3-4:e funktion.
Motorhydraulik,
6060KG. Pallgaffel,
Hjulutrustning: Nokian TRI 360/80R20, alt. 400/70R20 traktormönster.

AXIMAPRIS: 539 000:-

DEMOTRAKTORER TILL SPECIALPRIS!

NEW HOLLAND T5.85 DC TMR *Demo -17*

Ålö X36 lastare, elektrisk kopplingsfri F/B, 24x24 växlar med snabbväxel, 2 mittmonterade ventiler, 2DV bak. AC, Radio, luftstol, mm.
Hjulutrustning: 440/65R24, 540/65R34.

AXIMAPRIS MED LASTARE: 499 000:-

NEW HOLLAND T6.175 AC *Demo -18*

Frontlyft och PTO samt Ålö 6M lastare. 2 mittmonterade ventiler, 4DV bak. 16 st LED arbetsbelysning, Auto guidance level 1 och Telematics. Dynamiska framskärmar. AC, Radio, luftstol, mm.
Hjulutrustning: 540/65R28, 650/65R38.

KONTAKTA OSS FÖR MER INFORMATION OCH PRIS

NEW HOLLAND T7.215S PC *Demo -18*

Frontlyft, 19x6 växellåda m. ecoväxel, elektrisk handbroms, GPS-förberedd, 4DV bak. Hitchfjädring, AC, Radio, luftstol, instruktörssäte, hyttfjädring,
Hjulutrustning: 540/65R28, 650/65R38

KONTAKTA OSS FÖR MER INFORMATION OCH PRIS

NEW HOLLAND T7.270 AC BluePower *Demo -18*

Frontlyft och PTO, vändbar fläkt, Auto guidance level 1, 2 mittmonterade ventiler, 4DV el bak, Blue Power hyttpaket, ACC. 16 st LED arbetsljus (1800 lumen).
Hjulutrustning: Trelleborg 600/65R28, 650/75R38

KONTAKTA OSS FÖR MER INFORMATION OCH PRIS

NYA LAGERMASKINER FÖR OMGÅENDE LEVERANS!

TRAKTORER CASE IH

LI	Case IH Farmall 85 C Hi-Lo
KI	Case IH Maxxum 145 CVX
LI	Case IH Puma 240 CVX

TRAKTORER NEW HOLLAND

NO	New Holland T5.105 PS
MO	New Holland T5.115 Utility
MO	New Holland T5.120 EC
NO	New Holland T6.165 EC
GA	New Holland T6.180 EC
MO	New Holland T7.225 AC
GA	New Holland T7.225 AC SuperSteer
NO	New Holland T7.245 AC, FL/P

TRÖSKOR

MO	New Holland CX 8.70

VALLMASKINER

GA	Vicon Extra 332 rotorslåtter
MO	Vicon Extra 336 rotorslåtter
MO	Vicon RV 4325 SC 14 press m. balställare
MO	Vicon Fastbale press

GÖDNING/VÄXTSKYDD

MO	Vicon RO-M Geo 1300 L, konstgödselspr.
GA	Vicon iXter A10 12m, växtskyddsspruta
NO	Vicon iXter A28 24 m, växtskyddsspruta
BJ	Vicon iXtrack C40 24 m, växtskyddsspruta

BEGAGNADE MASKINER FÖR OMGÅENDE LEVERANS!

TRAKTORER

MO	Case IH 844 XL,-85	70 000 KR
NO	Case IH MXM 190,-03	275 000 KR
NO	Case IH Puma 210 PC,-11	550 000 KR
NO	Case IH Magnum 7120,-94	155 000 KR
NO	Case IH Puma 4230 XL+, Trima 1620	205 000 KR
NO	Case IH Puma 1056, Trima 4,1	200 000 KR
BJ	Case IH CS 100, Trima 480	225 000 KR
KI	Case IH Maxxum 110 FL/P, Trima 4,0	295 000 KR
MO	Case IH MX 110, Ålö Q960	260 000 KR
NO	Case IH MXM 120, Ålö Q980	295 000 KR
KI	Case IH CVX 170, Ålö Q980	280 000 KR
NO	Ford 8210,	95 000 KR
GA	John Deere, Ålö Q980	280 000 KR
GA	Massey Fergusson 8220 Power	210 000 KR
MO	New Holland TM 190 PC SS,-06	175 000 KR

TRÖSKOR

MO	Claas Dominator 68	245 000 KR
GA	Deutz Fahr 4080 HTS, 22 fot	325 000 KR
NO	New Holland CX 880, 30 fot	795 000 KR

LASTMASKINER

LI	Atlas AR75	260 000 KR
MO	Claas Scorpion 7045	315 000 KR
GA	JCB 310S	380 000 KR
MO	JCB 416S	680 000 KR
MO	JCB 426	320 000 KR

BJÖRNHULT 0491-700 14 ▪ GAMLEBY 0493-226 60 ▪ KISA 0494-77 33 11
LINKÖPING 013-341 04 90 ▪ MOTALA 0141-711 90 ▪ NORRKÖPING 011-100 430
RC MASKINER TRANÅS 0140-180 45 ▪ facebook.com/www.haggbergs.se ▪ **www.haggbergs.se**

DJUR

De vill bidra till utveckling av fjäderfäbranschen

Östergötland är ett fjäderfätätt område. Detta är något som Hushållningssällskapet i regionen tagit fasta på, och nu lanserar organisationen oberoende rådgivning för äggproducenter.

I skrivande stund finns ett förslag på tre olika nivåer på rådgivningspaket inom fjäderfä på Hushållningssällskapet. Upplägget ska bollas med representanter för näringen innan det sjösätts. FOTO: CAROLINA WAHLBERG

Hushållningssällskapet i Östergötland har sitt säte på Vreta Kluster, som sedan tidigare är involverat i fjäderfäbranschen. Ett exempel på projekt som drivs av klustret är utveckling av förbättrade möjligheter att mäta ammoniakhalten i fjäderfästallar.

– Vreta Kluster har sett att arbetet i fjäderfäbranschen ger ringar på vattnet. Dessutom har vi på Hushållningssällskapet flera gånger blivit kontaktade av producenter och företrädare för branschen som efterfrågat oberoende fjäderfärådgivning, berättar Katarina Wiklund som är vd på Hushållningssällskapet i Östergötland.

STOR ERFARENHET

Från månadsskiftet september-oktober är Matilda Nilsson anställd och hon kommer nu att arbeta med rådgivning till fjäderfäbranschen. Hon är veterinär i botten och har på olika sätt arbetat med fjäderfä både på Jordbruksverket och på Livsmedelsverket. Rådgivningen kommer att kombineras med att Matilda arbetar med olika fjäderfäprojekt som vikarierande projektledare till Vreta Kluster.

Matildas arbete som fjäderfärådgivare har rivstartat. De första dagarna träffade hon en stor del av rådgivarna inom Hushållningssällskapet från hela Sverige på rådgivarkonferens. Härnäst ska hon ha möte med äggproducenter för att få input kring upplägget av olika rådgivningskoncept. Hon ska även hinna med att ha en monter på Svenska Äggs kontaktdagar, där en stor del av branschen brukar finnas representerad.

– Eftersom jag under lång tid har arbetat med fjäderfäfrågor på olika sätt har jag sett att det finns ett behov att bland annat utveckla djurvälfärden inom fjäderfä. Därför utarbetar vi nu ett rådgivningskoncept som ska ge både god djuromsorg och bra resultat, berättar hon.

NATIONELLA SAMARBETEN

Oberoende foderrådgivning, rådgivning kring stallmiljö, att hålla olika typer av kurser och att assistera äggproducenterna i upprättandet av miljörapporter är exempel på uppgifter som kan tänkas hamna på Matildas bord. Initialt handlar det om rådgivning inom Östergötland, men att samarbeta med Hushållningssällskap i andra delar av landet framöver är inte uteslutet.

SAMARBETE FRAMGÅNGSFAKTOR

Via sina tidigare arbeten har Matilda god inblick i fjäderfäbranschen. Det har gett henne en vision av vad hon vill bidra med för att driva utvecklingen åt rätt håll.

– Även om det går bra i dag så tror jag att det finns mycket att förbättra i hela kedjan från jord till bord. Branschen omfattar inte så många producenter och alla frågor är inte uppe till diskussion. I vissa frågor vill man ha en oberoende rådgivare som inte är kopplad till exempelvis leverantörer. När jag jobbade på Jordbruksverket upplevde jag ofta att det saknades någon att ringa, säger hon och fortsätter:

– Jag brinner för samarbete och menar att om vi är flera som tillsammans strävar efter att förbättra hela kedjan så vinner både djuren, lantbrukarna och konsumenterna på det. Jag tror att samarbete är nödvändigt för utveckling.

Katarina Wiklund är vd på Hushållningssällskapet i Östergötland, som nu nysatsar på oberoende fjäderfärådgivning.
– Satsningen ligger i linje med Hushållningssällskapets uppdrag att utveckla svensk landsbygd och svenskt lantbruk, konstaterar hon. FOTO: EMMA SONESSON

Matilda Nilsson är ny fjäderfärådgivare på Hushållningssällskapet. Hon började sin karriär som distriktsveterinär. Därefter har hon arbetat på Livsmedelsverket med uppgifter som livsmedelshygien, djurskydd och kontroll av äggpackerier. Senast hade hon en tjänst på Jordbruksverket där hon arbetade med smittskydd inom fjäderfä. FOTO: EMMA SONESSON

EMMA SONESSON
emma@ja.se

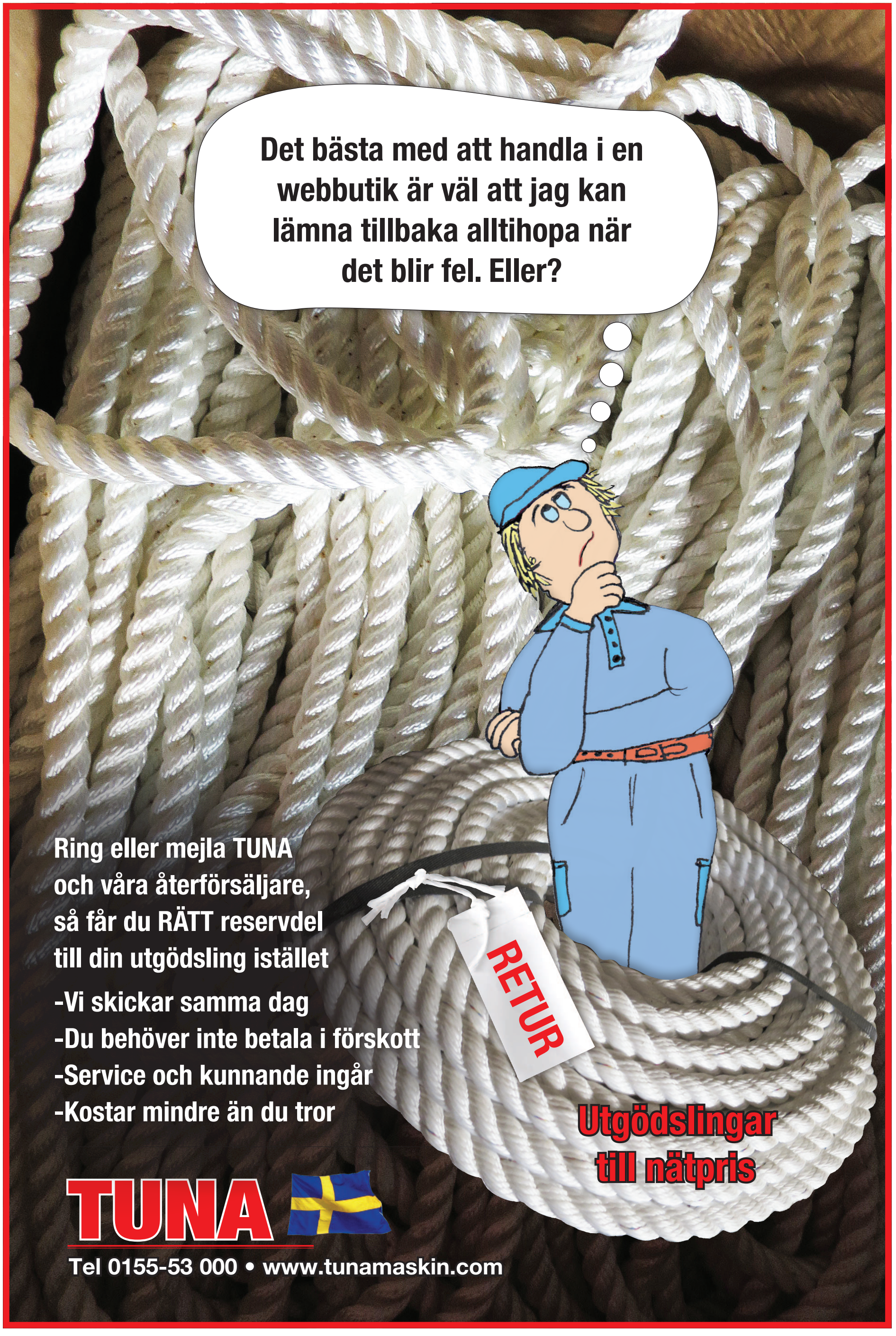
Det bästa med att handla i en webbutik är väl att jag kan lämna tillbaka alltihopa när det blir fel. Eller?
RETUR
Ring eller mejla TUNA
och våra återförsäljare,
så får du RÄTT reservdel
till din utgödsling istället
-Vi skickar samma dag
-Du behöver inte betala i förskott
-Service och kunnande ingår
-Kostar mindre än du tror
Utgödslingar
till nätpris
TUNA
Tel 0155-53 000 • www.tunamaskin.com

DJUR

Slaktgrisar har ökat mest av djurslagen

Antalet grisar har ökat på svenska gårdar sedan juni 2017. Samtidigt har antalet får och mjölkkor minskat. Det visar statistik från Jordbruksverket.

Antalet kycklingar för äggproduktion har minskat enligt Jordbruksverket.

FOTO: CAROLINA WAHLBERG

Det är mellan juni 2017 och juni 2018 som Jordbruksverket genom en statistisk undersökning om antalet lantbruksdjur i Sverige, ser en ökning av grisar och en minskning av får och mjölkkor. Enligt undersökningen ökade framförallt antalet am- och dikor på de svenska gårdarna, men det fanns även fler kalvar i juni 2018 än samma tidpunkt året innan.

FLER VUXNA DJUR

Antalet får var drygt tre procent lägre i juni 2018 än samma månad 2017. Även det totala antalet jordbruk som har får har minskat under perioden. Under en längre period har trenden varit att andelen vuxna djur ökat jämfört med andelen lamm. År 1995 beräknar Jordbruksverket att det gick 1,36 lamm per vuxet djur men i år, för första gången, uppskattas andelen vuxna tackor och baggar tillsammans överstiga antalet lamm.

SMÅGRISARNA MINSKAR

Grisarna har ökat i antal sedan juni 2017, med uppskattningsvis 2,3 procent. Detta gäller främst slaktgrisarna, medan både suggor och smågrisar minskar. Mellan 2010 och 2016 minskade antalet grisar med sammanlagt 10,9 procent i Sverige, men de senaste två åren har man sett en ökning med 2,9 procent.

Bland fjäderfä har antalet djur ökat mellan 2017 och 2018. Både antalet slaktkycklingar och höns är uppe på nivåer som enligt Jordbruksverket inte setts tidigare. Antalet kycklingar för äggproduktion har dock minskat. Men det efter ett rekordhögt antal 2017.

AVTAGANDE UTVECKLING

Antalet djur per företag ökar generellt, men utvecklingen mot allt större besättningar har avtagit något senaste åren. Besättningarna ökade mest inom nötkreatur mellan 2017 och 2018. 2017 hade en genomsnittlig mjölkgård 89 stycken mjölkkor och 2018 hade den 92 stycken mjölkkor.

Antalet slaktgrisar har ökat sedan juni 2017, samtidigt som antalet suggor och smågrisar minskat.

FOTO: CAROLINA WAHLBERG.

För de övriga djurslagen är förändringarna mindre. Sett över en längre tid är det dock storleken på grisbesättningen som ökat mest under 2000-talet.

Eftersom uppgifterna härstammar från början av sommaren 2018 så går eventuella effekter av torkan på själva djurantalet inte att se i resultaten.

MADELEINE RAPP
madeleine@ja.se • 019-16 64 60

För första gången är antalet lamm lägre än antalet vuxna tackor och baggar.

FOTO: MADELEINE RAPP

Antalet grisar har minskat generellt i Sverige sedan 2010, men de senaste två åren har antalet börjat öka igen.

FOTO: CAROLINA WAHLBERG.

I genomsnitt ökade antalet mjölkkor per besättning från 89 stycken 2017 till 92 stycken 2018.

John Deere 7290R
-17 1290h
AP, TLS, 5 DV bak, 1 DV fram, bakre PTO, autotrackförberedd
1 599 000:-

John Deere 7280R
-12 4110h
AP, TLS, front PTO, frontlyft, klimatanläggning, activeCommand styrning, GPS förberedd
999 000:-

John Deere 6155M
-17 1300h
CommandQuad Eco, TLS, bakre PTO, hyttfjädring, 3 DV bak, rotat.ljus, el-joystick, AC
819 000:-

John Deere 5115M
-17 300h
Lastare, power reverser 16/16, 3 DV bak, mek joystick, AC
~~530 000:-~~ **499 000:-**

John Deere 7380
-13 2468h
Pro drive, 4 m gräspickup, klimatanläggning, centralsmörjning
1 295 000:-

John Deere 7350
-10 3198h
Pro-drive, 4 m gräspickup, klimatanläggning, centralsmörjning, kärnprocessor
1 090 000:-

Claas Lexion 510
-06 1553h
Bordsvagn, 20 fot, El-såll, klimatanläggning, backkamera
799 000:-

Krone X700
-11 2015h
Gräs pick-up 3 meter, kärnprocessor
1 250 000:-

Säljare

Marcus Åhman 070-339 87 66
Magnus Åhman 070-322 84 41
Leif Åhman 070-339 87 40
Gustaf Larsson 070-339 87 63
Anders Marklund 070-339 87 46
Peter Ohlin 073-339 50 01
Ola Hertz 070-333 91 76
Fredrik Sandberg 070-191 90 89
Yvonne Wretemark 070-339 87 45
Oscar Pantzar 070-339 87 43

Traktorer

John Deere 7530	4900h	-09	AP, Commandcenter, TLS, hyttfj, 4 DV bak, 1 DV fram, frontlyft
John Deere 7530	4565h	-09	Lastare, AP, frontlyft, TLS, hyttfjädring, 3 DV bak, 2 DV fram
John Deere 7530	5348h	-08	AP, TLS, 4 DV bak, frontlyft, CommandArm, Autotrackförberedd
John Deere 7530	6996h	-08	AP, TLS, hyttfj, 3 DV bak, 2 DV fram, frontlyft, front-PTO
John Deere 7530	5097h	-07	AQ, TLS, hyttfjädring, 4 DV bak, rotationsljus, hydr. v.broms
John Deere 7430	5700h	-07	AP, TLS, hyttfjädring, 4 DV bak, 2 DV fram, frontlyft, front-PTO
John Deere 7430	5821h	-07	AQ med ecoshift, TLS, 4 DV bak, frontlyft, front-PTO, AC
John Deere 7310R	3048h	-16	AP, TLS, 2 DV fram, frontlyft, front-PTO, Commandarm
John Deere 7290R	1290h	-17	AP, TLS, 5 DV bak, 1 DV fram, bakre PTO, autotrackförberedd
John Deere 7280R	6440h	-12	AP, TLS, 5 DV bak, autotrackförberedd, klimatanläggning
John Deere 7230R	3854h	-14	Command Quad, TLS, bakre PTO, 4 DV bak, 1 DV fram, frontlyft,
John Deere 7200R	2794h	-11	Frontlyft, TLS, AP, JD link, ACC, aktivt säte, 4 DV bak
John Deere 6920S	9019h	-04	AP, TLS, hyttfjädring, 2 DV fram, JD eljoystick, hydrvagnsbr.
John Deere 6920	4150h	-04	AP, TLS, hyttfjädring, commandarm, 3 DV bak el, 2 DV fram
John Deere 6900	6116h	-96	PQ, Luftstol, 2 DV bak, AC, framskärmar
John Deere 6820	5370h	-03	AQ, TLS, hyttfjädring, el joystick, hydr.vagnsbroms, AC
John Deere 6620	5877h	-02	AQ, TLS, hyttfjädring, 3 DV bak, el joystick, AC, p-säte
John Deere 5820	3175h	-08	Lastare, PQ, mek-joystick, euro/smsfäste
John Deere 5100R	3930h	-10	Frontlyft, 2 DV bak, 1 DV fram, vikplog, sandspridare, AC
John Deere 5090R	1415h	-11	Lastare, PQ 16/16, bakre PTO, 2 DV bak, hydr.vagnsbroms
John Deere 5075M	250h	-17	Skogsutrustad, Power Reverser 16/16, 2 DV bak, vändbar stol
John Deere 5075M	250h	-17	Lastare, Power Reverser 16/16, 2 DV bak, mek joystick
Case IH CS150	3326h	-04	AC, Comfort Line
Case IH Puma CVX230	3560h	-13	CVT, bakre PTO, framaxelfjädring, 4 DV bak, 1 DV fram, frontlyft
Case IH MX200	5850h	-99	Hydr.vagnsbroms, 4 DV bak, AC, dubbla rotationsljus
Case IH MX270	6500h	-01	Hydr.vagnsbroms, 4 DV bak
Case IH MXM190	2670h	-03	Framaxelfjädring, hyttfjädring, frontlyft, frontPTO, AC
Deutz-Fahr 5130	360h	-16	Lastare, steglös växellåda, hyttfj, bakre PTO, 4 DV bak, AC
NH TS100	6100h	-99	Lastare, 2 DV bak, mek joystick
MF 6465	3000h	-06	Frontlyft, Dyna6, HCS, 3 DV bak, 2 DV fram, AC, elspeglar
MF 4707	70h	-17	Lastare, kopplingsfri fram & back, AC
Valtra T190	3700h	-03	Hi-Tech, fr.axelfjädr., 3 DV bak, 1 DV fram, frontlyft, front-PTO, AC

Tröskor

New Holland TX68	2468h	-96	24 fot, bordsvagn, bosspridare	359 000:-
New Holland CX840	2270h	-02	21,5 fot, 4 vxl hydrostat, bandställ 800 mm	749 000:-

Jordbearbetning

John Deere 840	-04	Spruta, 4000L, 24/12 m, 4 sektioner	189 000:-
John Deere 740	-12	Spruta, 4000L, 24/12 m, 4 sektioner	269 000:-
John Deere 732i	-11	Spruta, 3200L, 8 st sektioner, 24/12 m, cirkulation	329 000:-
Hardi TZ 3500	-92	Spruta, 3500L, 24 m, 4 st sektioner	59 000:-
Hardi Twin 3200	-98	Commander spruta, luft, 24 m, prep.påfyllare	129 000:-
Horsch Terrano 5FX		Kultivator, 5 m, fj. jämnartallrik. lyftarmdrag	279 000:-
Horsch Tiger 4 AS		Kultivator, 4 m, lyftarmsdrag, fj. jämntallrik	336 000:-
Kuhn Vari-Master 122	-07	Växelplog, förplogar, landsideknivar	89 000:-
Kverneland ES200-85-5	-08	Växelplog, stödhjul 320, vändskiva 28, quickfit	159 000:-
Kverneland EG85-300-5	-09	Växelplog, förplogar, vändskiveförläng, landsidekn.	179 000:-
Multiva Discmaster 5000		Tallriksharv	155 000:-
Kverneland Exacta TL 1875	-12	Gödningsspridare, isobus, kantspridning	99 000:-
Väderstad Vält 9 M		Vält, arb.bredd 9,3 meter	65 000:-
Väderstad Rapid 400C XL	-02	Såmaskin	199 000:-

Snöutrustning

Carraro rondo 327	800h	-06	Vikplog linderöd 1.20, sandspridare 100 lit.	69 000:-
Ransomes FL 728	1600h	-00	4wd, hytt med värme, vikplog	89 000:-
Fjärås VP205		-10	Vikplog	28 500:-
Duun TF236			Snöfräs. Traktordriven , Lagerrensning	59 900:-

JOHN DEERE

www.ahmanstraktor.se

Alla priser exkl. moms.

Linköping 013-36 77 00 • Skänninge 0142-29 88 88 • Konungsund 011-34 62 50 • Vetlanda 0383-564 40 • Jönköping 036-12 12 19

Han brinner för

Henrik Nätterlund på HS Konsult är en av två som i år utsetts till seniorkonsult på Hushållningssällskapet.

– Det finns ett stort behov på många gårdar av en rådgivare som kan vädra idéerna som många lantbrukare har. Och säga om man tror eller inte tror på deras idéer, säger Henrik Nätterlund, en av Hushållningssällskapets nyaste seniorkonsulter.

FOTO: CAROLINA WAHLBERG

Vad innebär det att vara seniorkonsult?

– Det är ett erkännande, men det förändrar kanske inte mitt arbete direkt. Men det är jättekul att få den uppmärksamheten och det gör att jag känner mig ännu mer sporrad att jobba vidare och hjälpa mina kunder att få bra lönsamhet på sina gårdar, säger Henrik Nätterlund.

Han började på agronomprogrammet 1998 och var klar 2004. Det var under den här tiden som han så smått började intressera sig för ekologisk odling. I januari 2005 började Henrik på Hushållningssällskapet i Skåne. Han fick ett föräldrarvikariat och skulle vara med och sätta upp ekorådgivningen i västra Skåne.

– Då fanns det inte så många som odlade ekologiskt. Jag flyttade ner på vinst och förlust och så blev jag kvar i elva år, berättar Henrik.

Under sin tid i Skåne jobbade han även med konventionella gårdar.

– Jag kände att jag ville lära mig det också och det har varit en styrka. Då har man lite koll på jämförelseekonomin.

FOKUS PÅ EKO

För tre år sedan flyttade Henrik tillbaka till sin hemstad Örebro och har sedan dess jobbat både med konventionella och ekologiska gårdar på HS Konsult. Men nu är efterfrågan på just ekorådgivning väldigt stor så det är där han lägger sitt krut.

– Ska man bli riktigt bra på någonting då måste man fokusera. Det kan lätt bli för mycket att hålla reda på. Samtidigt är jag inte svart eller vit. För man måste kunna möta båda sidor. Jag tycker att den konventionella odlingen är väldigt intressant också. Men lyckas man med ekologisk odling kan man få en bättre ekonomi, det är det som driver mig.

MER KOMPETENS

Henrik har i dag cirka 30 kunder, varav merparten är ekologiska. Bland dem finns både rena spannmålsgårdar, men också djurgårdar; mjölk, kött och fjäderfä.

– Jag är en av få på Hushållningssällskapet som satsat större delen av min tjänst på att driva på just ekorådgivningen. Jag kommer fortsätta att sporras av att utveckla det ännu mer framåt och att få med kollegor inom företaget. Det behövs fler med kompetens på ekosidan. Det kommer in nya gårdar och sedan finns det dem som har hållit på längre som vill ha en nytändning.

HS Konsult har nyligen anställt Christina Hultman i Uppsala som ska jobba med ekorådgivning och på sikt tror Henrik, beroende på hur många som lägger om, att behovet efter fler ekorådgivare kommer att öka inom hans område.

I dagsläget finns fyra rådgivare som jobbar mest med eko, i Örebro, Västerås, Uppsala och Nyköping. Utöver det har några av de andra rådgivarna några enstaka ekokunder.

Vad gör du som är extra bra?

– Jag tror att det är mitt engagemang, att jag brinner för växtodlingsfrågorna. Det som framförallt driver mig är att få vara med hela vägen på en gård, från planering, till att man får följa grödorna ute i fält och se det färdiga resultatet. Man får helheten.

Enligt Henrik är det viktigaste att jobba tillsammans med kunden, för att komma fram till hur man ska utvecklas, få bättre skördar och bättre ekonomi. Genom att både vara ett bollplank för kundens egna idéer och genom att kunna komma med egna tips och råd. Allt handlar om att kombinera företagandet och det som växer för att få bästa möjliga resultat.

– Även de företagare som är väldigt pålästa behöver bollplank. Jag är den personen som vill vara med och driva företagen framåt, säger Henrik.

Henrik har alltid gillat att skriva och fotografera och på så sätt sprida information både till sina kunder och mellan sina kollegor. 2008 var han en av dem som var med och byggde upp Hushållningssällskapets tidning Arvensis.

Hur tycker du att en bra rådgivare ska vara?

– Man ska först lyssna in kunden som kommer och vill ha hjälp. Sedan ska man kunna scanna av läget och se vilka behov som finns. Sedan använda den informationen till att skapa råd så att företagaren kommer framåt i sitt företag.

En rådgivare måste enligt Henrik våga säga vad man tycker. Man ger råd och sedan tar kunden beslutet själv.

– Många kunder tycker att det är bra att jag säger vad jag tycker. Man måste kunna ge ett tydligt råd. Och om man får en fråga som man inte behärskar, stämmer man av med några kollegor och återkoppla fort! Att våga tänka nytt, kanske något man snappat upp utomlands är också bra.

Hur ser odlingsläget ut i år?

– Tuffaste året någonsin! Klart lägre skördar, främst för vårsäd och trindsäd. Men läget är något bättre i Örebro jämfört med Västmanland och allra värst drabbat av våra grannlän är Sörmland. Råg och rågvete har klarat sig bäst. De flesta höstrapsfält fick tidig påhälsning av rapsbaggar som tog större delen av skörden. Vallens andraskörd var obefintlig men räddas nu av en bra sista skörd. De låga skördarna på spannmål och trindsäd kompenseras delvis av ett mycket högt avsalupris. Ekopriserna är all time high. De har verkligen skjutit i höjden. Det räddar en del i kombination med ekostödet.

Ekologiskt höstvetet växer bra på en av Henriks kunders gårdar. Fältet har ogräsharvats en gång mellan sådd och uppkomst.

De som har det tuffast enligt Henrik är mjölkgårdar som inte fått ihop foder, utan har tvingats ta all spannmål som helsäd.

– Sedan får de istället köpa in dyr spannmål. Där tappar man mycket pengar och får väldigt höga kostnader.

– Sedan kommer torkan att sätta sina spår även nästa år. Särskilt för dem med vall

växtodling

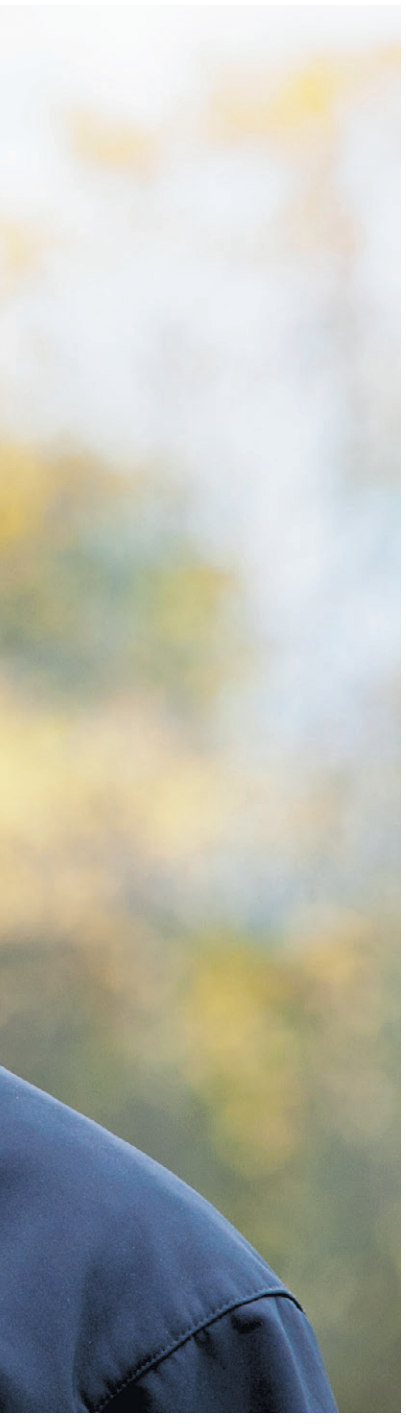

FAKTA

Henrik Nätterlund

Ålder: 41år
År i branschen: 13 år
Favoritgröda: Höstraps och vitklöverfrö
Mina bästa tips för att bli ett lönsamt företag:

- Var nyfiken och våga gå mot strömmen och testa nya grejer.
- Lägg upp en odlingsplan för din växtföljd ett antal år framåt.
- Köp en ogräsharv! Så du kan tajma dina insatser.

Att dela med sig av kunskap både till kunder och kollegor emellan tycker Henrik är väldigt givande.

I samband med den årliga rådgivarkonferensen utsågs Henrik Nätterlund, HS Konsult Örebro och Carl Blackert, Hushållningssällskapet Halland till nya seniorkonsulter.

FOTO: HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAPET

Årets seniorkonsulter

Henrik Nätterlund, HS Konsult Örebro
Motivering: Med spetskunskap och stor affärsmässighet tar han kundens företag till nya höjder samtidigt som Hushållningssällskapets resultatkrav aldrig tappas bort. Ny erfarenhet dokumenteras lika säkert med pennans som med kameralinsens hjälp och delas frikostigt till kollegorna. Hans kunskap har skapat ett stort EKO inom lantbruksbranschen!

Carl Blackert, Hushållningssällskapet Halland
Motivering: Med gedigen kunskap och erfarenhet och med fötterna stadigt förankrade i myllan lotsar Carl tryggt kunder och kollegor till nya mål och insikter, oavsett om det gäller odling, ekonomi eller strategi. Genom sin analytiska förmåga och sina kloka tankar har han utvecklat nya tjänster och produkter för lantbrukare. Råd från Carl faller inte bara i god jord - han ser till att de växer också!

Bland Henriks kunder finns både rena spannmålsgårdar och djurgårdar, merparten är ekologiska.

”Det som framförallt driver mig är att få vara med hela vägen på en gård, från planering, till att man får följa grödorna ute i fält och se det färdiga resultatet. Man får helheten.”

Intresset för eko har varit ökande i Henriks område de senaste två åren. Just den här dagen håller han i en fältvandring för ett gäng kollegor på fält utanför Örebro.

och med insådder som inte blivit något. Då får de istället odla helsäd där det kanske skulle haft spannmål för avsalu. Då tappar man nästan en gröda.

Hur är det med höstsådden?
– Det har såtts mycket höstraps. Den är nästan lite för kraftig på vissa håll. Höstspannmålen känns positivt. Det är bra att ha höstsått mycket, då det är lite osäkert hur det blir med utsäde till våren.

Henrik ser en potentiell risk för utvintring med rapsen, då den växt så fort. Men inte på spannmålen.

– Vi har uppmanat att inte så för tidigt. Det blir ofta mer ogräs om man sår tidigt.

CAROLINA WAHLBERG
carolina@ja.se • 019-16 61 35

Söderberg & Haak Öst AB
Kalmar 0480-44 45 50, Blekinge 0480-44 45 50, Frödinge 0492-402 20

TEKNIK

Combi-Disc luckrar på djupet

Danska He-Va visade för första gången sin alvluckrare Combi-Disc i svensk jord i samband med Aximas demodagar på Hasslösa flygfält. I England är redskapet redan stort och He-Va tror att det kan lämpa sig även för Sverige.

Det blåste bistra vindar över västgötaslätten när Axima anordnade sin stora maskindemo på Hasslösa flygfält i början på oktober. På plats fanns förutom traktorer från Case och New Holland även en hel del jordbearbetningsredskap, bland annat en He-Va Combi-Disc som för första gången fått smaka på svensk jord.

ENGLAND FÖRST

– Vi har avvaktat lite med att introducera Combi-Disc här för vi ville se hur den går i England först. Där har de väldiga problem med renkavle och det här redskapet är ett av de som fungerar allra bäst. Combi-Disc gör väldigt liten påverkan på jorden och stör på så vis inte renkavlen, men ger ändå en tillräckligt god bearbetning för att kunna så med direktsåmaskin, säger Martin Grönwall, försäljningschef för He-Va i Sverige till Jordbruksaktuellt.

Han berättar att det i England numera säljs mellan 15–20 Combi-Disc om året, något som gjort att man tagit steget och nu introducerar den även till Sverige.

Redskapet luckrar jorden på djupet samtidigt som den skapar en falsk såbädd.

LUCKRA UPP JORDEN

– Det här är något vi tror mycket på. Vi är inte intresserade av att få upp alven till ytan utan vi vill luckra upp jorden och tillföra syre, sen kan man komma med en grundare bearbetning efteråt om man vill, säger Martin och fortsätter:

– Man kan utrusta Combi-Disc med vår såmaskin Multi-Seeder för att så raps direkt i stubben, och vi har även gjort försök med en fronttank med fördelare och ett såddaggregat bakom packarvälten för att så spannmål. Där vi testat detta har det fungerat väldigt bra och den lantbrukaren har inget annat när han jordbearbetar och sår.

He-Va Combi-Disc är ett mångsidigt redskap som luckrar upp jorden på djupet för att släppa in mer syre, samtidigt som den skapar en falsk såbädd i vilken både raps och spannmål kan direktsås.

FOTO: BJÖRN SCHUBERT

LYFTA KULTIVATORPINNARNA

En annan unik funktion på Combi-Disc är att kultivatorpinnarna kan lyftas upp så att jordbearbetning endast sker med discarna och efterföljande packarvält. Vad gäller arbetsdjupet så går kultivatorpinnarna på 30 centimeters djup medan discarna går på mellan fem och åtta centimeters djup.

Vid en provkörning av Combi-Disc märktes det att svenska lantbrukare inte är så vana vid den här typen av redskap.

– Någon har ställt upp arbetshastigheten på traktorn till 14 kilometer i timmen, de trodde nog att detta var en sorts top-down. Med Combi-Disc är en lämplig hastighet omkring nio kilometer i timmen för att få en bra inblandning av halm, säger Martin.

Hur ofta ska man Alvluckra?

– Det är lite svårt att säga, det beror mycket på vilka jordar man har. Vissa gör det varje år och andra gör det lite mer sporadiskt. Just här var det nog länge sen det alvluckrades säger Martin när traktorn plötsligt går tungt och man känner att alla hästkrafter får jobba.

Combi-Disc finns både som buren och bogserad i arbetsbredder på mellan 3–6,5 meter.

Är det här ett alternativ för de som vill köra plöjningsfritt?

– Det kan det absolut vara. Väljer man att bara köra med Combi-Disc kan man dessutom spara väldigt många överfarter, säger Martin.

BJÖRN SCHUBERT
bjorn.s@ja.se • 070-683 94 62

bala agri
NOSSEBRO 0512-295 50 • www.balaagri.se

FULLUTRUSTAD SCHAKT/DUMPERVAGN
TKS1112 OCH TKX1312 TILL KANONPRIS!

Kombivagnen nr.1!

Schaktvagn TKS1112
- 11 tons lastförmåga
- 5,8m3
- 5mm Hardox i botten
- Innermått 4273x2330
- 52 graders tippvinkel
- 500/50x17" hjul
- 4-hjulsbroms
- Hydraulisk entreprenadlucka
- Övre lämsats 13,9m3 med topp/sidohängd spridarläm
- LED-belysning med skydd
- Valfri RAL-färg!
- 2st stoppklossar
- Arbetsbelysning 1 lampa
- 40km/h
- 5 års garanti!
- Made in Sweden!

Nu till kampanjpris
Ordinarie pris 167 000:-
139 000:-
+ moms.
Kampanjen gäller till den 31/12-2018.
Moms och ev.frakt tillkommer.
Tillverkad i Sverige
5 års garanti

Heavy Duty!

Dumpervagn TKX1312
- 13 tons lastförmåga
- Heavy duty
- 7 m³
- 6 mm Hardox i hela flaket
- Innermått 4470x2300 med raka insidor
- 58 graders tippvinkel
- 500/50Rx17" radialhjul
- 4-hjulsbroms
- Hydraulisk entreprenadlucka
- Topp/sidohängd spridarläm
- Bultat/flyttbart drag (fjädrad och svängbart drag finns som tillbehör)
- Ledbelysning inkl. skydd
- Valfri RAL-färg!
- Vevbar stödfot!
- 2st stoppklossar!
- Arbetsbelysning 1 lampa!
- 40km/h
- 5 års garanti!
- Made in Sweden!

Nu till kampanjpris
Ordinarie pris 211 000:-
189 000:-
+ moms.
Kampanjen gäller till den 31/12-2018.
Moms och ev.frakt tillkommer.
Tillverkad i Sverige
5 års garanti

KÖP DEM AV DIN ÅTERFÖRSÄLJARE:
axima Färjestaden 0485-215 11
Br Pettersson Havdhem 0498-48 14 00
Cedergrens Mek. verkstad AB Klintehamn 0498-24 17 20
MaskinGruppen i Färjestaden AB Färjestaden 0709-88 02 10
Söderberg & Haak Öst AB Kalmar 0480-44 45 50, Blekinge 0455-36 71 71

TEKNIK

Nyutvecklade Kivi-Pekka 7 är en stenplockare med hela sju meters arbetsbredd. På bilden syns till höger en fyrametersmaskin för jämföresle. Jämfört med en femmetersmaskin har Kivi-Pekka 7,40 procent högre kapacitet. FOTO: TREJON

Finsk stenjätte har största arbetsbredden

Stenplockaren Kivi-Pekka 7, som lanseras av finska Pel-Toute tillsammans med den svenska importören Trejon har marknadens största arbetsbredd på sju meter.

Kivi-Pekka 7 är en nyutvecklad maskin och som namnet antyder så har den en arbetsbredd på hela sju meter. Stenplockaren har också en bredare inmatningstrumma med 33 pinnar och en större stenbehållare. Dessa egenskaper ger stenplockaren en ökad effekt på upp till 40 procent jämfört med en maskin med fem meters arbetsbredd.

ÄNNU EFFEKTIVARE

– De enskilda företagen ökar i brukad areal och därmed ökar även behovet av att bli ännu effektivare i alla steg, så även vid sådd och att då kunna effektivisera just stenplockningen är en växande trend. Denna nya 7 meters maskin är speciellt framtagen för större arealer och entreprenörer, säger Johan Schols, försäljningschef på Trejon i ett pressmeddelande.

Maskinen kan hantera stenar med en storlek på upp till 30 centimeter, utrustas den med hydroflextrumma vilket finns som tillval släpper den igenom stenar ända upp till 50 centimeter. Tack vare tipphöjden på 290 centimeter kan tömningen av den 3 kubikmeter stora stenbehållaren enkelt ske direkt i en vagn.

MATJORDEN BLIR KVAR

Vid stenplockning sollas jorden bort i tre steg; först i inmatningstrumman, sen i behållarens gallerbotten och i sista steget vid tömning där överbliven jord rinner ned i en separat jordlåda. Jordlådan töms sedan automatiskt när stenbehållaren sänks ner till arbetsposition igen. På så vis blir den viktiga matjorden kvar på fältet och stenarna som plockas bort kan exempelvis användas som fyllnadsmaterial.

– Stenplockaren ska inte bara vara snabb och effektiv den ska också göra ett bra resultat oavsett förhållandena samt stå emot ett hårt slitage. Med Kivi-Pekkas stenplockare får man en följsam maskin med stora möjligheter till kundanpassning som gör ett bra resultat på fältet och som tål att användas, säger Johan.

SLITSTARK KONSTRUKTION

För att öka livslängden och göra maskinen motståndskraftig mot slitage är alla delar som kommer i direkt kontakt med sten tillverkare i Hardox-stål. För en ökad komfort och ett minskat marktryck är stenplockarens boggi försedd med 560/60R-22,5 hjul som standard men andra hjul och flera andra tillval och tillbehör finns tillgänliga.

Kivi-Pekka 7 finns enligt Trejon leveransklar till våren 2019.

BJÖRN SCHUBERT
bjorn.s@ja.se • 070-683 94 62

Nordfarm störst i världen på Avant

Nordfarm Maskin AB är världens största importör av kompaktlastare från Avant. Under helgen fick man ta emot en utmärkelse från den finska tillverkaren.

Björn Jönsson, vd på Nordfarm tog emot priset som ”världens största importör av Avant” under helgen. FOTO: NORDFARM

Nordfarm har sålt de gröna finska kompaktlastarna sedan 1991. Under helgen fick man ta emot en statyett för utmärkelsen ”världens största importör av Avant”.

– Det är med stolthet och ödmjukhet vi mottar detta pris. Vi vill tacka alla våra fantastiska återförsäljare, utan er hade detta aldrig varit möjligt. Vi vill även rikta ett stort tack till alla Avant-användare i Sverige som förstår värdet av en riktigt bra kompaktlastare. Vårt mål på Nordfarm är att alltid försöka överträffa oss själva och kontinuerligt förbättra allt vi gör och detta år ledde förbättringen till att vi nu officiellt är världens största importör av Avant, säger företagets vd Björn Jönsson i en kommentar till utmärkelsen.

ANN-LOUISE LARSSON
ann-louise@ja.se • 019-16 64 64

DAL-BO

FÖR ALLA GÅRDAR OCH JORDAR

RINGVÄLTAR 4,5-24,3 METER
- FÖR VÄXT- OCH VALLODLINGEN

SNOWFLAKE-ringen lanserades 2015 och är patenterad.
Den är 6 gånger starkare än traditionella Cambridgeringar, säljs med 6 års garanti.
Det som gör SNOWFLAKE så stark är designen, materialet är fortfarande gjutjärn. Snowflake-ringar erbjuds i 50, 55, 60 och 65 cm i diameter.

Söderberg & Haak
www.sodhaak.se

TEKNIK

Mångsidig Merlo på Elmia Lantbruk

AB Hüllert Maskin lanserar den nya Merlo Multifarmer 40.9 i samband med Elmia Lantbruk i oktober. Maskinen ska kombinera det bästa från teleskoplastare med det bästa från traktorer och ge lantbrukare ett riktigt multiverktyg.

Multifarmer maskinerna är byggda och utrustade för att på allvar konkurrera med en traktor och lastare. FOTO: MERLO

Merlo Multifarmer 40.9 kommer att visas upp på Elmia Lantbruk den 24-26 oktober. FOTO: MERLO

De nya modellerna av Merlos Multifarmer teleskoplastare är både redskapsbärare med stor räckvidd och hög lyftkapacitet. Samtidigt är de dessutom fullfjädrade lantbruksmaskiner, tillverkade och utrustade för att passa alla verksamheter som kan tänkas förekomma inom lantbruk.

– Multifarmer sätter en ny standard för lantbruksmaskiner. En tekniledande teleskoplastare som fått alla de egenskaper som man frågar efter inom lantbruket. Skillnaden jämfört med traditionella lantbrukstraktorer är att Multifarmer också kan användas till så mycket som traktorer inte klarar. Därmed kan maskininvesteringen komma till nytta till hundra procent, säger Jonny Eklund, marknadsansvarig hos Merlos svenska importör, AB Hüllert Maskin i ett pressmeddelande.

ANVÄNDNINGSOMRÅDEN

Med en Multifarmer kan lantbrukarna enligt honom effektivisera sin maskinpark.

– Den fungerar för allt. Man kan sköta all materialhantering på gården samt lagligt dra släp upp till 32 ton beroende på draganordning. Merlo 40.9 har en lyftkapacitet på fyra ton och en lyfthöjd på nio meter, så man kan enkelt lasta spannmål från planlager, packa i plansilos, stapla balar och underlätta underhållet på fastigheten. Multifarmer har steglös transmission med mycket hög dragkraft och passar utmärkt för de flesta typer av fältarbeten, säger Jonny.

Med utrustning som sju tons trepunktslyft, hitchkrok och ett kraftuttag med effekter på upp till 150 hästkrafter har den alla egenskaper som en traditionell traktor med frontlastare kan erbjuda.

NIO METER

Utrustad med skopa kan den lyfta fyra ton och har större räckvidd än både traktorer och hjullastare. Bommens räckvidd på nio meter gör det enligt Merlo enkelt att exempelvis lasta- och stapla balar högt.

Maskinen har fyrhjuls- och krabbstyrning vilket gör den mycket smidig och lätt att manövrera. Hytten som enligt tillverkaren har en god runtomsikt är utrustad med fjädring och har dessutom ett armstöd med multifunktioner.

BJÖRN SCHUBERT
bjorn.s@ja.se

Den nya, tekniskt enkla växtskyddssprutan Leeb 4 AX från tyska Horsch riktar sig med sin 4 000 liters tank till mellansegmentet som är ett helt nytt segment för företaget. FOTO: HORSCH

Leeb 4 AX har en preparatpåfyllare på 35 liter.

Horsch satsar på enkelhet

Med lanseringen av sin nya växtskyddspruta Leeb 4 AX satsar tyska Horsch på mellansegmentet. Sprutan har en tankvolym på 4 000 liter och finns med många utrustningsalternativ.

Horsch har inte varit representerad på marknaden för enklare växtskyddsprutor i 4 000 liters-klassen tidigare. Detta vill de nu ändra på med den nya Leeb 4 AX som riktar sig till en helt ny målgrupp. Leeb 4 AX är en enkel spruta när det gäller teknisk utrustning och styrning men erbjuder ett enkelt och tydligt handhavande, skriver Horsch i ett pressmeddelande.

INGA KOMPROMISSER

När det gäller funktionaliteten har man enligt tillverkaren inte gjort några kompromisser och som alla växtskyddsprutor från Horsch så är även denna utrustad med det beprövade Leeb BoomControll rampstyrningssystemet.

Tanken på Leeb 4 AX är av plast och har en volym på 3 800 liter för blandat preparat, för färskvatten finns en tank på 400 liter. Materialet både på tankens in- och utsida ska enligt Horsch göra det mycket enkelt att rengöra den.

ENKEL KONTROLLPANEL

Pumpen drivs via kraftuttaget och finns i två versioner med kapaciteter på 270 eller 400 liter per minut. Sprutans enkla kontrollpanel är utrustad med två stycken tvåvägs-ventiler, den ena styr sugsidan och den andra styr trycksidan på sprutan. Systemet utmärker sig enligt Horsch genom det enkla handhavandet och den robusta designen.

FULLT ISOBUS-KOMPATIBEL

Preparatpåfyllaren med en volym på 35 liter är av samma sort som på de större bogserade modellerna i Leeb-serien. Enligt tillverkaren löses även pulver och granulatbaserade preparat snabbt upp i påfyllaren och rengöringen ska också vara enkel.

Med hjälp av BoomControll håller rampen alltid ett avstånd på 50 centimeter till grödan som ska besprutas, detta sker i arbetshastigheter på upp till 15 kilometer i timmen. Munstyckena är placerade med 50 centimeters mellanrum som standard och sprutan finns med arbetsbredder på mellan 18 och 30 meter.

Dragstången kan utrustas med antingen övre eller undre länkage. Automatisk styrning på draget finns som tillval. Nya Leeb 4 AX kan fås med spårvidder på mellan 1,5 till 2,25 meter vilken kan ändras när som helst efter behov. Sprutan är dessutom helt Isobus-kompatibel och kan till exempel användas med Isobus-terminaler från Horsch. Leeb 4 AX kommer att finnas till försäljning under våren 2019.

BJÖRN SCHUBERT
bjorn.s@ja.se • 070-683 94 62

Massey Ferguson

Kalmar/Öland

MASSEY FERGUSON

Massey Ferguson 5713S
- Överlägsen sikt!
- 130 hk ren kraft
- Sluttande motorhuv för bästa sikt
- Välrenomerade Dyna-4 transmissionen
- Kopplingsfri fram/back
- Brake to Neutral funktion
- 100 l/min hydraulik för optimal lastarkörning
- Marknadens bästa lastarjoystick

Massey Ferguson 6715S
- 150/175 hk 4-cylindrig AGCO Power motor
- Högsta komfort med Framaxel- & hyttfjädring
- Dyna-6 eller steglös DVT transmission
- Kopplingsfri fram/back
- Brake to Neutral funktion
- Smidig Stark traktor med kort hjulbas
- Stort urval av GPS styrsystem

Massey Ferguson 7718S
- Mest sålda traktorn i klassen!
- 175/200 hk 6-cylindrig AGCO Power motor
- Högsta komfort med Framaxel- & hyttfjädring
- Dyna-6 eller steglös DVT transmission
- Kopplingsfri fram/back
- Brake to Neutral funktion
- Stort urval av GPS styrsystem
- Anpassa traktorn efter dina behov

Massey Ferguson 7726S
- 255/280 hk AGCO Power motor på 7,4 liter
- Steglös Dyna-VT transmission
- Exclusivepaketet för dig med höga förväntningar
- Brett urval av tillval för att anpassa traktorn efter just Dina behov

Massey Ferguson 1747 Vinterutrustad
- 45 hk hydrostatisk kompakttraktor med hög komfort
- Komplett paket med Vikplog och självlastande Sandspridare

- Förbered dig för vintern!

Fusion 3
- Klassikern

Fusion Plus
- Plast på Plast

Fusion Vario
- Flexkombi

ELHO Scorpio 550 Stenplockare
Effektiv plockning av stenar. Bra bortsållning av jord.
Stor arbetsbredd. Hållbarhet.
Hydraulisk drift av hela maskinen.

MaskinGruppen AB

MaskinGruppen AB
Ängelholm 0431-41 56 00
Falkenberg 0346-71 54 00
Färjestaden 0485-50 35 00
Eslöv 0413-44 55 60
www.MaskinGruppen.com

Färjestaden

Mikael 0485-58 95 81
Per-Olof 0485-58 95 82

MARKNAD

Lantmännens lantbruks-division pressas av torkan

Lantmännens rörelseresultat för andra tertialet är i princip oförändrat jämfört med förra året. Inom Lantbruksdivision pressas resultatet dock både av torkan och en tuff konkurrens inom maskinförsäljningen.

– Lantmännen som helhet fortsätter att utvecklas väl, men årets andra tertial har givetvis dominerats av den torra och varma sommaren, som har haft en stor påverkan både på våra verksamheter och på våra ägares gårdar. Genomgripande insatser har gjorts för att hantera den extrema vädersituationen, och Lantmännen har bland annat gått ut med ett åtgärdspaket till medlemmarna för att mildra effekterna av sommarens väder, säger Per Olof Nyman, Lantmännens vd och koncernchef.

ÖKAD FÖRSÄLJNING

Nettoomsättningen för Lantmännenkoncernen uppgick i andra tertialet till 15 432 MSEK (13 560). En ökning med 14 procent.

Rörelseresultatet i andra tertialet uppgick till 806 MSEK (804). Och rörelsemarginalen sjönk till 5,2 procent (5,9).

Lantmännens egna kapital uppgick den 31 augusti till 16 116 MSEK (14 948 vid årsskiftet). Nettolåneskulden har sedan årsskiftet ökat med 670 MSEK till 7 944 MSEK (7 274 vid årsskiftet).

Soliditeten uppgick till 41,6 procent (43,3 vid årsskiftet).

TORKAN PRESSAR

Under årets andra tertial steg omsättningen för Division Lantbruk till 6 717 MSEK (5 677). Samtidigt sjönk resultatet till 159 MSEK (202).

Lantmännens nya verksamhet i Finland bidrar positivt till resultatet. Övriga internationella intressebolag i Tyskland, Polen och Baltikum har även de påverkats av torkan med de levererar resultat ungefär i nivå med samma period ifjol.

Svenska Lantmännen Lantbruk ökar försäljningen till 3 942 MSEK (3 609) men försämrar rörelseresultatet för andra tertialet till 71 MSEK (126).

Vilket ger en rörelsemarginal för den svenska lantbruksverksamheten på 1,8 procent (3,5).

I en kommentar till resultatet i Division Lantbruk skriver Lantmännen att det andra tertialet har starkt präglats av konsekvenserna av sommarens torka och värmebölja. Den låga skörden ställer stora krav på bland annat divisionens förmåga att förse industriverksamheterna med spannmål, och på konkreta insatser för att mildra torkans effekter.

HALVERAD MARGINAL

Försäljningen för Lantmännen Maskin under andra tertialet ökade till 1 429 MSEK (1 357). Samtidigt sjönk rörelseresultatet till 18 MSEK (39).

Det lägre resultatet innebär att rörelsemarginalen för Lantmännens maskinförsäljningen sjunker till 1,3 procent (2,9). Marginalen har mer än halverats jämfört med samma period förra året.

I en kommentar till resultatet vill Lantmännen förklara nedgång för maskin med sommarens torka eftersom lantbrukarnas investeringsförmåga sjunker. Men konstaterar också att en minskad orderingång och försäljning kan leda till ytterligare prispress på marknaden.

Per Olof Nyman, Lantmännens vd och koncernchef. FOTO: LANTMÄNNEN

Det kanske inte är ett allt för vågat antagande att den prispress vi har sett hittills kanske inte enbart beror på torka? Utan även att maskinhandeln i Sverige har fått flera aktörer som vill ta marknadsandelar.

FRÅGTECKEN FÖR ETANOL

Under årets första tertial var lönsamheten i Lantmännens etanolproduktion under stark press. Nu under det andra kvartalet har priset på etanol återhämtat en del av nedgången, men samtidigt konstaterar Lantmännen att stigande spannmålspris kommer att påverka lönsamheten i produktionen.

Division Energi ökar sin omsättning till 1 146 MSEK (1 000) och rörelseresultatet justerat för jämförelsestörande poster stiger till 114 MSEK (108).

Rörelsemarginalen sjunker till 9,9 procent (10,8).

BÄTTRE FÖR LIVSMEDEL

Division Livsmedel ökar försäljningen under andra tertialet till 5 318 MSEK (4 986) och förbättrar samtidigt sitt rörelseresultat justerat för jämförelsestörande poster till 399 MSEK (350).

Rörelsemarginalen förbättras till 7,5 procent (7,0).

ERIK BRINK
erik@ja.se • 070-600 45 48

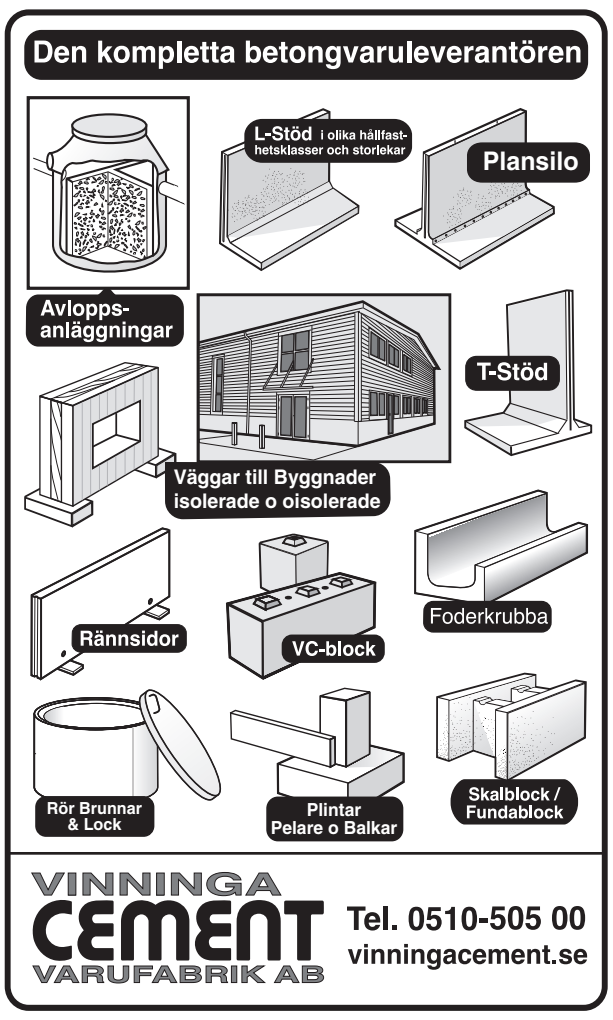

KRÖNIKA

Vegotrenden skapar möjligheter

FÖRBRUKNINGEN AV KÖTT I SVERIGE hade förra året den största minskningen sedan 1990 enligt Jordbruksverket. Trenden håller i sig även detta år. Glädjande är att andelen svenskt nötkött fortsätter öka. Av totala förbrukningen nötkött första halvåret var 54,9 % svenskt. Bra för Sveriges köttproducenter och bra för klimatet. Konsumenternas förändrade beteende beror på flera saker. Vegotrenden, hälsorön och klimatengagemang är några skäl som påverkar utvecklingen av matkonsumtionen i den riktning vi nu ser. Ska vi oroas eller se möjligheter?

Är vegotrenden precis det svenskt lantbruk behöver för att höja lönsamheten? I alla branscher där det säljs bulkvaror kommer det att krävas större volymer, mer effektivitet och färre anställda för att skapa vinster i den befintliga affären om det inte sker några produktinnovationer. Lönsamhet skapas istället av det värde som kommer från affärsinnovation där nya intäktskällor skapas av det värde den nya produkten/innovationen tillför. Därför behöver svenskt lantbruk haka på vegotrenden. Den lär inte gå över och den kommer tillföra nya affärsinnovationer för svenska lantbrukare. Varifrån kommer vegetabilierna i första hand? I Sverige är vi i princip bara självförsörjande på morötter. Proteingrödorna importeras till stor del från andra länder. Här finns det marknadsandelar att ta för svenskt vegetariskt protein. Det pågående projektet Megalegumes syftar till att svenskt jordbruk ska producera växtbaserad råproteinvara. Projektet har under året haft demonstrationsodlingar av lupin och åkerböna för humankonsumtion och ska även jobba med produktutveckling och kommersialisering av vegetabiliska produkter. Vid Årets Kock-finalen förra året lanserades Krääm - från Nordisk Råvara - en vegetabilisk kräm gjord på lupiner, svensk rapsolja och vatten. En bas för att skapa till exempel smoothies, såser och dressing. Bruna bönor har av tradition odlats i Sverige under lång tid men nu odlas det även vit quinoa, bondböna och den gamla nordiska gråärten som förr i världen fanns på våra breddgrader. Konsumenten vill av olika skäl bidra till bättre klimat (ett värde att ta betalt för) och det finns produkter som fungerar om än i liten skala i dag. Hur sprider näringen kunskap om dessa produkter och skapar en bredare efterfrågan?

DET HANDLAR INTE OM att vara för eller emot kött, det handlar om att se vad konsumenten vill ha i framtiden. Vad kommer att skapa värde som går att ta betalt för? Att prata om och sprida kunskap om de möjligheter som finns på våra breddgrader för proteingrödor gynnar svenskt lantbruk. Öppenhet som visar på medvetenhet skapar ett förtroende och i förlängningen en trogen kundkrets.

ROLF ÅTTINGSBERG
Handelsbanken

MARKNAD

Dålig lönsamhet hotar dansk grisproduktion

Med ett smågrispris under 300 danska kronor och höga foderpriser är lönsamheten under stark press i Danmark. En femtedel av de danska grisproducenterna anses vara i en ekonomiskt sårbar situation.

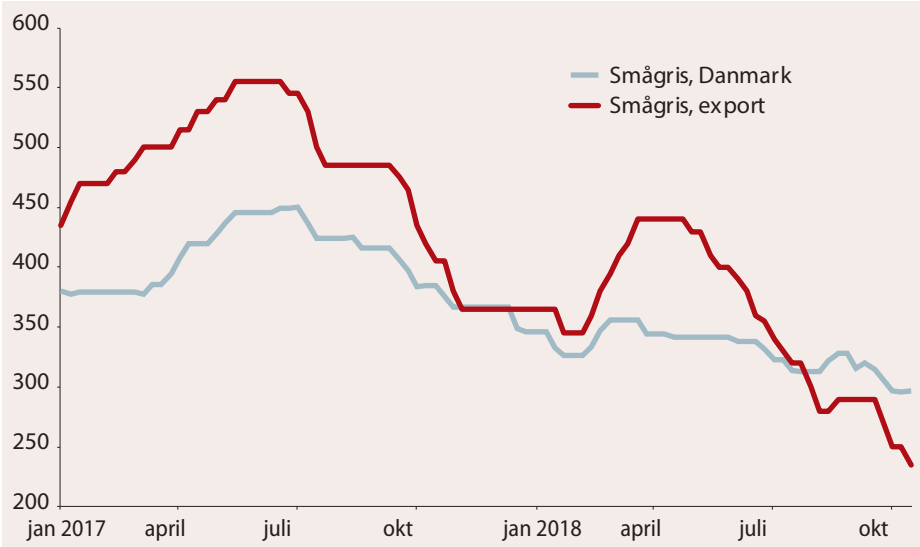

De danska smågrispriserna har varit med om några kraftiga svängningar från början av 2017 till dags dato. Ökad grisproduktion i Europa i kombination med försämrad export till Kina har pressat priserna från toppen. I diagrammet är smågris Danmark, den beräknade noteringen och smågris export SPF:s pulje-notering. KÄLLA: SEGES

– Det är en djup kris för grisproducenterna och jag ser tyvärr inget som kan lyfta noteringarna under de närmaste månaderna, säger Torben Hauskov, smågrisproducent med 2 150 suggor och ordförande i Danske Svineproducenter till Landbrugsavisen. Smågrisnoteringen är så låg att jag inte känner någon som kan tjäna pengar, för det finns ingen som kan producera en smågris till en kostnad under 300 danska kronor.

UNDER 300 DKK

Den danska beräknande smågrisnoteringen, som ska balansera intäkten mellan slaktgris och smågris, står nu i 297 DKK (409 SEK) för en 30 kilos smågris.

Förra sommaren stod de danska smågrispriserna på topp och den beräknande noteringen noterades till 450 DKK (621 SEK) per gris.

På ett år och tre månader har noteringen sjunkit med drygt en tredjedel, samtidigt som foderpriserna har stigit.

Men den största prisförändringen har de danska smågrisar som exporteras till Tyskland och Polen drabbats av.

HALVERAT PRIS

Förra året slaktades det cirka 18 miljoner grisar i Danmark. Samtidigt hade man också en export av smågrisar till framförallt Tyskland och Polen på totalt 14 miljoner smågrisar.

Smågrisarna på export handlas antingen till noteringar baserade på den beräknade noteringen eller till marknadsnoteringar som styrs av efterfrågan, puljespris.

Hos, SPF-Danmark som är den största exportören av smågrisar från Danmark, stod puljesnoteringen för en 30 kilos gris i 555 DKK (766 SEK) förra sommaren när efterfrågan från tyska slaktgrisproducenter var som störst.

Idag står SPF-pulje i 235 DKK (324 SEK) per gris. Marknadsnoteringen har mer än halverats på femton månader.

– Det är en djup kris för grisproducenterna, säger Torben Hauskov, ordförande i Danske Svineproducenter.

FOTO: DANSKE SVINEPRODUCENTER

– Jag har under min tid som grisproducent aldrig tidigare upplevt en liknande situation med så låga smågrispriser säger Torben Hauskov. Man kan ju få två grisar för samma pris som en kostade när priset var som högst, det är fullständigt vanvettigt.

UTSATT LÄGE

Prisnedgången på grisar kommer när delar av den danska grisproduktionen redan pekas ut som att vara i ett utsatt ekonomiskt läge.

Statistik från Danmarks Statistik som redovisas i analysen ”Mange udsatte svinebedrifter - trods nylig højkonjunktur ”visade att under 2017 var 450 av Danmarks 2 242 specialiserade grisproducenter i en ekonomiskt svår situation med lönsamhet under genomsnittet och en soliditet på under 20 procent eller i en extra svår situation med en lånevolym som översteg de totala tillgångarna.

Dessa 450 besättningar stod för 23 procent av den danska grisproduktionen och hade en sammanlagd skuld till bankerna på 20 miljarder danska kronor (28 miljarder svenska kronor).

Trots att 2017 präglades av den längsta högkonjunkturen på tio år för den danska grisbranschen så hade en dryg femtedel av de danska grisproducenterna en mycket svag soliditet och dålig lönsamhet.

FOTO: MOSTPHOTOS

LJUSARE PROGNOS NÄSTA ÅR

Prognoserna från både Danske Svineproducenter och rådgivningsbolaget Seges pekar på högre smågrispriser under 2019 än 2018.

Men första kvartalet 2019 förväntas först pressa priserna ytterligare. Seges prognos för den beräknande noteringen är då nere i 277 DKK (382 SEK) per 30 kilos gris. Snittet för hela 2019 beräknas bli 325 DKK (449 SEK) per gris.

Uppgången på smågrispriserna baseras på en förväntad nedgång av tysk smågris och slaktgrisproduktionen. Färre tyska grisar får tyska slakterier att öka betalningen vilket ökar efterfrågan på danska grisar.

ERIK BRINK
erik@ja.se • 070-600 45 48

NOTERINGAR

Samtliga priser exkl. moms.

	V.41 2018	Kort trend	V.41 2017	Enhet
VETE				
Brödvete FOB Sverige, EU	226.90	↑	144.00	SEK/dt
Fodervete fritt gård England,	17.43	↑	14.01	GBP/dt
Fodervete Skåne, Lantmännen	213.00	↑	123.00	SEK/dt
Kvarnvete FOB Frankrike,	20.66	↑	16.26	EURO/dt
Kvarnvete fritt gård England,	18.34	↑	15.27	GBP/dt
Kvarnvete Skåne, Lantmännen	222.00	↑	127.00	SEK/dt
HAVRE				
Grynhavre Väst, Lantmännen	246.00	↑	127.00	SEK/dt
RÅG				
Kvarnråg Öst, Lantmännen	208.00	↑	128.00	SEK/dt
KORN				
Maltkorn Väst, Lantmännen	230.00	↑	155.00	SEK/dt
OLJEVÄXTER				
Oljeväxter, Lantmännen	370.90	↑	325.20	SEK/dt
GRIS				
Slaktgris, HKScan Agri	14.15	→	15.25	SEK/kg
Slaktgris, KLS Ugglarps	15.35	→	16.10	SEK/kg
Slaktgris, Danish Crown	8.30	→	10.00	DKK/kg
Smågris, Danish Crown	297.00	↑	384.00	DKK/gris
Smågris, HKScan Agri	440.00	→	550.00	SEK/gris
NÖT				
Ungnöt O, Scan	2800.00	→	3050.00	öre/kg
Ungnöt O, KLS	3250.00	→	3200.00	öre/kg
Ungnöt R, KLS	3375.00	→	3325.00	öre/kg
Ungnöt R, Scan	2975.00	→	3225.00	öre/kg
Ungtjur & kviga O, Danish Crown	23.80	→	24.40	DKK/kg
Ungtjur & kviga R, Danish Crown	24.70	→	26.30	DKK/kg
LAMM				
Lamm O, Scan	3052.00	↓	3002.00	öre/kg
Lamm O, KLS	3500.00	↓	3300.00	öre/kg
VALUTOR				
Danska kronor, Riksbanken	1.39	→	1.29	SEK/DKK
Engelska pund, Riksbanken	11.83	↓	10.78	SEK
Euro, Riksbanken	10.36	↓	9.58	SEK/€
Norska kronor, Riksbanken	1.10	↑	1.03	SEK/NOK
USA-dollar, Riksbanken	8.98	↓	8.12	SEK/$
RÄNTOR				
Statsfix 5 år, Riksbanken	0.18	↑	-0.08	%
Stibor 1 mån, Riksbanken	-0.48	↑	-0.49	%
EL				
El spotpris, Nordpool	0.44	↓	0.27	EURO/kWh
DRIVMEDEL				
Biogas 50, EON	13.33	→	10.49	SEK/l
Diesel, OKQ8	13.37	↓	11.35	SEK/l
Etanol E85, OKQ8	10.56	↓	10.49	SEK/l
ELDNINGSOLJA				
Eldningsolja, OKQ8	11869.00	→	9920.00	SEK/m³

På www.ja.se/marknad finner du fler noteringar, diagram och källhänvisningar för ovan redovisade noteringar.

Alla priser på denna sida är exklusive moms och gäller endast på lagertraktorer och lagermaskiner. Reservation för mellanförsäljning samt tryckfel. Vissa produktvariationer kan förekomma mellan anläggningarna. Maskinerna på bilderna kan vara extrautrustade.

24-26 OKTOBER

ELMIA LANTBRUK

VI FINNS I VÅRA LEVERANTÖRERS MONTRAR!

axima

ENGAGEMANG • TILLGÄNGLIGHET • TRYGGHET

NYHET! NEW HOLLAND ROLL BALER 125 COMBI

Modern, driftsäker och mycket lättkörd press som gör välformade balar. Drop-Floor för att enkelt frigöra material vid eventuellt stopp är standard. Snittrotor i hardox med 20knivar. Pick-up bredd: 2,3m, Balmått: 1,25m.
Fungerar utmärkt med mantelplast.

AXIMAPRIS: 689 000:-

NYHET! NEW HOLLAND ROLL BELT 180 CROPCUTTER

Perfekt press som gör knallhårda hö- och halmbalar.
Snittrotor med 15 knivar, 2,3 m pick-up.

AXIMAPRIS: 379 000:-

NYHET! NEW HOLLAND BIG BALER PLUS SERIE

Marknadsledaren av storbalspressar. New Hollands nya BB plus serie. Fler omfattande uppdateringar är gjorda för att nå marknadens bästa densitet, balform och en driftsäkerhet i särklass. Finns i modellerna BB 870, 890, 1270 samt 1290.

MARKNADSLEDAREN!

PASSA PÅ!

NEW HOLLAND TC4.90 RS 15 FOT SKÄRBORD - KAMPANJ!

Driftsäker och smidig tröska med klassledande kapacitet och komfort.
Motor: 6,7l, 6-cyl, 175 hk, T4B miljömotor.
Tankstorlek: 5000 lit, tömningskapacitet: 72 lit/sek. Just nu bjuder vi på följande: Nya HarvestSmart hytten med lägst ljudnivå 74 Dba AC, Värme, Luftstol, Passagerarstol, kylbox och vattenhaltsmätare.

AXIMAPRIS: 1 195 000:-
ENDAST 2 KVAR
*RÄNTEFRITT T.O.M 1/7 2019.

NEW HOLLAND T4.75

Powerstar, Kopplingsfri F/B, 12X12 växlar med snabbväxel, 2 DV tipputtag, Radio, luftstol, mm.
Hjulutrustning: 280/85R24, 420/85R30.

AXIMAPRIS: 335 000:-
AXIMAPRIS MED ÅLÖ QUICKE VERSA X2: 395 000:-

NEW HOLLAND T5.115 HD

Kopplingsfri F/B, 24x24 växlar med snabbväxel, 3DV tipputtag, EDC-hydraulik. AC, Radio, luftstol, mm.
Hjulutrustning: 440/65R24, 540/65R34.

AXIMAPRIS: 485 000:-
AXIMAPRIS MED ÅLÖ TRIMA Q3M: 575 000:-

NEW HOLLAND T5.120EC

Kopplingsfri F/B, 24x24 växlar med snabbväxel, 3DV tipputtag + 2 mittmonterade med eljoystick i armstöd. LED belysning, hyttfjädring, AC, Radio, luftstol, mm. Hjulutrustning: 340/85R24, 420/85R34.

AXIMAPRIS: 609 000:-
AXIMAPRIS MED ÅLÖ TRIMA Q4M: 699 000:-

NEW HOLLAND T7.210 PC - SPECIAL!

Smidig traktor med maxeffekt på 210 hk. Finns för omgående leverans med olika utrustningsalternativ! Fullpowershift med Frontlyft/FLP. AGR-ready, LED belysning, framaxelfjädring.
Hjulutrustning: 600/65R28, 650/75R38

KONTAKTA OSS FÖR MER INFORMATION!

NEW HOLLAND T6.175 DCT - NYHET!

För framtidens lantbruk och entreprenörer. Nyutvecklad traktor med branschledande vändradie och stop-and-go funktion vilket är perfekt vid lastararbeten. Välj utrustningsnivå efter behov. Enastående bränsleekonomi.
Från 145-180 hk.

PROVKÖR NYA VÄXELLÅDAN DCT PÅ ELMIA!

NEW HOLLAND PHV5875H-XLD-KFJ

Hydraulisk tiltbreddsreglering 12”- 20”.
Hydraulisk 1:a tilta, minnescylinder, EG-förplogar, knivrister och skivrist på sista skäret. 85 cm kroppsavstånd = kräver mindre lyftförmåga.
NY XLD vändskiva, optimal för svenska förhållanden.

KONTAKTA OSS FÖR MER INFORMATION OCH PRIS

MÖT OSS PÅ ELMIA I NEW HOLLANDS MONTER A01:11

PASSA PÅ ATT DEMOKÖRA NYA DCT VÄXELLÅDAN!

JCB 413S HIGHLIFT

Motor T4F 145 hk, 6-stegs Autopowershift, 48 km/h, Super Deluxe förarstol, AC, 360 LED 6+6+2, Michelin XMCL 540/70R24, 3-4:e funktion, SRS, Lastarmsdämpning, stora BM.
Finns även med Trelleborg Twinhjul. Hydrauliskt hitchdrag med integrerat el-, broms- och tipputtag.

AXIMAPRIS FRÅN: 1 155 000:-
LIVELINK INGÅR I 5 ÅR

FRÅGA OSS OM BÄSTA FINANSLÖSNING

Succén fortsätter och vi växer med Pöttingers kvalitetsmaskiner. Tack till alla kunder som handlat hos oss!

FÖRKÖP VALLSÄSONG!

BESTÄLL NU FÖR BÄSTA PRIS VALLSÄSONG 2019

MÖT OSS PÅ ELMIA I MONTER D04:65

ERIKSTAD 0530-512 50 ▪ FLOBY 0515-421 80 ▪ FÄRJESTADEN 0485-215 11 ▪ GRÄSTORP 0514-107 49 ▪ JÖNKÖPING 036-30 82 72
KUNGÄLV 0303-150 80 ▪ LIDKÖPING 0510-221 70 ▪ MUNKEDAL 0524-133 57 ▪ SKÖVDE 0500-48 20 70 ▪ VETLANDA 036-30 82 72
HALLANDS MASKIN AB VEDDIGE 0340-190 60 ▪ ANDERS ANDERSSONS MASKIN AB VÄRNAMO 0370-207 60 ▪ facebook.com/aximaab ▪ **www.axima.se**

06 06 08 N-H/H-O-R-lån

JURISTEN

Arrendeprissättning i kölvattnet av en torr sommar

EFTER EN HISTORISK TORR OCH varm sommar är det många lantbrukare, och däribland arrendatorer, som har drabbats hårt av markant högre produktionskostnader och sämre lönsamhet. Många kan, i bästa fall, endast räkna hem hälften av en normalskörd och många djurbönder har drabbats mycket hårt av höga kostnader för halm och foder. I rapporten ”Lantbrukets lönsamhet – prognos september 2018”, konstaterar LRF konsult att sommarens torra och varma väder har påverkat jordbruksföretagen med mycket allvarliga ekonomiska konsekvenser som följd. Prognosen visar historiskt svaga resultat och torkan kan förväntas få effekter även under 2019. Sverige kan förväntas övergå från att exportera spannmål till att bli beroende av import. Situationen är alltså allvarlig.

Enligt arrendelagen ska arrendeavgiften vara skälig. För att åstadkomma en prövning av skäligheten är systematiken enligt arrendelagen att begäran om villkorsändring skall ske senast ett år före arrendetidens utgång, om avtalet träffats för minst fem år, och i annat fall senast åtta månader dessförinnan. När det gäller sidoarrenden med en avtalstid på högst ett år så finns inte denna möjlighet eftersom denna typ av kontrakt saknar rätt till förlängning (sk besittningsskydd). När begäran om villkorsändring gjorts följer en period under vilken parterna kan förhandla och på egen hand försöka nå en uppgörelse. Lyckas inte detta är nästa steg att hänskjuta tvisten för prövning i arrendenämnden. Såväl begäran om villkorsändring som hänskjutande till arrendenämnden är en förutsättning för att en prövning i arrendenämnden ska bli möjlig om parterna inte själva kan nå en överenskommelse. Har detta inte gjorts eller inte gjorts på rätt sätt och i rätt tid så kan nämnden inte pröva tvisten. Följden är då att om parterna inte når en lösning på egen väg så kommer de befintliga avtalsvillkoren att gälla under ytterligare en arrendeperiod. Arrendenämnden har som uppgift att undersöka om parterna kan nå en frivillig lösning. Många gånger är det en fördel att få hjälp av en extern part i förhandlingarna. Någon som på ett opartiskt sätt kan hjälpa parterna att se den ofta ömsesidiga vinsten i att hitta en gemensam frivillig lösning.

Som i alla långvariga relationer krävs det även i arrenderelationer att båda parter är beredda att kompromissa och att ett givande och tagande kan göras. Arrendelagen anger att arrendeavgiften ska vara skälig med hänsyn till bland annat avkastningsförmågan på arrendestället. Att avkastningsförmågan försämras kan vara skäl för en sänkning av arrendet. Årets extrema torka har i stora delar av landet omöjliggjort även för den skickligaste arrendator att bruka jorden på ett sätt som, i de flesta fall, genererar en normal avkastning. Att som jordägare dela ansvaret för den ekonomiska svårighet som detta innebär för arrendatorn är att ta ansvar för ett långvarigt samarbete. Både i förhållande till den enskilde arrendatorn och för att bidra till att lantbruksnäringen i Sverige ska kunna komma på fötter igen.

ANNA MOLL
Advokat, Advokatfirman Delphi

Arla experimenterar med nya ostar

Nu lanserar Arla en ny sorts hantverksostar som är utvecklade för skickliga kockar och utvalda topprestauranger runt om i Sverige.

Arla Unika är Arlas senaste satsning på ett gäng experimentella ostar som är framtagna för de lite finare restaurangköken. Ostarna är speciellt framtagna i samarbete med mejerister, produktutvecklare och kockar.

ANNORLUNDA SMAKER

Enligt Arla har alla ostarna sin egen karaktär med smaker av bland annat kola, salt och nötter och dofter av barrträd och popcorn.

– Med Arla Unika vill vi lyfta mejeriprodukter till nya höjder. Svenska kockar har länge efterfrågat våra experimentella ostar och nu kan vi äntligen erbjuda vårt sortiment till utvalda kockar och restauranger. Det känns väldigt roligt att vara med och sätta Sverige på den internationella ostkartan, säger Alex Racoveanu, ansvarig för Arla Unika, i ett pressmeddelande.

Sortimentet består av ett tjugotal ostar. Bland annat vitmögel- och blåmögelost, rödkittost, hård- och färskost samt gourmetsmör.

FAKTA

Arlas Unika

Arla Unikas sortiment kommer inledningsvis endast att erbjudas till utvalda restauranger, och på sikt planerar man att öppna en flagship store samt erbjuda en del av sortimentet till grossister och specialbutiker.
Till en början kommer ostarna serveras på följande restauranger:

Vollmers, Malmö
Rutabaga, Stockholm
Adam & Albin, Stockholm
Bhoga Restaurang, Göteborg
ICHI, Stockholm
LUX Dag för Dag, Stockholm
Långbro Värdshus, Älvsjö
PM & Vänner, Växjö
Sjömagasinet, Göteborg
SK Mat & Människor, Göteborg
Restaurang 28+, Göteborg
Restaurang Nationalmuseum, Stockholm
Thörnströms Kök, Göteborg
Oaxens Krog, Stockholm

KÄLLA: ARLA

LOKALA MEJERIER

Enligt Arla blir den första osten som lanseras ur sortimentet, en ost som kallas Hallands Himmel. Osten har en ren och salt smak med doft av champinjon, skogsmark och torkat gräs och tillverkas i Kvibille i Halland.

– Arla Unika har ett spännande sortiment och förstår vilka krav vi kockar har på mejeriprodukter av hög klass och kvalitet. Vi uppskattar verkligen att de erbjuder bra och kvalitativa ostar gjorda på vegetabilisk löpe, säger Mathias Dahlgren som driver stjärnkrogen Matbaren och vegetariska Rutabaga på Grand Hôtel i Stockholm. Två av de restauranger som kommer servera ostarna.

Ostarna får sin smak och karaktär genom olika typer av mögel, jäst och bakteriekulturer. Enligt Arla har flera av ostarna till och med utvecklats genom misstag man gjort i laboratoriet.

MADELEINE RAPP
madeleine@ja.se • 019-16 64 60

Gjensidige

Behöver du en hållbar lantbruksförsäkring?

Vi hjälper dig.

Vi på Gjensidige har arbetat med lantbruk och lantbruksförsäkring i över 200 år. Vi vet vad som kan hända och vad du kan göra för att det inte ska det. Därför kan vi erbjuda unika försäkringsskydd för dig som driver lantbruk – gårdsförsäkringar, fordonsförsäkringar, djurförsäkringar och inte minst personförsäkringar.

Välkommen till ett hållbart lantbruk med Gjensidige Försäkring.

Lena Holm
Telefon: 076-526 06 75
E-post: lena.holm@gjensidige.se

Lena Wennerlund
Telefon: 073-386 45 90
E-post: lena.wennerlund@gjensidige.se

www.gjensidige.se/lantbruk

Ökad återanvändning av material samt bättre information- och koordination är några av sakerna som det nya forskningsprojektet ”Hållbart underhåll av grusväg” (HUG) ska titta på under de kommande tre åren.

FOTO: MOSTPHOTOS

Nytt projekt för hållbart vägunderhåll

Sverige har över 10 000 mil grusväg som utgör en viktig del i landsbygdsbors vardag, både vad gäller jobb och boende. Nu startar ett nytt projekt på Linnéuniversitetet med målet att göra underhållet av dessa vägar mer hållbart.

Hållbart underhåll av grusväg (HUG), är namnet på det nystartade projektet som finansieras med fem miljoner kronor ur Familjen Kamprads stiftelse.

I projektet vill man dels vidareutveckla och utvärdera innovativa tekniska lösningar för återanvändning av grus och även titta på digitala verktyg för bättre beslutstöd vid planerings- och underhållsarbete.

KOORDINERA AKTÖRER

Tanken är att underhållsverksamheten ska studeras ur ett ekosystemperspektiv för att kunna koordinera alla inblandade aktörer på bästa vis. Målet med projektet är att leverera ett helt nytt koncept för grusvägsunderhåll som utvecklas, tillverkas och utvärderas i ett samarbete mellan det lokala näringslivet och akademin.

Tillsammans med Linneaus Technical Center (tekniknoderna) lade företaget Rolf Johanssons Schakt & Transport AB grunden för det nya projektet när man inledde ett samarbete med LNU-studenter i maskinteknik för att undersöka hur man kan effektivisera och samtidigt minska miljöpåverkan vid vägunderhåll.

TREÅRIGT PROJEKT

Idén utmynnade i ett treårigt projekt där Linnéuniversitetet, Linköpings universitet, Statens väg- och transportforskningsinstitut samt företag från Tingsryd, Växjö och Älmhults kommuner samverkar.

– Detta är ett utmärkt exempel på hur forskare, organisationer och företag i regionen kan samverka. När olika aktörer med behov och idéer möts kan vi både åstadkomma reell nytta och nå djupare förståelse för olika företeelser. Det gynnar alla parter, säger Mirka kans, forskningsledare för projektet och forskare vid Linnéuniversitet i ett pressmeddelande.

FÖRETAG PÅ LANDSBYGDEN

Den formella starten för projektet var onsdagen den femte september, då inleddes planeringsarbetet parterna emellan, en planering som sträcker sig över tre år.

– Konceptet visar att Tekniknoderna spelar en viktig roll för mindre företag på landsbygden för att skapa samarbetsformer med universitet och högskolor. Små företag kan i samarbete ta stora steg i att utveckla produkter och tjänster som tidigare endast de större universitetsnära företagen kunnat. RJ Schakt och Transport är ett lysande exempel på hur ett mindre företag med stor vilja och långsiktighet genom samarbete kan utveckla framtidens produkter, säger Tomas Liljenfors, en av tekniknoderna.

Projektet beräknas pågå till juni 2020 och deltagare är i dagsläget Linnéuniversitetet, Linköpings universitet, Statens väg- och transportforskningsinstitut, Dasa Control Systems AB och VA-utveckling (Växjö kommun), Rolf Johanssons Schakt & Transport AB (Älmhults kommun), Tingsryds Industriteknik AB (Tingsryds kommun), Tingsryds kommun, Riksförbundet enskilda vägar samt Maskinentreprenörerna.

BJÖRN SCHUBERT
bjorn.s@ja.se • 070-683 94 62

Satsar på nytt samarbete

Norje Smidesfabrik utökar sitt sortiment och inleder ett samarbete med Fjärås of Sweden. Allt för att fortsätta driva utvecklingen av kvalitetsredskap med lång hållbarhet.

Jonna Hermansson, vd för Norje Smidesfabrik driver i dag företaget med 50 anställda.

FOTO: NORJE SMIDESFABRIK

Företaget Norje Smidesfabrik tillverkar och utvecklar redskap för entreprenad, lantbruk och industri, med allt från skopor och grepar till truck- och balhanteringsredskap. Genom sitt samarbete med Fjärås of Sweden kommer man fortsättningsvis även kunna erbjuda återförsäljarna redskap för snöröjning, sandupptagning och städning. Det skriver Norje Smidesfabrik i ett pressmeddelande.

– Fjärås of Sweden har precis som vi fokus på svensktillverkning, kvalitet och hållbarhet. Tanken med samarbetet är att samla kvalitetsprodukter på ett ställe för att göra det enklare att handla hållbart, säger Jonna Hermansson som blev vd för Norje Smidesfabrik 2013.

STÄLLER HÖGA KRAV

Det familjeägda Norje Smidesfabrik har i dag cirka 50 anställda. Enligt Jonna ligger drivkraften i att hela tiden vara drivande i utvecklingen av redskap med hög kvalitet och lång hållbarhet. Bland annat genom egentillverkning och höga krav på material och samarbetspartners.

SATSAR PÅ UTVECKLING

Under en tid, sedan generationsskiftet, har företaget arbetat för att effektivisera produktionen och få ned antalet leveransförseningar, samt att öka lönsamheten som tidigare gav sämre vinstmarginaler för varje år. Samarbetet med Fjärås, som också är ett familjeägt företag, ses som nästa steg i utvecklingen.

– Vi är två ganska lika företag med samma värdegrund och traditioner. Det känns därför väldigt bra att kunna inleda ett samarbete med dem, säger Jonna Hermansson.

MADELEINE RAPP
madeleine@ja.se • 019-16 64 60

Staffare expanderar i Skellefteå

Förra vintern flyttade Staffare in i en nybyggd anläggning i Luleå. Nu är det dags för nästa flytt och den här gången är det Skellefteå som står på tur.

Staffare flyttar till nya lokaler i Skellefteå i december 2018. Här finns möjlighet att växa med en 2 000 kvadratmeter stor fullserviceanläggning.

FOTO: STAFFARE

Staffare i Skellefteå har under lång tid varit extremt trångbodda i en anläggning på bara 500 kvadratmeter med ungefär lika mycket uppställningsytor att tillgå.

– Nu har vi hittat en anläggning som svarar bra mot de krav som vi har för vår verksamhet. Totalt hyr vi in oss i en fastighet på 2 000 kvadratmeter med närmare 6 000-7 000 kvadratmeter uppställningsyta. Här kommer vi att ha möjlighet att växa och ser redan i dagsläget att vi har möjlighet att anställa tre personer, berättar företagets vd Lars Staffare.

I fastigheten har det tidigare varit en mekanisk verkstad. Den stora verkstadsdelen kommer även i fortsättningen att vara verkstad. Den mindre bearbetningsverkstaden håller som bäst på att byggas om till butik och utställningshall med angränsade kontor för säljarna.

– Förhoppningen är att lokalerna ska vara klara att flytta in i till första december, säger Lars Staffare.

– Det här kommer att bli ett riktigt lyft för verksamheten och alla som jobbar i Skellefteå är väldigt taggade på att flytta, tillägger han.

I december förra året invigdes företagets nybyggda anläggning i Luleå och efter snart ett år är Lars Staffare mycket nöjd.

– Det känns fortfarande som att det var helt rätt beslut. Vi är väldigt nöjda med anläggningen så här långt, säger han.

Lars Staffare, vd för Staffare, är väldigt nöjd med anläggningen i Luleå som invigdes i december förra året och glädjs åt att ett år senare få inviga en ny anläggning i Skellefteå.

ANN-LOUISE LARSSON
ann-louise@ja.se • 019-16 64 64

Halland fokuserar på framtiden

Den 6 november anordnar Hushållningssällskapet i Halland en framtidsdag för att diskutera framtiden för Sveriges lantbruksföretag.

”Världen är i snabb förändring och framtiden är svår att navigera i. Nyckeln till framgång stavas kunskap.” Det skriver Hushållningssällskapet i sin inbjudan till framtidsdagen den 6 november i Lilla Börslid, Eldsberga, där framtiden för lantbruksföretagen i Halland ska diskuteras.

INNOVATIONSDRIVEN UTVECKLING

Under temadagen kommer man att fokusera på ämnen som digitalisering, framtidens odling, internationella trender, innovationsdriven utveckling av jordbruket och vikten av samverkan ihop med lantbrukets samlade konkurrenskraft.

HÅLLBARA FÖRETAG

Den allmänna diskussionen under dagen kommer att fokusera kring vad som behöver göras i Halland för att fortsätta vara konkurrenskraftiga och kunna driva hållbara företag i framkant.

FLERA FÖRELÄSARE

Under dagen kommer bland annat föreläsaren Joel Sandén, IT-strateg från Region Halland att fokusera på hur digitaliseringen kommer påverka vardagen för entreprenörer och företagare. Anna Westerberg, forskare på SLU kommer i sin tur föreläsa om hur framtidens grödor kan komma att se ut och om huruvida de kommer att vara perenna.

Medverkande

Patrik Myrelid, strategichef på Svenska Lantmännen
Bengt Persson, styrelseordförande för Foodhills AB
Rikard Andersson, ogräsrådgivare på Växtskyddscentralen
Charlotte Elander, fossilfri lantbrukare på Kasta Gård
Joel Sandén, digital strateg på Region Halland
Johan Litsmark, naturskadespecialist på Länförsäkringar
Anna Westerbergh, forskare på SLU.
Elisabeth Axelsson, lantbrukare från Axelssons i Aby.
Hela programmet finns på bit.ly/2yHdic7

Viktigt med ökad jämställdhet

En undersökning av LRF bland företagare inom det gröna näringslivet visar att 46 procent av företagen har minst en kvinna i ledningen.

LRF har undersökt vilka som leder och styr företagen inom jord- och skogsbruk, trädgård och landsbygdens miljö. Resultatet visar att på 46 procent av de svarande företagen finns det minst en kvinna som är med och leder företagen.

– Både kvinnor och män är med och driver våra företag inom det gröna näringslivet, det visar också undersökningens siffror som går djupare än den offentliga statistiken. Vi vill att ännu fler ska se möjligheter att verka inom det gröna näringslivet, och det är viktigt att vi tar tillvara all potential som finns – hos både kvinnor och män. Därför är det så viktigt att vi jobbar för ökad jämställdhet inom det gröna näringslivet, med bra kultur, schyssta normer och likvärdiga möjligheter för kvinnor och män, säger Sven-Erik Hammar, ordförande i LRF:s Jämställdhetsakademi i ett pressmeddelande.

FAKTA

Om undersökningen
Undersökningen genomfördes bland medlemmar i LRF under våren 2017 av undersökningsföretaget Ipsos.
Totalt ingick 3 713 företag verksamma inom 30 branscher i undersökningen. I undersökningen ställdes bland annat frågorna ”Hur många män arbetar med styrningen av den dagliga driften?” samt ”Hur många kvinnor arbetar med styrningen av den dagliga driften?”.

KÄLLA: LRF

De är nya hedersdoktorer på SLU

I början av oktober hölls SLU:s doktorpromotion, då sex nya hedersdoktorer valdes in, bland annat finansmannen Anders Wall och armbryterskan och skogsägaren Heidi Andersson.

Anders Wall är en av SLU:s nya hedersdoktorer.

FOTO: BEIJER-ALMA

Heidi Andersson har utsetts till skoglig hedersdoktor vid SLU:s fakultet för skogsvetenskap 2018.

FOTO: BEATRICE LUNDBORG, DN

Anders Wall är entreprenör, finansman och har till exempel varit koncernchef för Beijerinvest samt styrelseordförande i Volvo. I dag är han styrelseordförande i bland annat Anders Walls stiftelse och ledamot av Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien, hedersledamot i Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien och hedersdoktor vid Karolinska Institutet och Svenska Handelshögskolan i Helsingfors.

MYCKET FORSKNINGSPENGAR

Genom åren har Anders Wall donerat stora summor pengar till forskning och utveckling av landsbygden, till exempel genom stipendier till unga entreprenörer inom just landsbygdsutveckling.

Anders Wall är ordförande för Beijerstiftelsen, som har bidragit med över 125 miljoner kronor till Beijerinstitutet, en institution för forskning inom ekologisk ekonomi. Beijerlaboratoriet för husdjursforskning är ett av de senaste tillskotten vid SLU:s fakultet för veterinärmedicin och husdjursvetenskap. De har hittills fått anslag på tio miljoner för att bland annat utveckla moderna beslutsverktyg för animalieproduktion, så kallad Precision Livestock Farmning.

Hedi Andersson är bland annat elvafaldig världsmästare i armbrytning och blev känd för allmänheten genom dokumentären ”Armbryterskan från Ensamheten”. Men hon är även skogsägare, entreprenör och bloggare. Tillsammans med sin man skidskytten Björn Ferry driver hon bloggen Fossilfri, där de skriver om sin resa på väg mot att bli fossilfria till år 2025.

GOD FÖREBILD

I nomineringen till Hedis nya titel som hedersdoktor kan man bland annat läsa följande:

”Genom att leva som hon lär är hon en mycket god förebild för människor i alla åldrar, men särskilt för unga människor på väg ut i vuxenlivet och yrkeslivet. Heidi Anderssons konkreta engagemang i såväl lokala som globala hållbarhetsfrågor, och hennes sätt att förmedla och inspirera andra att kommunicera detsamma, gör henne till en synnerligen lämplig ambassadör för fakulteten”.

CAROLINA WAHLBERG
carolina@ja.se • 019-16 61 35

Andra nya hedersdoktorer

Vera Bitsch har utsetts till agronomie hedersdoktor vid SLU:s fakultet för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap. Vera forskar om företagande och ekonomi, bland annan om hållbarhetsfrågor i värdekedjan. Bland hennes projekt finns ämnen som matsvinn, ”containerdykning” och social delaktighet.

FOTO: ASTRID ECKERT/ANDREAS HEDDERGOTT,TUM

Cathy Carlson har utsetts till veterinärmedicine hedersdoktor vid SLU:s fakultet för veterinärmedicin och husdjursvetenskap. Cathy forskar på bland annat osteokondros, vilket är en utvecklingsrubbning i skelettet som kan drabba nötkreatur, gris, häst, hund och människa.

FOTO: JOHN STROMBERG, UNIVERSITY OF MINNESOTA

Louise Fortmann har utsetts till agronomie hedersdoktor vid SLU:s fakultet för naturresurser och jordbruksvetenskap. Hon beskrivs som en framstående pionjär inom landsbygdsutveckling, särskilt inom deltagardriven och interdisciplinär forskning. Louise blandar vetenskap med den praktiska tillämpningen även i sin undervisning.

FOTO: LAURA DRISCOLL

Eleanor J. Milner-Gulland har utsetts till skoglig hedersdoktor vid SLU:s fakultet för skogsvetenskap. Eleanor beskrivs som en erkänd auktoritet när det gäller bevarande av hotade djurarter och hållbar naturresursförvaltning. Ett av hennes specialintressen är olaglig handel med djur och hon disputerade på en avhandling om exploatering av noshörningar, saigaantiloper och elefanter.

FOTO: JOHN CAIRNS

Är du ute efter begagnat? Kolla alltid på **MASKINMARKNADEN.SE**
powered by UsedTecWorld

MF 3125
maskinmarknaden.se/igxrc

Volvo 2654
maskinmarknaden.se/hgxrc

Fendt 716 Vario SCR ProfiPlus
maskinmarknaden.se/jfxrc

JD 6930 AP Premium
maskinmarknaden.se/cfxrc

CAT Challenger MT 765
maskinmarknaden.se/ldxrc

Valtra T140
maskinmarknaden.se/kdxrc

Claas Lexion 580
maskinmarknaden.se/mdxrc

JD 1065, 14 fot
maskinmarknaden.se/wtwrc

Överum Aktiv 1150
maskinmarknaden.se/utwrc

Claas Dominator 108SL Maxi
maskinmarknaden.se/nyvrc

Claas Lexion 760 Terra Trac
maskinmarknaden.se/sqvrc

JD 1550 WTS II
maskinmarknaden.se/zcuqc

Pöttinger 660 Jumbo
maskinmarknaden.se/paxrc

Metsjö MetaO 60 FastPull
maskinmarknaden.se/pywrc

Traktorkärra boggie, plåtlämmar
maskinmarknaden.se/iywrc

Metsjö MetaQ 60 fältflak
maskinmarknaden.se/ztwrc

Bredöl 8 ton spannmålsvagn
maskinmarknaden.se/vnwrc

ABI Westcoast
maskinmarknaden.se/dxppc

Fjärås 155 vikplog
maskinmarknaden.se/fywrc

XYZ 280 vikplog
maskinmarknaden.se/akenc

Trejon Optimal VPT 3.6
maskinmarknaden.se/fxfcc

Trejon Optimal 210 vikplog
maskinmarknaden.se/bhtbc

Fjärås VP205
maskinmarknaden.se/qjjub

Vama 250KH1 shaktblad
maskinmarknaden.se/ehvkb

MASKINMARKNADEN.SE

powered by UsedTecWorld

UsedTecWorld alliansen har det största utbudet i Europa av begagnade jordbruks-, skogs och entreprenadmaskiner på nätet med över 85.000 objekt från 1800 företag i 7 länder.

4 nummer 199:- + moms

Prenumeration Maskinmarknaden

NAMN

ADRESS

POSTNR ORT

TELEFON

E-POST

Frankeras ej
Jordbruksaktuellt
betalar portot

JORDBRUKSAKTUELLT

SVARSPOST
700105400
708 00 ÖREBRO

Geblod.nu

BLODGIVNING I SVERIGE

DIREKTSPRIDNING/SLÄPSLANGSYSTEM

- NU MED NYHETER SOM PUMPSTATION MED AUTOMATIK, VIDAREUTVECKLADE SLANGRULLARE OCH SPRIDARRAMP.

SEPARERA FLYTGÖDSEL

- CRI-MAN BIOCELL FÖR HYGIENISERING MÖJLIGGÖR LAGRING OCH FÖRSÄLJNING AV LICENSIERAD PRODUKT.
- VID FRAMSTÄLLNING AV STRÖMEDEL, VILL MAN UPPNÅ EXTRA TORRHET. DÅ KRÄVS SEPARATORER MED DUBBLA SÅLL. DODA OCH CRI-MAN ERBJUDER DETTA.

GRÄS- OCH BUSKRÖJNING

- SLÄNTKLIPPARE FÖR PROFFS - STOLP- OCH RÄCKESKLIPPARE.
- SLAGKLIPPARE OCH SLÄNTKLIPPARE FÖR TRAKTORER.

www.abg-alex.com Tel: 0346 - 480 50

BESÖK OSS I MONTER B 03:50

AB G. ALEXANDERSSON

JOBB

June Produkter Söker Personal

Till Ängelholm/Munka-Ljungby

Om Företaget

June Produkter är ett lantbruksföretag som jobbar med ett brett internationellt produktsortiment som man importerar själv. Bolaget drivs idag med över 20 år av kunskap i branschen, något som medför många spännande uppdrag och utmaningar. Vi prioriterar kvalitét högt i både våra produkter men också i sättet som vi hanterar våra kunder.

Maskinsäljare/platschef

Vi söker dig som är sälj- och resultatinriktad och drivs av att genomföra affärer på ett högkvalitativt sätt. Du jobbar aktivt med att få såväl nya kunder som att bearbeta befintliga. Du är nyfiken och villig till att hela tiden utmana dig själv.

Som maskinsäljare skapar du dina egna affärsmöjligheter. Du får förmånen att följa kunden i alla steg från kundkontakt till avtalsskrivning och leverans. Du har en bakgrund i lantbruksbranschen med god kunskap i vilka produkter som används under säsongerna samt hur de används.

Vi ser att du i längden kommer att ta ett överhängande ansvar för anläggningen i en roll som platschef där du redovisar för ansvarsområdets räkning. Därför krävs minst 2 år relevant erfarenhet inom ekonomi. Du har även tidigare haft en ansvarstagande roll med personalansvar.

Vi förutsätter att du har B-körkort samt grundläggande språkkunskaper i engelska, både i tal och skrift. Grundläggande datorkunskaper krävs.

Reservdelschef

June Produkter är inne i en spännande tillväxtfas med ett utökat sortiment av jordbruksprodukter där nya rutiner och strukturer skapar ett utmärkt utrymme för en strukturerad och kunnig reservdelsansvarig att ta plats.

Vi söker dig som har minst 3 års relevant erfarenhet av jordbruksrelaterade produkter och som trivs i en roll med många bollar i luften och där du i en flexibel roll får arbeta med allt ifrån kundbemötande till lagerstruktur och leveranser. Sätta sig in i kundens behov och därefter kunna hitta rätt produkt och lösning. Vi förutsätter att du har B-körkort samt grundläggande språkkunskaper i engelska, både i tal och skrift. För tjänsten krävs grundläggande datorkunskaper för hantering av lagersystem & kommunikation.

För att passa i rollen tror vi att du har följande:

- Stor social kompetens
- Drivande personlighet
- Ansvarstagande & noggrann

JUNE PRODUKTER

Välkommen med din ansökan nedan senast den 16 november!

Skicka CV och personligt brev
ansokan@juneprodukter.se

Du kan givetvis också ringa
Magnus Junefelt, **VD**, 0703-37 42 28

INOMGÅRD SÄLJES

Allt från byggplåt till hallbyggnader!

Vår affärsidé är att erbjuda kvalitetsprodukter till låga priser och med god service. Med 20 års erfarenhet av hallbyggnader kan vi bygga snabbt, enkelt och prisvärt.

Begär offert idag!

Plåthuset
ENKÖPING 0171-44 00 75
fax 0171-44 09 99
www.plathuset.com

Slöinge Trä & Bygg
SLÖINGE 0346-404 40
fax 0346-407 90
www.sloingetra.se

VALL & GRÖNYTEMASKINER SÄLJES

RUNDBALPRESS-REMMAR
LEVENE MASKIN AB
0512-603 97

Boka radannons nu!
99:- + moms
019-16 61 30

TRAKTORER & TRÖSKOR SÄLJES

Traktorer
Valtra N111, lastare ..... -10
Valtra T170 ..... -07
Valtra 6350 HT ..... -07
Valtra 6250, lastare ..... -02
Valmet 605, lastare ..... -86
Valmet 405 ..... -89
Fiat 680, lastare ..... -78
Ford 6610 ..... -86
MF 550, lastare ..... -78
JD 1030 ..... -76
BM 430, lastare ..... -74/-75

Lastmaskiner
BM L70 ..... -87/-02
BM L30 ..... -99/-06
BM 4300 ..... -79

Traktorgrävare
Huddig 960 ..... -87

Minigrävare
Neuson 50, 3500 tim ..... -07
Airman AX35, rototilt ..... -01

Betesputsar
Perugini, Kellfri, Bonnet
i olika storlekar

Tippkärror & Övrigt
8 ton boggie
Trava, 6 ton

NYA Griplastarkärror
Mowi & Farma till fördelaktiga priser & snabba leveranser!
Farma CT 6.3, 9 ton ..... -18
Farma CT 6.0, 9 ton ..... -05
Farma CT 5.1, 9 ton ..... -08
Mowi 3060, 12 ton ..... -98
Patu 505, 8 ton ..... -02
Vreten 7 ton
Kronos 7 ton
Niab traktorprocessor 515 B med längdmätning ..... -18
Lunning vinsch, 3-4 ton
Star kran med hydraulsväng
Skogskärra 3-7 ton

Bigab lastväxlarflak
Nya och begagnade

Vägsladdar
2-skärigt med strängspridare

Dieseltankar
Färmartanken 1,5-3 m³, besikt.
Farmartankar 1,5-5 m³, besiktningsintervall 6 & 12 år
Dieseltank 10 m³, besiktad 12 år

Hästtransporter
Kyllinge Apollo 140 ..... -03
Boj Bravo, boggie ..... -93

Fördelaktiga betalningsvillkor!

Frontlastare
Trima och Ålö
Norje lastarredskap:
Pallgafflar, skopor, stengrepar till Trima, Ålö. Eurofäste. Stora & lilla BM fäste.
Fördelaktiga priser!

Snabba leveranser!
Lastväxlarvagnar Bigab 10-14 G2, 15-19
7-10, 8-12, 10-14, 12-15
Bigab dumperkärror T8, T10
Fördelaktiga priser!

Anders Bil & Maskin AB
Anders Svensson: 0495-202 80, 070-606 12 23
Anders Johansson: 0456-500 05, 0708-99 27 93
www.anders-bilmaskinab.nu

SKOG SÄLJES

LANBRUKSREDSKAP SÄLJES

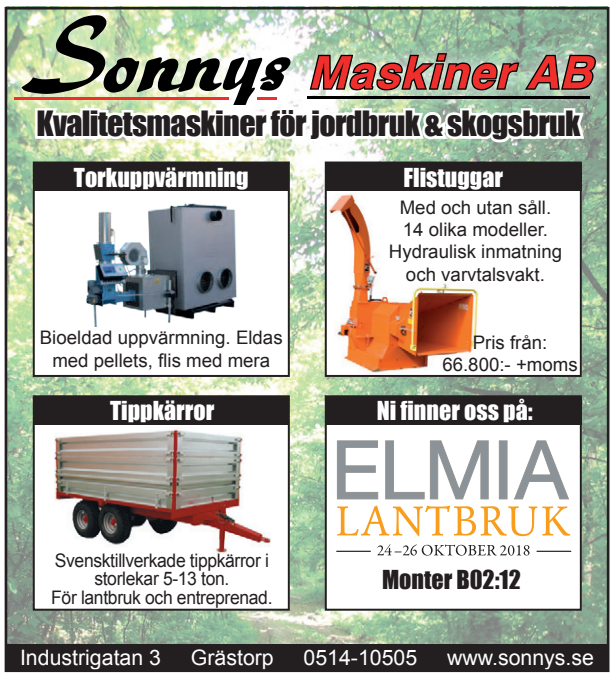

ENERGI SÄLJES

TRAKTORER & TRÖSKOR KÖPES

Tröskor köpes
Claas, Clayson, Volvo, Fortschritt, NH, Fahr, JD, MF mm
Tel. 070-764 43 60 Alfred

Zetor, Ursus, Belarus
Äv. def., plogar, ringvältar, tallriksredskap, hård- & rundbalspressar mm
Tel. 070-764 43 60 Alfred

Ibland är begagnat bättre!
maskinmarknaden.se

Zetor, Ursus, Belarus
gärna defekta - köpes kontant
F-skattebevis finns. Inga problem med ägarbyte. Ej export. Ring Ludvik
Tel. 0706-94 00 01

SPANNNMÅL, UTSÄDE, FODER & STRÖ

Helsädesensilage
Korn. Rundbalar 600:- + m
Finns i 0150-området
Tel. 073-022 28 87

DÄCK & RESERVEDLAR SÄLJES

David Brown, Case
Traktorcentralen
Umeå: 090-12 46 19, 070-517 46 70
Nya och beg. delar

Reservdelar till Volvo BM Baklastare & Hjullastare
VIKABACKEN
www.vikabacken.se
Tel. 0910-72 71 70

FORDON & TERRÄNG-HJULING SÄLJES

ProfilSläpet
Kraftiga svenska släpvagnar
Tillverkade i Fågelsta Motala
Tel. 0141-23 03 94

INOMGÅRD KÖPES

Mjölkutrustning
Begagnade mjölktankar, mjölkmaskiner, vacuum-pumpar mm köpes
Tel. 072-007 66 23

LANBRUKSREDSKAP KÖPES

Vi köper maskiner
I hela Sverige. Skördetröskor, traktorer, plogar, harvar, pressar, släpvagnar. Teknik kan ha defekt.
Tel. 073-890 12 66, 072-788 00 99

RESOR

Lantbruksresor
Visst låter Kambodja, Burma och Nepal spännande?
www.fartravels.se
Tel. 070-593 08 71

ÖVRIGT KÖPES

Kakelugnar
Helst vita,
även nedmonterade
Tel. 070-297 52 20

Dörrar och fönster
från älde veranda. Äv. övriga pardörrar och spröjsade fönster köpes.
Tel. 070-616 80 58 Göran

ÖVRIGT SÄLJES

Tak- och väggplåt
från 49:-/m²
Självbärande högprofilplåt
0,5 svart takplåt till extrapris!
• Tillbehör • Problemlösning
• Rådgivning • Offert
Svensk kvalitetsplåt.
Transport över hela Sverige.
Ring Svenssons Plåt
Tel: 0322-63 00 06
E-post: gsplathandel@gmail.com

ÖVRIGT SÄLJES

HJOBULTEN
Idrottsv 7, Skänninge
0142-422 00
0503-153 11
www.hjobulten.se
Ledlager.se

Lagertält 9,15x12x4,5m PVC
Varmgalvaniserad stålrör.
Duk kraftig PVC 600g/m²
SIS 65 0082 certifierade.
Nockhöjd 4,50 m. Sidohöjd 2,00 m.
100% Vattentät UV-resistent
Pris: 32.665:- + moms & frakt.
www.dancovershop.se
Tel. 040-23 32 62

Lagertält PRO 5x8m PVC
5x8x2x2,9m Lagertält PRO. Galvaniserade stålrör. Duk kraftig PVC 500g/m². SIS 65 0082 certifierade. Nockhöjd 2,90m. Sidohöjd 2,00m. 100% Vattentät, UV-resistent
Pris: 7.425:- + moms & frakt.
www.dancovershop.se
Tel. 040-23 32 62

KRÖNIKA

Vi måste prata om dieselskatten

När vi lantbrukare köper diesel så kan vi vid årets slut få tillbaka 1,70 kronor för varje liter vi förbrukat. Med tanke på den höga svenska skatten på diesel hjälper denna återbetalning till att minska vår konkurrensnackdel gentemot andra länder.

JORDBRUKET ÄR INTE ENSAMT om detta. I Sverige lägger vi sammanlagt 12,4 miljarder på skattesubventioner av fossila bränslen (jordbruket får i runda slängar 0,5 miljarder). Dessa subventioner delar vi med verksamheter som exempelvis gruvdrift, flygtrafik, båttrafik, och tillverkande industri.

De flesta av dessa sektorer är utsatta för hård internationell konkurrens. Men 12,4 miljarder är mycket pengar. I takt med att samhället ställer om till förnybara energikällor kommer dessa sektorer hamna på efterkälken i omställningen. Om några år kommer jordbruket tillsammans med bland annat gruvindustrin och flygnäringen att ligga sist i omställningen.

VAD HÄNDER I EN BUDGETFÖRHANDLING när våra politiker krasst konstaterar att jordbrukets omställning bromsas av skattesubventioner på diesel?

Då försvinner skatteåterbetalningen i alla fall. Trots att vi skriker oss hesa och försöker förklara att en bonde inte kör mer traktor än han behöver. Och vår konkurrenskraft får sig ännu en törn. För pengarna behövs.

Vi behöver hitta andra sätt att stärka konkurrenskraften. Det svenska jordbruket har vunnit mark i opinionen. Jag tror därför att tiden är inne för att hitta bättre sätt att stärka konkurrenskraften. Om vi vågar släppa det krampaktiga greppet om dieselskatteåterbetalningen är jag övertygad om att vi kan hitta andra områden där jordbruket kan utvecklas så mycket bättre.

JAG LISTAR EXEMPEL på några områden inom vilka jag tror jordbruket kan förhandla fram nya möjligheter:

- *Krisberedskap.* Under sommarens skogsbränder har jordbruket (återigen) visat att det är vi som har beredskapen och resurser att släcka bränder. Tänk om man kunde få 90 000 kronor om året för att hålla en bättre gödseltunna med traktor startklar året runt.
- *Biologisk mångfald.* Ett högteknologiskt konventionellt jordbruk är ofta klimateffektivt. Men tenderar att ge mindre plats för biologisk mångfald. Vi behöver hitta nya sätt att skapa mångfald i ett effektivt odlingslandskap. Tänk om man kunde få 1 500 kronor för varje hörn man slutar att backa ut i.
- *Offentlig upphandling.* Kommuner och landsting köper allt för ofta mat som producerats på ett sätt vi aldrig kan göra i Sverige. Tänk om nästa regering satte av 500 miljoner för att få stopp på dubbelmoralen.
- *Klimattjänster.* Jordbruksmark har på många sätt en nyckelroll i arbetet med att hejda den globala uppvärmningen. Vi arbetar med flöden av koldioxid som rör sig mellan mark och luft. Olika typer av markanvändning ger olika möjligheter att påverka dessa flöden. Åtgärder som ger mer kol i marken eller mindre förluster av kväve gynnar ofta bördigheten på sikt. Tänk om man kunde få 3 000 kronor/ha när man odlar flerårig gröda på mulljord, eller 1 500 konor/ha för att direktså marken utan bearbetning.

JAG TROR ATT DET ÄR dags att börja fundera över vårt krampaktiga grepp om skatteåterbetalning på fossil energi. I stället borde vi prata om var vi vill vara i framtiden.

ERIK JACOBSSON
Energifabriken

Hallå där, Flistad Lantbruk som blev Årets gröna företag!

Bröderna Bo och Jan Johansson som driver Flistad Lantbruk utanför Linköping blev Årets gröna företag under Linköpings näringslivsgala.

Flistad Lantbruk utanför Linköping har framförallt fokus på grisar men ägnar sig även åt växtodling på 340 hektar, av både olika sorters spannmål, men också raps, matärtor och oljelin. Bo och Jan som driver gården har under många år arbetat för en mer grön och hållbar verksamhet, med smarta uppvärmningslösningar och egen foderproduktion.

Under Linköpings näringslivsgala i år tilldelades de pris i kategorin Årets gröna företag för sitt arbete och hållbarhetstänk. Priset delas ut av Handelsbanken.

– Det var väldigt hedrande att få priset och det kunde jag aldrig drömma om, säger Bo Johansson till Jordbruksaktuellt.

Bröderna Jan och Bo Johansson på Flistad Lantbruk i Vreta Kloster utanför Linköping driver Årets gröna företag i kommunen.
FOTO: EMMA SONESSON

FAKTA

Handelsbankens motivering

"I en hård internationell konkurrens har man genom idogt, långsiktigt arbete med hög kompetens utvecklat en avel av högsta kvalitet. I dag är man ensamma i Sverige med avel av sina tre raser. Flistad Lantbruk har även ett långsiktigt och hållbart synsätt på sin energianvändning, och använder såväl egen gödsel som jordvärme och solceller för gårdens energianvändning. Genom att även producera sitt eget foder har man en stabil grund med ett stort oberoende. Detta skapar förutsättningar för en långsiktigt stabil och lönsam verksamhet."

UNIK GRISAVEL

Han berättar om företagets unika inriktning inom gris som man fokuserat på att bygga upp under många år. Inriktningen innebär bland annat att Johanssons tar fram semingaltar och livdjur.

– Vi är ensamma i landet om att ha tre raser. Vi har 200 renrasiga suggor men arbetsmässigt motsvarar det cirka 600 suggor med all logistik och arbete runtomkring.

Brödernas vision har länge varit att ha ett kretslopp på gården och att vara oberoende från andra. Exempelvis har de sin egen foderproduktion men har också satsat på flera smarta uppvärmningslösningar.

– Bland annat så återvinner vi värme ur gödseln som vi återför som golvvärme till smågrisarna genom värmeslingor under golven, så att de ska ha det varmt och gott, säger Bo.

ALTERNATIV TORKNING

Istället för att torka spannmål med vanlig eldningsolja så har man valt att i stor utsträckning använda värmen från gödselkulvertarna i kombination med jordvärme.

– Ett normalt år spar vi på så sätt omkring 20 till 25 kubik eldningsolja. Sedan märkte vi att även elen går åt som bara den och därför har vi satt upp solceller för att minska på elkostnaderna. Det känns ju även rätt ur ett hållbarhetsperspektiv.

Utmärkelsen betyder mycket för både Bo och hans bror Jan som arbetat för att bli ett grönare företag ända sedan 2001.

– Det kändes stort att få vara med på själva galan. Det var precis som de galor man ser på tv. Det var riktigt häftigt och både landshövdingen och politiker var på plats, säger Bo, som även poängterar betydelsen av att lantbruk uppmärksammas som en viktig del av näringslivet i en kommun.

MADELEINE RAPP
madeleine@ja.se • 019-16 64 60

KALENDER

OKT 24-26
ELMIA LANTBRUK 2018
Hur kan digital teknik, robotik och sensorer stärka svenskt lantbruk? Delta i teknikvandringar, seminarier och inspireras i Smart Arena.
När: 24-26 oktober
Var: Elmia, Jönköping
Mer information: www.elmia.se/lantbruk

NOV 6
FRAMTIDSDAG PÅ LILLA BÖSLID
Hur drivs jordbruk i framtiden?
Under dagen kommer bland annat Patrik Myrelid, strategichef på Svenska Lantmännen, Charlotte Elander, fossilfri lantbrukare på Kasta Gård och Johan Litsmark, naturskadespecialist på Länsförsäkringar. På plats kommer det även att finnas både lokala och nationella utställare.
När: 6 november klockan 09.00-16.00
Var: Lilla Böslid, Eldsberga
Frågor: Susanne Paulsson, susanne.paulsson@hushallningssallskapet.se, 035-465 36.
Anmälan: Senast 26 oktober hushallningssallskapet.se/calendar/framtiden/ eller via infohalland@hushallningssallskapet.se eller 035-465 00.

NOV 12
AGROVÄST NÄTVERK FÖR PRECISIONSODLING I SVERIGE
(POS) arrangerar tillsammans med den västsvenska satsningen inom Klimat2030 och Energigården en heldag med fokus på hur vi når minskat klimatavtryck med hjälp av hållbar växtodling. Lyssna till och diskutera med expertis ifrån Jordbruksverket, RISE, SLU, Macklean.
När: 12 november
Var: Green Tech Park, Skara
Läs hela programmet och anmäl dig via evenemanget på www.gronamoten.se senast 4 november 2018 Kontaktperson: Ulrika Åkesson, ulrika.akesson@agrovast.se

NOV 13-16
EUROTIER
Enorm mässa som hålls vartannat år i Tyskland. Ett måste för dig som planerar investera i djuruppfödning.
När:13-16 november
Var: Mässan i Hannover, Tyskland
Mer information: https://www.eurotier.com/en/

NOV 14-15
VÄXTSKYDDSKONFERENS 2018
SLU och Jordbruksverket arrangerar den Nationella växtskyddskonferensen 2018 för lantbruk, skog och trädgård.
När: 14-15 november
Var: SLU Ultuna, Uppsala

Tipsa oss om evenemang!
www.ja.se/kalender

Visby Bil & Maskin
Skarphällsgatan
Öppettider:
Måndag - Fredag 07-17
Välkommna
önskar Calle
Tel 0498 - 21 36 90
Fax 0498 - 21 74 25

Axima
Axima AB
Storgatan 123 D
386 35 FÄRJESTADEN
0485-215 11
Krister Petersson 0702-24 98 27
Patrik Eriksson 0702-75 84 61
www.axima.se

LEMKEN
Professionell jordbearbetning
Mästerby Maskin ab
Tel. 0498-26 71 37

www.svenssons-motor.se
DIN JOHN DEERE HANDLARE
GRUNDAT 1969
SVENSSONSMOTOR
LÄCKEBY • VÄXJÖ • JÖNKÖPING
Mosekrogvägen 1 395 98 LÄCKEBY 0480-42 97 40
Markenterivägen 25 352 36 VÄXJÖ 0470-52 99 00
Muttervägen 3 553 02 JÖNKÖPING 036-31 21 80

Till Er Tjänst!
Komplett maskinprogram för jord o. skogsbruket
MASSEY FERGUSON
Vimmerby -klyven, -vagnen, -sladden
Vänd Er till oss med förtroende
FAGERSTRÖMS —MASKIN AB—
VIMMERBY 0492-100 75, 070-717 67 88
GAMLEBY 0493-600 56, 070-980 97 65
www.fagerstromsmaskin.se

INSTAGRAM

Häng med oss i jakten på inspirerande reportage, nyheter, debatter, stora och små maskiner och mycket mer. Följ oss på Instagram under namnet Jordbruksaktuellt.

Vilket äppelår vi har! Andelen hektar som används till äppelodling i Sverige har ökat med tolv procent de senaste sex åren, enligt Jordbruksverket. Även antalet odlare har ökat.

Höstens färger bländar med sin skönhet!

Närproducerad rapsolja är ett exempel på en lokal produkt som går att köpa på Ica Maxi Eurostop i Örebro. Känner du till några lyckade samarbeten mellan lokala producenter och matbutiker? Tipsa oss på redaktion@ja.se

I sängen, vid fikabordet, i traktorn eller kanske på tåget? Var läser du helst din Jordbruksaktuellt?

TREJON FLEXITRAC

KAMPANJ!*

Komplett maskin – till rätt pris!

ELMIA LANTBRUK 24–26 OKTOBER 2018
Träffa oss på Elmia Lantbruk! Välkommen till monter: B01:44

Trejon Flexitrac 1236-CAB-2S inklusive tillbehör!

Med 36 hk, 1 700 kg lyftkraft och hastigheter upp till 22 km/h har du en komplett maskinlösning inför den kommande vintersäsongen. Beställ idag, så ingår följande tillbehör:

- Elektrisk 4:e-funktion
- 31x15,5-15" hjul
- Grammerstol

Värde 25.400:-

308.800:-*
Trejon Flexitrac 1236CAB-2S inklusive tillbehör.
Ord. pris ~~334.200:-~~

Komplettera med snöpaketet från Trejon Optimal!*
- Vikplog Trejon Optimal VP180
- Fäste Trima/SMS
- Trejon Optimal sandspridare SP250
- Bakmonterat spridarfäste
- Dubbelverkande hydrauluttag bak

63.900:-*
Snöpaket Trejon Optimal.
Ord. pris ~~69.290:-~~

*Kampanjen gäller endast i sambeställning med 1236-CAB-2S.

Trejon Flexitrac 1126LRF med redskapspaket!

Storsäljaren med 26 hk och 1 100 kg lyftkraft finns nu åter till kampanjpris. Just nu ingår även ett redskapspaket vid köp av Trejon Flexitrac 1126LRF:

- Planeringsskopa med 1,2 meters bredd
- Pallgaffel med ställbar arbetsbredd

Värde 13.150:-

193.900:-*
Trejon Flexitrac 1126 LRF med redskapspaket.
Ord. pris ~~207.050:-~~

Allt ingår
- Trafikbelysning.
- Arbetsbelysning (2 fram, 1 bak).
- Varningsfyr med magnetfot.
- Bakvikt med drag.
- Parallellförd lastare.
- SMS-redskapsfäste.
- Hydrauliskt redskapslås.
- 3:e yttre hydraulfunktion.
- Backspeglar.
- Hydrostatisk 4WD.
- Skärmar över hjul.
- Fram- och backfunktion i joystick.
- Miljögodkänd Kubota dieselmotor.
- DeFa motorvärmare.

trejon.se

*Kampanjen gäller beställningar senast inkomna 14/12 2018. Pris exkl. moms.
Hitta din närmaste återförsäljare på trejon.se. Med reservation för ev. felskrivningar.

TREJON®
0935-399 00 info@trejon.se